

IV

*(Informacje)*INFORMACJE INSTYTUCJI, ORGANÓW I JEDNOSTEK ORGANIZACYJNYCH
UNII EUROPEJSKIEJ

KOMISJA EUROPEJSKA

ZAWIADOMIENIE KOMISJI W SPRAWIE WYTYCZNYCH DOTYCZĄCYCH STOSOWANIA
UPROSZCZONYCH FORM KOSZTÓW W RAMACH EUROPEJSKICH FUNDUSZY STRUKTURALNYCH
I INWESTYCYJNYCH (ESI) – WERSJA ZMIENIONA

(2021/C 200/01)

**Wytyczne dotyczące uproszczonych form kosztów: Finansowanie według stawek
zryczałtowanych, standardowe stawki jednostkowe, kwoty ryczałtowe**

(na podstawie art. 67 i 68, 68a i 68b rozporządzenia (UE) nr 1303/2013, art. 14 rozporządzenia (UE)
nr 1304/2013 oraz art. 19 rozporządzenia (UE) nr 1299/2013)

Wersja zmieniona w związku z wejściem w życie rozporządzenia (UE, Euratom) 2018/1046

ZASTRZEŻENIE PRAWNE:

Niniejszy dokument jest dokumentem roboczym przygotowanym przez służby Komisji. Na podstawie obowiązującego prawa UE formułuje się w nim wskazówki techniczne dla współpracowników i jednostek biorących udział w monitorowaniu, kontroli lub wdrażaniu europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych. Niniejsze wytyczne pozostają bez uszczerbku dla wykładni dokonanej przez Trybunał Sprawiedliwości i Sąd.

SPIS TREŚCI

	Strona
Rozdział 1 – Wprowadzenie	6
1.1. Cel	6
1.2. Dlaczego warto stosować uproszczone formy kosztów?	6
Rozdział 2 – Zasady horyzontalne i zakres	7
2.1. Kiedy można stosować koszty uproszczone?	7
2.2. Stosowanie uproszczonych form kosztów	7
2.2.1. Zasada	7
2.2.2. Wyjątek: przypadki, w których stosowanie uproszczonych form kosztów jest obowiązkowe [sekcja zmieniona w następstwie rozporządzenia zbiorczego]	7
2.2.3. Stosowanie w czasie i przepisy przejściowe	10
2.3. Łączenie form	11
2.3.1. Zasady ogólne	11
2.3.2. Przykłady połączeń	11
2.4. Zamówienia publiczne & stosowanie uproszczonych form kosztów	12
2.4.1. Stosowanie uproszczonych form kosztów w przypadku zamówienia publicznego	12
2.4.2. Stosowanie stawki zryczałtowanej do obliczania bezpośrednich kosztów personelu w operacjach realizowanych za pośrednictwem zamówień publicznych	14
2.5. Zgodność uproszczonych form kosztów z zasadami pomocy państwa	15
2.5.1. Zgodność uproszczonych form kosztów z ogólnym rozporządzeniem w sprawie wyłączeń grupowych i rozporządzeniem w sprawie wyłączeń grupowych w sektorze rolnym	15
2.6. Stosowanie kosztów uproszczonych w operacjach generujących dochód	16
2.6.1. Operacje generujące dochód po ukończeniu (art. 61 RWP)	16
2.6.2. Operacje, które generują dochód w trakcie realizacji i do których nie stosuje się art. 61 ust. 1–6 RWP	17

	<i>Strona</i>	
2.7.	Przepisy dotyczące EFRR i EFS: finansowanie krzyżowe	18
	2.7.1. Deklarowanie działań objętych art. 98 ust. 2 RWP w odniesieniu do uproszczonych form kosztów	18
	2.7.2. Przykłady	18
2.8.	Szczegółowe zasady dotyczące EFRROW i EWT	19
Rozdział 3 – Rodzaje uproszczonych form kosztów		19
3.1.	Finansowanie według stawek zryczałtowanych	19
	3.1.1. Określanie kategorii kosztów	19
	3.1.2. Specjalne systemy finansowania w oparciu o stawki zryczałtowane służące obliczaniu kategorii kosztów wyszczególnionych w RWP i w rozporządzeniach dotyczących poszczególnych funduszy	20
	3.1.2.1. Metody obliczania kosztów pośrednich	21
	3.1.2.2. Stawka zryczałtowana stosowana do ustalenia bezpośrednich kosztów personelu	21
	3.1.2.3. Stawka zryczałtowana stosowana do ustalenia wszystkich innych kosztów operacji, niestanowiących bezpośrednich kosztów personelu	22
	3.1.2.4. Uzasadnienie stawek zryczałtowanych określonych w rozporządzeniu w sprawie wspólnych przepisów	23
	3.1.2.5. Stosowanie w czasie	23
3.2.	Standardowe stawki jednostkowe	25
	3.2.1. Zasady ogólne	25
	3.2.2. Koszty personelu obliczane według stawki godzinowej (art. 68a ust. 2–4 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów)	26
	3.2.3. Ustalanie kwalifikowalnych kosztów personelu na podstawie obliczonej stawki godzinowej	27
	3.2.4. Personel pracujący w niepełnym wymiarze czasu pracy na rzecz operacji przez określoną ilość czasu miesięcznie	28
	3.2.5. Stosowanie w czasie	28
3.3.	Kwoty ryczałtowe	29
	3.3.1. Zasady ogólne	29
	3.3.2. Zmiany wprowadzone rozporządzeniem zbiorczym i stosowanie w czasie	29
	3.3.3. Przykłady kwot ryczałtowych	29

	<i>Strona</i>
3.4. Szczególny przypadek stawek zryczałtowanych dotyczących pomocy technicznej	30
3.4.1. Zakres	30
3.4.2. Wnioski o płatność i refundacje	31
3.4.3. Wpływ stawki zryczałtowanej na przyznawanie pomocy technicznej w ramach programu operacyjnego/programu rozwoju obszarów wiejskich	32
3.4.4. Ścieżka audytu i skutki korekt	32
Rozdział 4 – Ustalanie uproszczonych form kosztów	32
4.1. Uproszczone formy kosztów należy ustalać z wyprzedzeniem.	33
4.2. Rzetelna, sprawiedliwa i weryfikowalna metoda obliczania	33
4.2.1. Zasady ogólne	33
4.2.1.1. Wyliczenie musi być rzetelne:	33
4.2.1.2. Wyliczenie musi być sprawiedliwe:	33
4.2.1.3. Wyliczenie musi być weryfikowalne:	33
4.2.2. Metodyka w praktyce	34
4.2.2.1. Używanie danych „statystycznych”, oceny eksperckiej lub innych obiektywnych informacji (art. 67 ust. 5 lit. a) ppkt (i)).	34
4.2.2.2. Stosowanie danych specyficznych dla poszczególnych beneficjentów (art. 67 ust. 5 lit. a) ppkt (ii) i (iii) RWP)	34
4.3. Projekt budżetu	35
4.3.1. Stosowanie projektu budżetu przez inne fundusze jako metody ustalania stawek jednostkowych, kwot ryczałtowych i stawek zryczałtowanych przed wejściem w życie rozporządzenia zbiorczego	37
4.4. Stosowanie standardowych stawek jednostkowych, kwot ryczałtowych i stawek zryczałtowanych pochodzących z innych obszarów	37
Z innych obszarów polityki Unii	37
Art. 67 ust. 5 lit. b) RWP	37
Art. 68 akapit pierwszy lit. c) RWP	38

	<i>Strona</i>
Z systemów dotacji finansowanych w całości przez państwa członkowskie	38
Stawki zryczałtowane z okresu 2007–2013	39
Jak ocenić, czy rodzaje operacji i beneficjentów są podobne?	39
4.5. Stosowanie stawek ustanowionych w RWP lub w przepisach dotyczących poszczególnych funduszy	39
4.6. Dostosowanie w czasie stawki zryczałtowanej, kwot ryczałtowych i standardowych stawek jednostkowych	39
4.7. Szczegółowe metody ustalania kwot ustanowionych zgodnie z przepisami dotyczącymi poszczególnych funduszy	39
Rozdział 5 – Skutki dla audytu i kontroli	40
5.1. Potrzeba wspólnego podejścia do audytu i kontroli	40
5.2. Rola instytucji audytowej w projektowaniu uproszczonych form kosztów	40
5.3. Ogólne kontrole zarządcze i podejście kontrolne	40
5.3.1 Weryfikacja prawidłowego ustalenia metody obliczania uproszczonej formy kosztów	41
5.3.2. Weryfikacja właściwego stosowania metody	41
5.3.2.1. Weryfikacja właściwego stosowania stawek zryczałtowanych	42
5.3.2.2. Weryfikacja właściwego stosowania standardowych stawek jednostkowych	42
5.3.2.3. Weryfikacja właściwego stosowania kwot ryczałtowych	43
5.3.2.4. Weryfikacja w przypadku łączenia form w ramach jednej operacji	43
5.3.3. Możliwe błędy lub nieprawidłowości związane z korzystaniem z uproszczonych form kosztów	43
Załącznik I – Przykłady uproszczonych form kosztów	45
Załącznik II – Przykład zgodności uproszczonych form kosztów z zasadami pomocy państwa	51
Załącznik III – Uproszczone formy kosztów a szczególne działania EFRROW	54
Załącznik IV – Uproszczone formy kosztów a szczególne działania EFMR	60

ROZDZIAŁ 1

Wprowadzenie

1.1. Cel

Niniejszy dokument zawiera wskazówki techniczne dotyczące kosztów zadeklarowanych na podstawie stawki zryczałtowanej, kwot ryczałtowych i standardowych stawek jednostkowych (zwanymi dalej uproszczonymi formami kosztów) mających zastosowanie do europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych oraz ma na celu udostępnienie dobrych praktyk, aby zachęcić państwa członkowskie do ich stosowania. Opisano w nim możliwości oferowane przez ramy prawne funduszy ESI na okres programowania 2014–2020.

W związku z wejściem w życie rozporządzenia (UE, Euratom) 2018/1046⁽¹⁾ („rozporządzenie zbiorcze”) w dniu 2 sierpnia 2018 r., w niniejszej zmienionej wersji wytycznych uwzględniono zmiany w rozporządzeniu (UE) nr 1303/2013⁽²⁾ (rozporządzenie w sprawie wspólnych przepisów – „RWP”) i rozporządzeniu (UE) nr 1304/2013⁽³⁾ (rozporządzenie w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego – „rozporządzenie w sprawie EFS”) wprowadzone rozporządzeniem zbiorczym. Zmiany te opierają się na możliwościach wprowadzonych w 2014 r. i rozszerzają je, uwzględniając zalecenia grupy wysokiego szczebla ds. uproszczenia⁽⁴⁾. Rozszerzają one również na wszystkie fundusze ESI szereg wariantów, które wcześniej były przewidziane tylko w rozporządzeniach dotyczących poszczególnych funduszy.

W niniejszej zmienionej wersji wytycznych uwzględniono również dalsze wyjaśnienia w oparciu o pytania zadane przez państwa członkowskie i zainteresowane strony w trakcie obecnego okresu programowania.

Niniejsze wytyczne nie obejmują wspólnych planów działania, uproszczonych form kosztów stosowanych w ramach art. 14 ust. 1 rozporządzenia w sprawie EFS⁽⁵⁾ ani finansowania niepowiązanego z kosztami odnośnych operacji, o którym mowa w art. 67 ust. 1 lit. e) RWP.

1.2. Dlaczego warto stosować uproszczone formy kosztów?

W przypadku gdy stosowane są uproszczone formy kosztów, koszty kwalifikowalne danej operacji **oblicza się** zgodnie z wcześniej ustaloną metodą opartą na produktach, rezultatach lub innych kosztach, które zostały wyraźnie określone z góry albo poprzez odniesienie do kwoty jednostkowej, albo poprzez zastosowanie wartości procentowej. Uproszczone formy kosztów stanowią zatem alternatywną metodę obliczania kosztów kwalifikowalnych danej operacji w stosunku do metody tradycyjnej: obliczania na podstawie kosztów rzeczywiście poniesionych i zapłaconych (art. 67 ust. 1 lit. a) RWP, zwanych dalej „rzeczywistymi kosztami”). Dzięki stosowaniu uproszczonych form kosztów **śledzenie każdego euro współfinansowanych wydatków w poszczególnych dokumentach potwierdzających nie jest już konieczne**: jest to istota kosztów uproszczonych, ponieważ znacznie **zmniejsza to obciążenie administracyjne**.

Stosowanie uproszczonych form kosztów oznacza również, że zasoby ludzkie i wysiłki administracyjne związane z zarządzaniem europejskimi funduszami strukturalnymi i inwestycyjnymi można **ukierunkować na osiągnięcie celów polityki**, gdyż potrzeba mniej zasobów na gromadzenie i weryfikowanie dokumentów (finansowych).

Ułatwi to również **drobnym beneficjentom dostęp do funduszy ESI**⁽⁶⁾ (EFS, EFRR, EFRROW, EFMR, FS) dzięki uproszczeniu procesu zarządzania.

Uproszczone formy kosztów przyczyniają się również do skuteczniejszego i bardziej prawidłowego wykorzystania funduszy ESI (**niższy poziom błędów**). Przez wiele lat Trybunał Obrachunkowy wielokrotnie zalecał Komisji, aby zachęcała do stosowania uproszczonych form kosztów, mniej podatnych na błędy, i rozszerzała zakres ich stosowania. W swoim sprawozdaniu rocznym za 2017 r.⁽⁷⁾ Trybunał odnotował, że w okresie poprzednich pięciu lat w 135 z 1 437 skontrolowanych transakcji zastosowano uproszczone formy kosztów. Na ich podstawie nie stwierdzono błędów

(1) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) 2018/1046 z dnia 18 lipca 2018 r. w sprawie przepisów finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii.

(2) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006.

(3) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1304/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1081/2006.

(4) 2. posiedzenie grupy wysokiego szczebla niezależnych ekspertów ds. monitorowania uproszczenia dla beneficjentów europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych.

(5) Te dwa instrumenty omówiono w specjalnych wytycznych.

(6) Europejski Fundusz Społeczny (EFS), Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW), Europejski Fundusz Morski i Rybacki (EFMR), Fundusz Spójności (FS).

(7) Dostępne pod adresem: <https://www.eca.europa.eu/en/Pages/DocItem.aspx?dd=46515>.

kwantyfikowalnych, co skłoniło Trybunał do stwierdzenia, że projekty, w których stosuje się uproszczone formy kosztów, są mniej narażone na błędy niż projekty, w których stosuje się rzeczywiste koszty⁽⁸⁾. Ponadto w następstwie sprawozdania specjalnego z 2018 r. na temat „Nowych form finansowania projektów w zakresie rozwoju obszarów wiejskich” Trybunał stwierdził, że uproszczone formy kosztów znacznie upraszczają i zmniejszają obciążenia administracyjne zarówno dla beneficjentów, jak i organów państw członkowskich⁽⁹⁾.

ROZDZIAŁ 2

Zasady horyzontalne i zakres

2.1. Kiedy można stosować koszty uproszczone?

Koszty uproszczone można stosować wyłącznie w przypadku operacji finansowanych w formie dotacji i pomocy zwrotnej (art. 67 ust. 1 RWP).

Poza przypadkami, gdy stosowanie uproszczonych form kosztów jest obowiązkowe, zaleca się stosowanie kosztów uproszczonych w przypadku gdy zachodzi przynajmniej jedna z poniższych okoliczności:

- państwa członkowskie chcą, aby zarządzanie funduszami ESI koncentrowało się w większym stopniu na produktach i dążyło do osiągnięcia rezultatów, raczej niż koncentrowało się na nakładach,
- rzeczywiste koszty są trudne do zweryfikowania (wiele dokumentów potwierdzających na niewielkie kwoty, które mają niewielki wpływ lub nie mają szczególnego wpływu na oczekiwany wynik operacji, skomplikowane klucze do ustalenia wkładu itp.),
- dostępne są wiarygodne dane dotyczące realizacji finansowej i ilościowej operacji⁽¹⁰⁾,
- prostsze zarządzanie dokumentami,
- operacje należą do ram standardowych,
- istnieją już metody dotyczące uproszczonych form kosztów w odniesieniu do podobnych rodzajów operacji i beneficjentów w ramach programu finansowanego na szczeblu krajowym lub w ramach innego instrumentu UE.

Uwaga: Uproszczonych form kosztów nie można stosować, w przypadku gdy wsparcie dla operacji udzielane jest w formie instrumentu finansowego lub nagrody. W przypadku gdy forma wsparcia operacji stanowi **połączenie dotacji lub pomocy zwrotnej z instrumentem finansowym lub nagrodą**, uproszczone formy kosztów mogą być jednak stosowane w odniesieniu do tej części wsparcia, która jest udzielana w formie dotacji lub pomocy zwrotnej. Z zastrzeżeniem pewnych wyjątków, uproszczone formy kosztów nie mają zastosowania do operacji, które beneficjenci realizują w drodze zamówień.

2.2. Stosowanie uproszczonych form kosztów

2.2.1. Zasada

Z wyjątkiem operacji wchodzących w zakres art. 67 ust. 2a RWP⁽¹¹⁾ stosowanie uproszczonych form kosztów nie jest dla państw członkowskich obowiązkowe. Instytucja zarządzająca lub komitet monitorujący programy w ramach EWT może postanowić, że stosowanie takich kosztów będzie fakultatywne albo obowiązkowe dla wszystkich lub określonych kategorii projektów i działań, a także w odniesieniu do całości lub części operacji. Aby zapewnić przestrzeganie zasad przejrzystości i równego traktowania beneficjentów, zakres stosowanych uproszczonych form kosztów, tj. kategoria projektów i działań, w odniesieniu do której formy te będą dostępne, powinien być określony i opublikowany w zaproszeniu do składania wniosków.

2.2.2. Wyjątek: przypadki, w których stosowanie uproszczonych form kosztów jest obowiązkowe (sekcja zmieniona w następstwie rozporządzenia zbiorczego)

Art. 67 ust. 2a RWP stanowi, że w przypadku operacji wspieranych w ramach EFS i EFRR, dla których wsparcie publiczne nie przekracza 100 000 EUR, wsparcie to przybiera formę stawek jednostkowych, kwot ryczałtowych lub finansowania według stawek ryczałtowych. Stosowanie uproszczonych form kosztów jest zatem obowiązkowe.

⁽⁸⁾ Sprawozdanie roczne dotyczące wykonania budżetu, (2017)C 332/01, Trybunał Obrachunkowy.

⁽⁹⁾ Dostępne pod adresem: https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR18_11/SR_SCO_PL.pdf.

⁽¹⁰⁾ Należy zauważyć, że w RWP również przewidziano uproszczone formy kosztów, które mogą być stosowane przez instytucję zarządzającą bez konieczności dokonywania jakichkolwiek obliczeń. Dlatego w takich przypadkach można je stosować nawet wtedy, gdy nie ma dostępnych wiarygodnych danych dla określonego rodzaju operacji.

⁽¹¹⁾ Oraz art. 14 ust. 4 rozporządzenia w sprawie EFS przed wejściem w życie rozporządzenia zbiorczego.

Celem tego przepisu jest ograniczenie kontroli rzeczywistych kosztów, które to kontrole, biorąc pod uwagę niską wartość tych operacji, nie byłyby racjonalne pod względem kosztów.

Kwotę 100 000 EUR należy postrzegać jako maksymalne wsparcie publiczne, które ma zostać wypłacone na rzecz beneficjenta, jak ustalono w dokumencie określającym warunki wsparcia na rzecz beneficjenta (EFRR i EFS + odpowiadające im krajowe środki publiczne, które mają zostać wypłacone beneficjentowi jako maksymalna kwota określona w umowie lub decyzji o finansowaniu, w stosownych przypadkach). Nie obejmuje ona ani ewentualnego wkładu publicznego zapewnionego przez beneficjenta, ani dodatków lub wynagrodzeń wypłacanych przez stronę trzecią na rzecz uczestników danej operacji. Wyłącznie zaprogramowane wsparcie publiczne przesądza o konieczności zastosowania przepisów art. 67 ust. 2a.

W przypadku gdy operacja otrzymuje wsparcie zarówno z EFRR jak i EFS, przy obliczaniu „wsparcia publicznego” dla operacji brana jest pod uwagę kwota wsparcia zapewnionego w ramach obu funduszy. Ponadto w przypadku gdy całkowita kwota wsparcia publicznego nie przekracza 100 000 EUR, **obowiązek stosowania uproszczonych form kosztów ma zastosowanie do wsparcia udzielanego przez każdy z funduszy (tj. zarówno przez EFRR, jak i EFS).**

Przykład

Projekt budżetu podmiotu publicznego na operację o całkowitym koszcie kwalifikowalnym wynoszącym 105 000 EUR przedstawia się następująco:

	(EUR)
Publiczne finansowanie krajowe	20 000
EFS	22 500
EFRR	22 500
Finansowanie ze środków własnych	25 000
Dodatki dla uczestników wypłacane przez publiczne służby zatrudnienia	15 000
Całkowite planowane finansowanie	105 000

Pomimo całkowitych kosztów kwalifikowalnych w wysokości 105 000 EUR operacja ta nadal mieści się w kategorii operacji, w przypadku których koszty uproszczone są obowiązkowe. Przy obliczaniu wsparcia publicznego dla operacji uwzględnia się wsparcie udzielone w ramach obu funduszy oraz z krajowych środków publicznych.

Przy ustalaniu wysokości wsparcia publicznego, które ma zostać wypłacone na rzecz beneficjenta, nie uwzględnia się finansowania ze środków własnych (25 000 EUR) podmiotu publicznego.

Nie bierze się również pod uwagę dodatków dla uczestników szkolenia wypłacanych przez publiczne służby zatrudnienia (15 000 EUR), gdyż są one wypłacane uczestnikom przez stronę trzecią.

Dlatego też wsparcie publiczne wynosi 45 000 EUR (EFRR+EFS) + 20 000 EUR = 65 000 EUR, co nie przekracza progu 100 000 EUR.

Istnieją dwa wyjątki od tego obowiązku:

- Operacja lub projekt stanowiący część operacji wdrażanej wyłącznie za pośrednictwem zamówień publicznych na roboty budowlane, dostawę towarów lub świadczenie usług. (zob. art. 67 ust. 4 zdanie pierwsze RWP).
- Operacje otrzymujące wsparcie w ramach pomocy państwa, **które nie stanowi pomocy *de minimis*** ⁽¹²⁾ (zob. art. 67 ust. 2a akapit pierwszy).

⁽¹²⁾ W przypadku EFS jest to istotna zmiana w porównaniu z zasadą określoną w art. 14 ust. 4 rozporządzenia w sprawie EFS przed rozporządzeniem zbiorczym.

Kiedy **obowiązek stosowania uproszczonych form kosztów ma zastosowanie**, odnosi się on **do całości wydatków kwalifikowalnych w ramach danej operacji**, z dwoma wyjątkami na podstawie art. 67 ust. 2a akapit drugi i trzeci RWP:

1) Kategorie kosztów, do których stosuje się stawkę zryczałtowaną.

Te kategorie kosztów, do których stosuje się stawkę zryczałtowaną, mogą być obliczane na podstawie rzeczywistych kosztów (np. w przypadku stosowania stawki zryczałtowanej w wysokości do 15 % dla kosztów pośrednich określonej w art. 68 akapit pierwszy lit. b) RWP, kwalifikowalne bezpośrednie koszty personelu można zadeklarować na podstawie rzeczywistych kosztów).

2) Dodatki i wynagrodzenia wypłacane uczestnikom w przypadku zastosowania stawki zryczałtowanej w wysokości do 40 % określonej w art. 68b ust. 1 RWP ⁽¹³⁾.

W przypadku zastosowania stawki zryczałtowanej w wysokości do 40 % określonej w art. 68b ust. 1 RWP, dodatki i wynagrodzenia wypłacane uczestnikom (stanowiące dodatkowe koszty kwalifikowalne, których nie uwzględnia się w stawce zryczałtowanej) mogą być również zwracane na podstawie rzeczywistych kosztów.

Uwaga: W odniesieniu do EFS: przed wejściem w życie rozporządzenia zbiorczego stosowanie uproszczonych form kosztów było już obowiązkowe w przypadku małych operacji wspieranych w ramach EFS. W dawnym art. 14 ust. 4 rozporządzenia w sprawie EFS określono, że w odniesieniu do dotacji lub pomocy zwrotnej na operacje, w których przypadku wsparcie publiczne nie przekraczało 50 000 EUR, istniało zobowiązanie do stosowania uproszczonych form kosztów, z wyjątkiem operacji otrzymujących wsparcie w ramach programu pomocy państwa.

Mimo że przepis ten został skreślony rozporządzeniem zbiorczym, **nadal ma on zastosowanie w odniesieniu do operacji wspieranych w ramach zaproszeń do składania wniosków ogłoszonych przed wejściem w życie rozporządzenia zbiorczego** ⁽¹⁴⁾.

Obowiązek wynikający z art. 14 ust. 4 różni się od obowiązku wynikającego z art. 67 ust. 2a rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów w następujących obszarach:

- 1) operacje, dla których wsparcie stanowi pomoc *de minimis*, są wyłączone z obowiązku stosowania uproszczonych form kosztów ⁽¹⁵⁾;
- 2) Wynagrodzenia i dodatki wypłacane uczestnikom nie mogą być zadeklarowane na podstawie rzeczywistych kosztów w przypadku zastosowania 40 % stawki zryczałtowanej określonej w art. 14 ust. 2 EFS (ponieważ nie mogą być zadeklarowane oprócz tych kosztów);
- 3) **przy obliczaniu progu 50 000 EUR uwzględnia się wyłącznie wsparcie z EFS i odpowiednie finansowanie krajowe, które ma być wypłacone beneficjentowi zgodnie z umową** (ponieważ art. 14 ust. 4 EFS ma zastosowanie wyłącznie do EFS).

W skrócie: kluczowe zmiany dotyczące obowiązkowego stosowania uproszczonych form kosztów wprowadzone rozporządzeniem zbiorczym:

- 1) **Obowiązek** stosowania uproszczonych form kosztów **rozszerzono na** wsparcie udzielane w ramach **EFRR**. Wraz z wprowadzeniem nowego ust. 2a w art. 67 RWP mającego zastosowanie zarówno do EFRR, jak i EFS, art. 14 ust. 4 rozporządzenia w sprawie EFS nie był już potrzebny i w związku z tym został skreślony.
- 2) **Próg** podniesiono z 50 000 EUR do 100 000 EUR.

⁽¹³⁾ Ta stawka zryczałtowana – która ma obecnie zastosowanie do wszystkich funduszy ESI – została ustanowiona na podstawie dawnego art. 14 ust. 2 rozporządzenia w sprawie EFS, który miał zastosowanie wyłącznie do EFS i został wykreślony rozporządzeniem zbiorczym. W przeciwieństwie do art. 14 ust. 2 rozporządzenia w sprawie EFS, zgodnie z art. 68b ust. 1 RWP, w przypadku operacji wspieranych z EFS, EFRR i EFRROW, który obecnie stosuje się w odniesieniu do wszystkich funduszy ESI, dodatki i wynagrodzenia wypłacane uczestnikom uznaje się za dodatkowe koszty kwalifikowalne w stosunku do kosztów obliczanych na podstawie stawki zryczałtowanej wynoszącej 40 % kwalifikowalnych bezpośrednich kosztów personelu określonej w art. 68b (zob. sekcja 3.1.2.3. dotycząca art. 68b).

⁽¹⁴⁾ Zob. sekcja 2.2.3 zawierająca dalsze wskazówki dotyczące stosowania w czasie zmian wprowadzonych rozporządzeniem zbiorczym.

⁽¹⁵⁾ W art. 2 pkt 13 RWP zdefiniowano „pomoc państwa” jako pomoc objętą przepisami art. 107 ust. 1 TFUE i uznaje się, że do celów tego rozporządzenia obejmuje ona również pomoc w ramach zasady *de minimis* w rozumieniu rozporządzenia Komisji (WE) nr 1998/2006, rozporządzenia Komisji (WE) nr 1535/2007 i rozporządzenia Komisji (WE) nr 875/2007. Odniesienie do pomocy państwa w rozporządzeniu w sprawie EFS należy rozumieć tak, jak jest ona zdefiniowana w RWP.

3) **Operacje, dla których wsparcie stanowi pomoc *de minimis*, są obecnie objęte obowiązkiem** stosowania uproszczonych form kosztów;

2.2.3. *Stosowanie w czasie i przepisy przejściowe*

Art. 67 ust. 2a RWP ma zastosowanie wyłącznie do operacji wspieranych w ramach zaproszeń do składania wniosków opublikowanych od dnia wejścia w życie rozporządzenia zbiorczego (tj. od dnia 2 sierpnia 2018 r.). Nie ma on zastosowania do operacji wspieranych w ramach zaproszeń opublikowanych przed tą datą, nawet jeśli dokument określający warunki wsparcia (np. decyzja w sprawie finansowania/umowa o udzielenie dotacji) został wydany po wejściu w życie rozporządzenia zbiorczego. Operacje, które są wspierane poza zaproszeniem do składania wniosków (np. udzielenie zamówienia bezpośrednio) muszą spełniać wymogi art. 67 ust. 2a rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów, jeżeli umowę o udzielenie dotacji lub dokument określający warunki udzielenia wsparcia podpisano w okresie od dnia 2 sierpnia 2018 r.

Zgodnie z art. 152 ust. 7 RWP instytucja zarządzająca, lub komitet monitorujący program EWT, może podjąć decyzję o niestosowaniu obowiązkowych uproszczonych form kosztów przez maksymalny okres 12 miesięcy od dnia 2 sierpnia 2018 r. Okres ten może zostać przedłużony o okres, który wydaje się odpowiedni dla instytucji zarządzającej (komitetu monitorującego programy EWT), w przypadku gdy uważa się, że obowiązkowe stosowanie uproszczonych form kosztów powoduje nieproporcjonalne obciążenie administracyjne.

Te przepisy przejściowe określone w art. 152 ust. 7 RWP nie mają zastosowania do dotacji (i pomocy zwrotnej) otrzymujących wsparcie w ramach EFS, **w których przypadku wsparcie publiczne nie przekracza 50 000 EUR**. Wynika to z faktu, że operacje wspierane z EFS przy wsparciu publicznym nieprzekraczającym 50 000 EUR podlegały już obowiązkowi stosowania uproszczonych form kosztów przed wejściem w życie rozporządzenia zbiorczego (art. 14 ust. 4 rozporządzenia w sprawie EFS).

Dlatego też w przypadku operacji wspieranych z EFS, w odniesieniu do których wsparcie publiczne nie przekracza 50 000 EUR, art. 67 ust. 2a RWP ma zastosowanie od momentu wejścia w życie rozporządzenia zbiorczego (tj. do zaproszeń do składania wniosków ogłaszanych od momentu wejścia w życie rozporządzenia zbiorczego).

Ma to kluczowe konsekwencje w przypadku, gdy wsparcie z EFS stanowi pomoc *de minimis*.

Zgodnie z art. 14 ust. 4 rozporządzenia w sprawie EFS operacje, dla których wsparcie stanowiło pomoc *de minimis*, nie były objęte obowiązkiem stosowania uproszczonych form kosztów. W art. 67 ust. 2a RWP przewidziano jednak wyjątek jedynie w przypadku operacji otrzymujących wsparcie w ramach pomocy państwa **niestanowiącej pomocy *de minimis***. Oznacza to, że operacje wspierane z EFS, dla których wsparcie publiczne nie przekraczało 50 000 EUR przed 2 sierpnia 2018 r., a od 2 sierpnia 2018 r. nie przekracza 100 000 EUR i stanowi pomoc *de minimis*, nie są już wyłączone z obowiązku stosowania uproszczonych form kosztów. Ponadto możliwość odroczenia stosowania art. 67 ust. 2a RWP nie może być wykorzystywana w odniesieniu do operacji w ramach EFS, w których przypadku wsparcie publiczne nie przekracza 50 000 EUR, zgodnie z art. 152 ust. 7 ostatni akapit RWP.

W odniesieniu do operacji i projektów wybranych w ramach zaproszeń do składania wniosków ogłoszonych przed wejściem w życie rozporządzenia zbiorczego zastosowanie ma art. 14 ust. 4 rozporządzenia w sprawie EFS. Operacje wspierane z EFS otrzymujące wsparcie publiczne (nieprzekraczające 50 000 EUR), podlegają obowiązkowi stosowania uproszczonych form kosztów, ale operacje otrzymujące wsparcie stanowiące pomoc państwa, w tym pomoc *de minimis*, są wyłączone z tego obowiązku.

Inne następstwa rozporządzenia zbiorczego

Wspólne wsparcie udzielane w ramach EFS i EFRR

W przypadku gdy operacja otrzymuje wsparcie zarówno z EFS, jak i EFRR i została wybrana w ramach zaproszenia do składania wniosków ogłoszonego **przed wejściem w życie rozporządzenia zbiorczego**: przy określaniu osiągnięcia progu zobowiązującego do stosowania uproszczonych form kosztów wsparcie z EFRR nie jest brane pod uwagę, lecz jedynie wsparcie z EFS oraz odpowiednie krajowe wsparcie publiczne. Jedynie część operacji wspierana z EFS (i odpowiadające jej krajowe wsparcie publiczne) podlega obowiązkowi stosowania uproszczonych form kosztów, ponieważ art. 14 ust. 4 rozporządzenia w sprawie EFS miał zastosowanie jedynie do EFS i nie istniał przepis wymagający, aby wsparcie z EFRR dla takiej operacji miało postać uproszczonych form kosztów.

W przypadku operacji i projektów w ramach zaproszeń do składania wniosków ogłaszanych **po wejściu w życie rozporządzenia zbiorczego** przy obliczaniu wsparcia publicznego uwzględnia się wsparcie zarówno z EFS, jak i z EFRR, chyba że instytucja zarządzająca (lub komitet monitorujący programy EWT) skorzysta z przepisów przejściowych.

Finansowanie krzyżowe

W przypadkach finansowania krzyżowego zgodnie z art. 98 ust. 2 RWP, na przykład w odniesieniu do operacji wspieranych z EFS – tj. EFS jest wykorzystywany również do zapewnienia wsparcia dla wydatków kwalifikowalnych w ramach EFRR – **cała kwota** wsparcia z EFS, jak również odpowiadające jej krajowe wsparcie publiczne są brane pod uwagę przy ustalaniu, czy kwota wsparcia publicznego jest objęta obowiązkiem stosowania uproszczonych form kosztów (ponieważ jest to wsparcie publiczne dla operacji, która nie jest wspierana z EFRR, lecz jedynie z EFS).

Operacje i projekty wybrane w ramach zaproszeń do składania wniosków ogłoszonych **przed wejściem w życie rozporządzenia zbiorczego** należy oceniać w świetle art. 14 ust. 4 rozporządzenia w sprawie EFS⁽¹⁶⁾. Chociaż cała kwota zapewniona z EFS, jak również odpowiednie krajowe środki publiczne są brane pod uwagę przy określaniu, czy dana operacja podlega obowiązkowi stosowania uproszczonych form kosztów na podstawie tego przepisu, **obowiązek ten dotyczy jedynie części wsparcia podlegającej zasadom EFS**, tj. część wsparcia podlegająca zasadom mającym zastosowanie do EFRR nie podlega obowiązkowi stosowania uproszczonych form kosztów.

W przypadku operacji i projektów wspieranych w ramach zaproszeń do składania wniosków ogłaszanych **po wejściu w życie rozporządzenia zbiorczego** część wsparcia podlegająca przepisom mającym zastosowanie do EFRR podlega również obowiązkowemu stosowaniu uproszczonych form kosztów, w przypadku gdy instytucja zarządzająca (lub komitet monitorujący dla programów EWT) nie skorzystała z przepisów przejściowych zawartych w art. 152 ust. 7 RWP.

2.3. Łączenie form

2.3.1. Zasady ogólne

Art. 67 ust. 1 RWP zapewnia instytucji zarządzającej możliwość wyboru pomiędzy pięcioma formami na potrzeby zarządzania pomocą zwrotną i dotacjami współfinansowanymi z funduszy ESI.

Zgodnie z art. 67 ust. 3 RWP formy te mogą być łączone jedynie w poniższych przypadkach, tak aby zapobiegać podwójnemu finansowaniu tych samych wydatków:

1) każda z form musi dotyczyć innej kategorii kosztów kwalifikowalnych;

lub

2) muszą być one stosowane do odrębnych projektów stanowiących część tej samej operacji;

lub

3) muszą być one stosowane do kolejnych etapów operacji.

2.3.2. Przykłady połączeń

Przykład 1: Finansowanie różnych projektów stanowiących część tej samej operacji (EFS)

Przykład operacji obejmującej projekt szkoleniowy dla młodych bezrobotnych oraz następujące po nim seminarium dla potencjalnych pracodawców z regionu:

Koszty związane ze szkoleniem mogą zostać pokryte na podstawie standardowych stawek jednostkowych (na przykład 1 000 EUR/dzień szkolenia). Koszty seminarium mogą zostać opłacone na podstawie kwot ryczałtowych.

Mając na uwadze, że są to dwa różne projekty w ramach tej samej operacji, nie ma ryzyka podwójnego finansowania, ponieważ koszty każdego projektu są wyraźnie oddzielone.

⁽¹⁶⁾ W wersji zmienionej rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/779.

Przykład 2: Kolejne etapy operacji (EFS) – zgodnie z art. 67 ust. 3 RWP

Przykład dotyczy już rozpoczętej operacji zarządzanej w oparciu o rzeczywiste koszty, którą instytucja zarządzająca chce dalej zarządzać w oparciu o koszty uproszczone. Konieczne będzie jasne zdefiniowanie dwóch etapów. Pierwszy etap można obliczyć na podstawie rzeczywistych kosztów poniesionych do określonego terminu. Drugi etap, dotyczący **przyszłych** wydatków, można obliczyć na podstawie standardowej stawki jednostkowej, **pod warunkiem że stawka jednostkowa nie obejmuje żadnych wydatków wcześniej objętych wsparciem.**

W przypadku skorzystania z takiej możliwości powinna ona dotyczyć wszystkich beneficjentów znajdujących się w tej samej sytuacji (przejrzystość i równe traktowanie). Może to spowodować pewne obciążenie administracyjne ze względu na konieczność zmiany dokumentu określającego warunki wsparcia, jeżeli nie zostało to przewidziane. Organy państwa członkowskiego muszą sporządzić jasny i szczegółowy opis operacji dla każdego etapu. Operację należy podzielić na co najmniej dwa odrębne etapy, możliwe do zidentyfikowania pod względem finansowym, a najlepiej również pod względem fizycznym lub rozwoju, odpowiadające danym fazom. Ma to na celu zapewnienie przejrzystej realizacji i monitorowania oraz ułatwienie kontroli.

Przykład 3: Różne kategorie kosztów kwalifikowalnych (EFS)

Przykład sesji szkoleniowej, łączącej:

- standardową stawkę jednostkową w odniesieniu do wynagrodzeń osób prowadzących szkolenie, na przykład 450 EUR na dzień,
- rzeczywiste koszty: wynajem pomieszczeń = 800 EUR miesięcznie przez okres umowy najmu wynoszący 12 miesięcy,
- stawkę zryczałtowaną kosztów pośrednich, na przykład 10 % kosztów bezpośrednich.

Po zakończeniu szkolenia, jeżeli udokumentowano 200 dni pracy osób prowadzących szkolenie, dotacja zostanie wypłacona na następującej podstawie:

Koszty bezpośrednie (rodzaj 1 ⁽¹⁷⁾):

- wynagrodzenia osób prowadzących szkolenie $200 \text{ dni} \times 450 \text{ EUR} = 90\,000 \text{ EUR}$
- pomieszczenia szkoleniowe: $12 \text{ miesięcy} \times 800 \text{ EUR} = 9\,600 \text{ EUR}$
- razem koszty bezpośrednie: 99 600 EUR

Koszty pośrednie (rodzaj 2): $10\% \text{ kosztów bezpośrednich} = 10\% \times 99\,600 \text{ EUR} = 9\,960 \text{ EUR}$

Wydatki kwalifikowalne: $(90\,000 \text{ EUR} + 9\,600 \text{ EUR}) + 9\,960 \text{ EUR} = 109\,560 \text{ EUR}$

W takim przypadku uwzględniono różne kategorie kosztów: wynagrodzenia osób prowadzących szkolenie, koszty najmu pomieszczeń, koszty pośrednie. W celu weryfikacji, czy nie wystąpiło podwójne finansowanie, instytucje muszą jednak zapewnić, aby standardowa stawka jednostkowa nie odnosiła się do żadnych kosztów związanych z najmem pomieszczeń lub innymi kosztami pośrednimi (na przykład pensją pracowników administracyjnych lub pensją księgowego). Analogicznie to samo dotyczy określenia kosztów pośrednich, które nie powinny się odnosić do kosztów objętych standardowymi stawkami jednostkowymi ani do rzeczywistych kosztów najmu pomieszczeń.

Jeżeli istnieje ryzyko nakładania się kosztów lub niemożliwe jest wykazanie, że koszty nie pokrywają się, instytucja zarządzająca wybiera stosowniejszą formę, aby uniknąć jakiegokolwiek (ryzyka) podwójnego finansowania.

2.4. Zamówienia publiczne & stosowanie uproszczonych form kosztów

2.4.1. Stosowanie uproszczonych form kosztów w przypadku zamówienia publicznego

Zgodnie z art. 67 ust. 4 zdanie pierwsze RWP kosztów uproszczonych nie można stosować, w przypadku gdy operacja zdefiniowana w art. 2 ust. 9 RWP lub projekt stanowiący część operacji (wspieranej w formie dotacji lub pomocy zwrotnej) są realizowane przez beneficjenta wyłącznie za pośrednictwem zamówień publicznych na wykonanie robót budowlanych, dostawę towarów lub świadczenie usług. Zgodnie z art. 67 ust. 4 zdanie drugie, w przypadku gdy zamówienie publiczne w ramach operacji lub projektu stanowiącego część operacji jest jednak ograniczone do określonych

⁽¹⁷⁾ Wyjaśnienie dotyczące poszczególnych rodzajów kosztów w odniesieniu do finansowania według stawek zryczałtowanych znajduje się w sekcji 3.1.1.

kategoriach kosztów, uproszczone formy kosztów mogą być stosowane „w odniesieniu do całej operacji lub projektu stanowiącego część operacji”. Zdanie to zostało wprowadzone rozporządzeniem zbiorczym w celu wyjaśnienia poprzedniego brzmienia art. 67 ust. 4 RWP. Wyjaśniono w nim, że w przypadkach, gdy w ramach realizacji projektu lub operacji niektóre towary lub usługi zostały zlecone zewnętrznym usługodawcom w drodze zamówienia publicznego, uproszczone formy kosztów można wykorzystać do obliczenia wszystkich kosztów operacji, w tym kosztów, które były przedmiotem zamówień publicznych.

Mianem operacji podlegających zamówieniom publicznym Komisja określa operacje realizowane poprzez udzielanie zamówień publicznych zgodnie z dyrektywą 2004/18/WE (wraz z załącznikami), dyrektywą 2009/81/WE i dyrektywą 2014/24/UE, którą uchylono dyrektywę 2004/18/WE, lub poprzez udzielanie zamówień publicznych poniżej progów określonych w tych dyrektywach.

To, czy operacja lub projekt są realizowane wyłącznie w drodze zamówień publicznych, czy też nie, zależy od zakresu operacji lub projektu, który to zakres określają państwa członkowskie.

Aby to ocenić, konieczne jest określenie projektów stanowiących operację na jak najniższym poziomie. Jeżeli zamówienie publiczne obejmuje wszystkie kategorie kosztów projektu, nie można zastosować do niego uproszczonych form kosztów.

W niektórych przypadkach beneficjent może zlecić zewnętrznym usługodawcom w drodze zamówienia publicznego całość lub znaczną część operacji lub projektu, potencjalnie zostawiając beneficjentowi jedynie działania związane z „zarządzaniem projektem” lub „komunikacją”. W takich przypadkach jest oczywiste, że operacja lub projekt nie są realizowane „wyłącznie” za pośrednictwem zamówień publicznych, a koszty uproszczone można zastosować do całego projektu lub operacji. W praktyce, gdy większość projektu jest realizowana za pośrednictwem zamówień publicznych, opracowanie uproszczonych form kosztów dla kategorii kosztów objętych zamówieniem może jednak nie stanowić efektywnego wykorzystania zasobów, ponieważ większość kosztów jest już objęta zamówieniem. Chociaż nie jest to zalecane, do instytucji zarządzających należy jednak ocena, czy należy stosować koszty uproszczone w odniesieniu do całego projektu, jeżeli nie jest on realizowany wyłącznie za pośrednictwem zamówień publicznych.

Przykład (EFS): Dotacja w wysokości 20 000 000 EUR udzielana jest publicznym służbom zatrudnienia („beneficjentowi”) w celu zorganizowania, w ciągu dwóch lat, reintegracji 5 000 osób długotrwale bezrobotnych („operacji”): operacja ta będzie realizowana za pośrednictwem szeregu projektów: projektów zindywidualizowanego wsparcia o wartości 7 000 000 EUR realizowanych bezpośrednio przez beneficjenta, projektów szkoleniowych realizowanych bezpośrednio przez beneficjenta na kwotę 5 000 000 EUR oraz projektów zleconych zewnętrznym usługodawcom w drodze zamówienia publicznego na pozostałą część kwoty (8 000 000 EUR). Ponieważ beneficjentem jest podmiot publiczny, instytucje szkoleniowe na potrzeby projektów zleconych zewnętrznym usługodawcom trzeba będzie wybrać wyłącznie za pośrednictwem postępowań o udzielenie zamówienia publicznego, a uproszczone formy kosztów nie będą mogły być zastosowane do tych projektów stanowiących część operacji. Uproszczone formy kosztów będzie można stosować jedynie do kwoty 12 000 000 EUR. W przypadku projektów szkoleniowych, które beneficjent realizuje własnymi środkami, akceptowalne jest, że niektóre pozycje wydatków są zlecane zewnętrznym usługodawcom za pośrednictwem zamówień publicznych i ujęte w uproszczonych formach kosztów (na przykład usługi zewnętrznych ekspertów, usługi sprzątnia itp.).

Przykład (EFRR): Gmina otrzymuje dotację w maksymalnej kwocie 1 000 000 EUR kosztów kwalifikowalnych na budowę drogi. W tym celu gmina musi udzielić zamówienia publicznego na roboty budowlane o szacowanej wartości 700 000 EUR. Ponadto gmina ponosi pewne powiązane koszty w wysokości 300 000 EUR (wywłaszczenia, koszty sporów sądowych⁽¹⁸⁾, monitorowanie postępów prac w terenie, studia środowiskowe sporządzane przez własny personel, kampanie, testy na potrzeby odbioru drogi itp.). W przypadku tych kosztów bezpośrednich w wysokości 300 000 EUR, o ile kwalifikują się one w ramach krajowych i unijnych przepisów, można zastosować koszty uproszczone (np. koszty pośrednie wycieczone na podstawie stawki zryczałtowanej).

Przykład (EFRR): Beneficjent (gmina) otrzymuje dotację w maksymalnej kwocie 1 000 000 EUR kosztów kwalifikowalnych na budowę drogi.

⁽¹⁸⁾ Koszty sporów sądowych nie są kwalifikowalne w ramach programów EWT zgodnie z art. 2 ust. 2 rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) nr 481/2014.

Na potrzeby tej operacji, która nie jest w całości objęta zamówieniem publicznym, instytucja zarządzająca chce zastosować art. 68 ust. 1 lit. b) RWP w celu obliczenia kosztów pośrednich. Instytucja zarządzająca chce jednak złagodzić wpływ korzystania z personelu w ramach zleconego podwykonawstwa na poziom kosztów pośrednich. Postanawia ona wyłączyć bezpośrednie koszty personelu w ramach zleconego podwykonawstwa z bezpośrednich kosztów personelu, do których stosowana jest stawka zryczałtowana.

Projekt budżetu na operację przedstawia się następująco:

Projekt 1: roboty (postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego)	700 000 EUR
Projekt 2: pozostałe koszty:	298 500 EUR
Bezpośrednie koszty personelu	50 000 EUR
Z czego bezpośrednie koszty personelu w ramach zleconego podwykonawstwa	10 000 EUR
Inne koszty bezpośrednie	242 500 EUR
Koszty pośrednie	(Bezpośrednie koszty personelu – bezpośrednie koszty personelu w ramach zleconego podwykonawstwa) × 15 % = 40 000 EUR × 15 % = 6 000 EUR
Koszty zadeklarowane ogółem	998 500 EUR

Gdy operacje są realizowane za pośrednictwem zamówień publicznych, cena w ogłoszeniu o zamówieniu jest z definicji stawką jednostkową lub kwotą ryczałtową stanowiącą podstawę **płatności dokonywanych przez beneficjenta na rzecz wykonawcy**. Do celów art. 67 RWP koszty określone i zapłacone przez beneficjenta na podstawie kwot ustalonych za pośrednictwem postępowań o udzielenie zamówień publicznych stanowią jednak rzeczywiste koszty faktycznie poniesione i zapłacone przez beneficjenta na mocy art. 67 ust. 1 lit. a) RWP ⁽¹⁹⁾.

Przykład (EFS):

Jeżeli beneficjent realizuje szkolenie w drodze zamówienia publicznego, może w zaproszeniu do składania ofert poprosić oferentów o złożenie oferty cenowej na jednego uczestnika szkolenia uzyskującego certyfikat po zakończeniu szkolenia.

Warunki zamówienia mogą być zatem następujące: jeden uczestnik szkolenia uzyskujący certyfikat = 1 000 EUR. Jeżeli po zakończeniu kursu 10 uczestników szkolenia uzyska certyfikat, beneficjent może zadeklarować instytucji zarządzającej wydatki kwalifikowalne w wysokości 10 000 EUR.

Wspomniana kwota 10 000 EUR zostanie uznana za opartą na kosztach rzeczywistych. Kontrola lub audyt tych wydatków będzie zatem polegać na sprawdzeniu postępowania o udzielenie zamówienia publicznego i przestrzegania warunków zamówienia (w tym przykładzie będzie to sprawdzenie, czy istnieje dowód na to, że w odniesieniu do każdego zapłaconego kosztu jednostkowego jeden uczestnik szkolenia uzyskał certyfikat). Bazowe koszty szkolenia (wynajem pomieszczeń, koszty personelu itp.) nie będą sprawdzane, gdyż w umowie nie przewiduje się refundacji na tej podstawie.

2.4.2. Stosowanie stawki zryczałtowanej do obliczania bezpośrednich kosztów personelu w operacjach realizowanych za pośrednictwem zamówień publicznych

Jak stanowi art. 68a RWP, obliczanie bezpośrednich kosztów personelu operacji według stawki zryczałtowanej w wysokości do 20 % kosztów bezpośrednich innych niż koszty personelu nie będzie wymagało przeprowadzenia obliczeń w celu określenia metodyki, chyba że operacja obejmuje publiczne zamówienia na roboty budowlane, w których przekroczono próg określony w art. 4 lit. a) dyrektywy 2014/24/UE. Oznacza to, że jeżeli koszty bezpośrednie operacji są choćby częściowo pokrywane z takiego publicznego zamówienia na roboty budowlane, które przekracza próg określony w art. 4 lit. a) dyrektywy 2014/24/UE, zastosowanie 20 % stawki zryczałtowanej określonej w rozporządzeniu jest możliwe, ale będzie wymagało ustalenia metodyki określania mającej zastosowanie stawki.

⁽¹⁹⁾ Zob. wspólne oświadczenie Rady i Komisji w sprawie art. 67 RWP (zawarte w dokumencie Coreper/Rady 8207/12, ADD7 REV 1).

2.5. Zgodność uproszczonych form kosztów z zasadami pomocy państwa

Należy podkreślić, że zasady pomocy państwa ustanowione w Traktacie mają powszechne zastosowanie. Ponadto zgodnie z art. 6 RWP operacje są zgodne z obowiązującymi przepisami prawa unijnego i krajowego odnoszącymi się do jego stosowania. Obejmuje to zgodność z przepisami dotyczącymi pomocy państwa. W związku z tym ilekroć finansowanie stanowi pomoc państwa w rozumieniu art. 107 TFUE, trzeba stosować te zasady przy obliczaniu uproszczonych form kosztów przewidzianych w art. 67 RWP i zarządzaniu nimi. Instytucje zarządzające muszą zatem dopilnować, aby kategorie kosztów, dla których ustala się uproszczone formy kosztów, były kwalifikowalne zarówno na mocy przepisów dotyczących funduszy ESI, jak i zasad pomocy państwa. Muszą one również zapewnić przestrzeganie maksymalnej intensywności pomocy określonej w zasadach pomocy państwa.

W rozporządzeniach w sprawie wyłączeń grupowych, tj. ogólnym rozporządzeniu Komisji (UE) nr 651/2014⁽²⁰⁾ w sprawie wyłączeń grupowych, rozporządzeniu w sprawie wyłączeń grupowych w sektorze rolnym (UE) nr 702/2014 oraz rozporządzeniu w sprawie wyłączeń grupowych w sektorze rybołówstwa (UE) nr 1388/2014 przewidziano zwolnienia z obowiązku zgłaszania przez państwa członkowskie programów pomocy oraz pomocy *ad hoc* spełniającej określone w tych rozporządzeniach warunki.

Należy jednak zauważyć, że nie każda forma wsparcia udzielanego przez organy publiczne podlega zasadom pomocy państwa. Po pierwsze, należy ocenić, czy wsparcie przyznane na rzecz danej operacji jest uznawane za pomoc państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE. Więcej informacji na temat pojęcia pomocy państwa można znaleźć w zawiadomieniu Komisji⁽²¹⁾, w którym wyjaśniono sposób interpretowania przez Komisję art. 107 ust. 1 Traktatu, zgodnie z wykładnią Trybunału Sprawiedliwości i Sądu. Podobnie należy uwzględnić przepisy rozporządzeń⁽²²⁾ w sprawie pomocy *de minimis*. Pomoc, która stanowi pomoc *de minimis*, nie stanowi pomocy państwa w rozumieniu art. 107 Traktatu. Dlatego też w przypadku, gdy operacja finansowana z funduszy ESI wchodzi w zakres odpowiedniego rozporządzenia w sprawie pomocy *de minimis*, oznacza to, że wkład z funduszy ESI nie stanowi pomocy państwa. Dlatego też w przypadku pomocy *de minimis* nie ma potrzeby dokonywania oceny zgodności z zasadami pomocy państwa, a jedynie z zasadami dotyczącymi funduszy ESI i warunkami uznania wsparcia za pomoc *de minimis*.

Aby operacja mogła być objęta odpowiednim rozporządzeniem w sprawie pomocy *de minimis*, muszą być spełnione warunki (określone w tym rozporządzeniu).

- 1) przyznana pomoc wchodzi w zakres art. 1 odpowiedniego rozporządzenia w sprawie pomocy *de minimis*;
- 2) przyznana pomoc jest zgodna z pułapami określonymi w art. 3 odpowiedniego rozporządzenia w sprawie pomocy *de minimis*;
- 3) przyznana pomoc jest zgodna z wymogami dotyczącymi obliczania ekwiwalentu dotacji brutto określonego w art. 4 odpowiedniego rozporządzenia w sprawie pomocy *de minimis*;
- 4) przyznana pomoc jest zgodna z zasadami dotyczącymi kumulacji określonymi w art. 5 odpowiedniego rozporządzenia w sprawie pomocy *de minimis*;
- 5) przyznana pomoc jest zgodna z wymogiem monitorowania określonym w art. 6 odpowiedniego rozporządzenia w sprawie pomocy *de minimis*.

2.5.1. Zgodność uproszczonych form kosztów z ogólnym rozporządzeniem w sprawie wyłączeń grupowych i rozporządzeniem w sprawie wyłączeń grupowych w sektorze rolnym

Weryfikacja zgodności operacji w ramach funduszy ESI z ogólnym rozporządzeniem w sprawie wyłączeń grupowych lub rozporządzeniem w sprawie wyłączeń grupowych w sektorze rolnym powinna obejmować następujące kroki:

— Kwalifikowalność kosztów na podstawie ogólnego rozporządzenia w sprawie wyłączeń grupowych lub rozporządzenia w sprawie wyłączeń grupowych w sektorze rolnym oraz zasad dotyczących funduszy ESI

Po pierwsze, jeżeli instytucja zarządzająca chce udzielić wsparcia, które uznaje się za pomoc państwa, należy zweryfikować warunki przyznania pomocy zgodnie z odpowiednią kategorią pomocy/przepisem o wyłączeniu na podstawie ogólnego rozporządzenia w sprawie wyłączeń grupowych lub rozporządzenia w sprawie wyłączeń grupowych w sektorze rolnym.

⁽²⁰⁾ Rozporządzenie Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (Dz.U. L 187 z 26.6.2014, s. 1).

⁽²¹⁾ Zawiadomienie Komisji w sprawie pojęcia pomocy państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, Dz.U. C 262 z 19.7.2016, s. 1.

⁽²²⁾ Rozporządzenie (UE) nr 1407/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy *de minimis*, rozporządzenie (UE) nr 1408/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy *de minimis* w sektorze rolnym oraz rozporządzenie Komisji (UE) nr 717/2014 z dnia 27 czerwca 2014 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy *de minimis* w sektorze rybołówstwa i akwakultury.

Następnie instytucja zarządzająca powinna zweryfikować, czy w ramach tej kategorii pomocy **koszty przewidziane w odniesieniu do operacji są kwalifikowalne, zarówno na podstawie odpowiednich przepisów dotyczących wyłączeń na podstawie ogólnego rozporządzenia w sprawie wyłączeń grupowych lub rozporządzenia w sprawie wyłączeń grupowych w sektorze rolnym, jak i zasad dotyczących funduszy ESI.**

W tym względzie art. 7 ust. 1 ogólnego rozporządzenia w sprawie wyłączeń grupowych i art. 7 ust. 1 rozporządzenia w sprawie wyłączeń grupowych w sektorze rolnym, oba zmienione rozporządzeniem (UE) 2017/1084 z dnia 14 czerwca 2017 r., umożliwiają obliczanie kosztów kwalifikowalnych na podstawie ogólnego rozporządzenia w sprawie wyłączeń grupowych i rozporządzenia w sprawie wyłączeń grupowych w sektorze rolnym zgodnie z uproszczonymi formami kosztów określonymi w RWP, pod warunkiem że operacja jest przynajmniej częściowo finansowana z funduszu unijnego, który umożliwia stosowanie tych uproszczonych form kosztów, oraz że dana kategoria kosztów jest kwalifikowalna zgodnie z wyłączeniem w odpowiednim ogólnym rozporządzeniu w sprawie wyłączeń grupowych lub rozporządzeniu w sprawie wyłączeń grupowych w sektorze rolnym.

Oznacza to, że jeżeli uproszczona forma kosztów została **ustanowiona** zgodnie z RWP lub rozporządzeniami dotyczącymi poszczególnych funduszy, kwota ta będzie co do zasady wykorzystywana do celów kontroli zgodności z zasadami pomocy państwa, **pod warunkiem że dana kategoria kosztów jest kwalifikowalna na mocy zasad pomocy państwa oraz że pomoc spełnia wszystkie warunki określone w ogólnym rozporządzeniu w sprawie wyłączeń grupowych lub rozporządzeniu w sprawie wyłączeń grupowych w sektorze rolnym.**

W przypadku **stosowania** uproszczonych form kosztów kategorie kosztów obliczonych na podstawie uproszczonych form kosztów powinny być określone w metodyce stosowanej do uzyskania kwoty kosztów uproszczonych. W przypadku stosowania uproszczonych form kosztów określonych w RWP lub w innych przepisach szczegółowych dotyczących poszczególnych funduszy, instytucja zarządzająca powinna to zapewnić przy ogłaszaniu zaproszeń do składania wniosków **dotyczących operacji, które mogą podlegać zasadom pomocy państwa**, poprzez określenie kategorii kosztów, które będą finansowane z funduszy ESI dla tej operacji i które są również zgodne z ogólnym rozporządzeniem w sprawie wyłączeń grupowych lub rozporządzeniem w sprawie wyłączeń grupowych w sektorze rolnym. W dokumencie określającym warunki wsparcia dla operacji należy dodatkowo określić, które kategorie kosztów uznaje się za kwalifikowalne dla tej operacji.

Do celów zweryfikowania, czy koszty pośrednie (w kontekście funduszy ESI) są kwalifikowalne na podstawie ogólnego rozporządzenia w sprawie wyłączeń grupowych, należy zauważyć, że koszty pośrednie często stanowią koszty operacyjne zgodnie z definicją zawartą w art. 2 pkt 39 ogólnego rozporządzenia w sprawie wyłączeń grupowych („Koszty operacyjne obejmują koszty, takie jak koszty personelu, materiałów, zakontraktowanych usług, komunikacji, energii, konserwacji, czynszu, administracji”). W związku z tym, jeżeli koszty operacyjne są kwalifikowalne na podstawie ogólnego rozporządzenia w sprawie wyłączeń grupowych, oznacza to, że również koszty pośrednie w kontekście funduszy ESI można uznać za koszty kwalifikowalne na podstawie ogólnego rozporządzenia w sprawie wyłączeń grupowych. W przypadku stawki zryczałtowanej w wysokości 40 % (art. 68b ust. 1 RWP) w dokumencie określającym warunki wsparcia należy wyraźnie wskazać kategorie kosztów, które są objęte stawką 40 %.

— Weryfikacja maksymalnej intensywności pomocy

Jeżeli uproszczona forma kosztów została ustanowiona zgodnie z przepisami art. 67, 68, 68a i 68b RWP lub odpowiednimi przepisami rozporządzeń dotyczących poszczególnych funduszy, kwotę tę można wykorzystać do celów kontroli zgodności z ogólnym rozporządzeniem w sprawie wyłączeń grupowych lub rozporządzeniem w sprawie wyłączeń grupowych w sektorze rolnym, w tym intensywności pomocy. Dlatego też, podobnie do sposobu postępowania wymaganego w przypadku stosowania rzeczywistych kosztów na podstawie ogólnego rozporządzenia w sprawie wyłączeń grupowych (lub rozporządzenia w sprawie wyłączeń grupowych w sektorze rolnym), kwotę wynikającą z metodyki stosowanej do obliczania uproszczonych form kosztów można wykorzystać do zweryfikowania zgodności z maksymalną intensywnością pomocy w ramach odpowiedniej kategorii pomocy państwa.

Ponieważ stosowana metodyka musi być zgodna z zasadą należytego zarządzania finansami, instytucje zarządzające muszą korzystać z rozsądnej i ostrożnej hipotezy, aby zapewnić że koszty uproszczone stanowią wiarygodny wskaźnik zastępczy rzeczywistych kosztów. Pozwala to na zastosowanie kwoty określonej w ramach kosztu uproszczonego w celu ułatwienia wykazania zgodności z wymogami dotyczącymi maksymalnej intensywności pomocy, maksymalnych kwot pomocy lub progów powodujących obowiązek zgłoszenia na podstawie ogólnego rozporządzenia w sprawie wyłączeń grupowych lub rozporządzenia w sprawie wyłączeń grupowych w sektorze rolnym. Metodyka będzie poddawana audytowi w celu zapewnienia jej zgodności z mającymi zastosowanie przepisami dotyczącymi funduszy ESI oraz z zasadami pomocy państwa.

Przykład znajduje się w załączniku II.

2.6. Stosowanie kosztów uproszczonych w operacjach generujących dochód

Uproszczone formy kosztów są sposobem obliczania kosztów, „strony wydatków” operacji. Dlatego w teorii stosowanie uproszczonych form kosztów powinno być niezależne od tego, czy operacja generuje dochód, czy nie. Aby jednak zachować wpływ uproszczenia, w RWP wprowadzono szczególne rozwiązanie w odniesieniu do operacji generującej dochód, w której stosuje się kwoty ryczałtowe lub standardowe stawki jednostkowe.

2.6.1. Operacje generujące dochód po ukończeniu (art. 61 RWP)

Art. 61 RWP ma zastosowanie do operacji, które generują dochód:

- a) wyłącznie po ich ukończeniu lub
- b) w trakcie ich realizacji i po ich ukończeniu.

Art. 61 ust. 1–6 RWP nie ma zastosowania w przypadku operacji generujących dochód po ukończeniu, w których stosuje się kwoty ryczałtowe lub standardowe stawki jednostkowe, zgodnie z art. 61 ust. 7 lit. f) RWP. W przypadku gdy operacje generują dochód netto w trakcie realizacji i po ukończeniu, tj. gdy zastosowanie ma art. 61 RWP, zgodnie z art. 61 ust. 7 lit. f) RWP dochód netto nie musi być brany pod uwagę w przypadku operacji, dla których wsparcie publiczne przyjmuje postać kwot ryczałtowych lub standardowych stawek jednostkowych. W przypadku stosowania stawek ryczałtowych dochód netto wygenerowany przez operację powinien zostać określony z wyprzedzeniem i odliczony od wydatków kwalifikowalnych projektu.

2.6.2. Operacje, które generują dochód w trakcie realizacji i do których nie stosuje się art. 61 ust. 1–6 RWP ⁽²³⁾

W przypadku kwot ryczałtowych lub standardowych stawek jednostkowych stosowanych w operacjach generujących dochód netto podczas ich realizacji, ten dochód netto nie musi być odliczany od wydatków kwalifikowalnych, o ile został uwzględniony *ex ante* przy obliczaniu kwoty ryczałtowej lub standardowych stawek jednostkowych (zgodnie z art. 65 ust. 8 lit. f) RWP).

Jeżeli dochód nie został uwzględniony *ex ante* przy obliczaniu kwot ryczałtowych lub standardowych stawek jednostkowych, wówczas wydatki kwalifikowalne współfinansowane z funduszy ESI trzeba będzie pomniejszyć o dochód wygenerowany w czasie realizacji nie później niż w momencie złożenia przez beneficjenta wniosku o płatność końcową, proporcjonalnie do kwalifikowalnych i niekwalifikowalnych części kosztów (art. 65 ust. 8 akapit drugi RWP).

Jeżeli wybrano finansowanie według stawek ryczałtowych, każdy dochód nieuwzględniony w czasie zatwierdzania operacji i wygenerowany bezpośrednio podczas jej realizacji musi zostać odliczony od wydatków kwalifikowalnych współfinansowanych z funduszy ESI (przy zastosowaniu stawki ryczałtowanej) nie później niż w momencie złożenia przez beneficjenta wniosku o płatność końcową, proporcjonalnie do kwalifikowalnych i niekwalifikowalnych części kosztów (art. 65 ust. 8 akapit drugi RWP).

Przykład (EFS)

Organizowana jest konferencja mająca promować przedsiębiorczość. Beneficjent przedkłada projekt budżetu, w którym stwierdza, że koszty kwalifikowalne powinny wynieść ogółem 70 000 EUR. Opłata za wejście na konferencję wyniesie 3 EUR.

Organizator szacuje, że konferencja przyciągnie 200 uczestników. Przewidywany wygenerowany dochód wyniesie $3 \text{ EUR} \times 200 = 600 \text{ EUR}$.

Konferencja okazuje się ogromnym sukcesem i liczba gości przekracza szacunki (300 osób). Ponieważ operacja jest współfinansowana jedynie z EFS, a dochód netto nie jest generowany po jej ukończeniu, art. 61 RWP nie ma zastosowania, ponieważ dochód netto nie jest generowany po ukończeniu operacji. Zastosowanie ma jednak art. 65 ust. 8 RWP.

— Forma 1: wygenerowany dochód jest brany pod uwagę *ex ante*

Płatność ryczałtową określono w ten sposób, że jeżeli konferencja się odbędzie, koszt kwalifikowalny operacji wyniesie ogółem $70\,000 \text{ EUR} - 600 \text{ EUR} = 69\,400 \text{ EUR}$.

Wsparcie publiczne tej operacji przyjmuje postać płatności ryczałtowej, a dochód został uwzględniony przy określaniu płatności ryczałtowej. Rzeczywista liczba odwiedzających nie ma wpływu na wysokość kwoty kwalifikowalnej (kwota ryczałtowa). W ramach ścieżki audytu wymagane będzie potwierdzenie zorganizowania konferencji i ceny biletu wstępu.

— Forma 2: wygenerowany dochód jest brany pod uwagę *ex ante*, ale w czasie realizacji zmieniają się warunki

Płatność ryczałtową określono w ten sposób, że jeżeli konferencja się odbędzie, koszt kwalifikowalny operacji wyniesie ogółem $70\,000 \text{ EUR} - 600 \text{ EUR} = 69\,400 \text{ EUR}$. Wsparcie publiczne tej operacji przyjmuje postać płatności ryczałtowej, a dochód został uwzględniony przy określaniu płatności ryczałtowej.

Organizator ostatecznie postanawia jednak ustalić opłatę za wstęp na poziomie 5 EUR zamiast 3 EUR. W tym przypadku lukę w finansowaniu należy odliczyć ($5 \text{ EUR} \times 300 - 600 \text{ EUR} = 900 \text{ EUR}$).

Koszty kwalifikowalne wyniosą ogółem $69\,400 \text{ EUR} - 900 \text{ EUR} = 68\,500 \text{ EUR}$.

⁽²³⁾ Art. 65 ust. 8 RWP.

— Forma 3: wygenerowany dochód nie jest brany pod uwagę *ex ante*

Płatność ryczałtową określono w ten sposób, że jeżeli konferencja się odbędzie, koszt kwalifikowalny operacji wyniesie ogółem 70 000 EUR. Wsparcie publiczne tej operacji przyjmuje postać płatności ryczałtowej, a dochód nie został uwzględniony przy określaniu płatności ryczałtowej.

Przy składaniu wniosku o zwrot (70 000 EUR) beneficjent będzie musiał przedstawić potwierdzenie, że konferencja się odbyła. Będzie również musiał odjąć dochód rzeczywisty wygenerowany w czasie realizacji (3 EUR × 300 = 900 EUR).

W tym przypadku płatność ryczałtowa wyniesie 70 000 EUR – 900 EUR = 69 100 EUR.

2.7. Przepisy dotyczące EFRR i EFS: finansowanie krzyżowe

2.7.1. Deklarowanie działań objętych art. 98 ust. 2 RWP w odniesieniu do uproszczonych form kosztów

Zgodnie z art. 98 ust. 2 RWP, jeżeli w ramach EFRR lub EFS udzielane jest wsparcie na rzecz części operacji, której koszty są kwalifikowalne w ramach drugiego funduszu („finansowanie krzyżowe”), do tej części operacji mają zastosowanie przepisy⁽²⁴⁾ drugiego funduszu. Finansowanie krzyżowe może być stosowane do limitu 10 % finansowania unijnego dla każdej osi priorytetowej.

Z wyjątkiem stawek zryczałtowanych, w ramach jednego lub drugiego funduszu w odniesieniu do wydatków kwalifikowalnych może być stosowana pojedyncza uproszczona forma kosztów.

Zastosowanie uproszczonych form kosztów wiąże się z wymogiem, aby państwa członkowskie przestrzegały pułapu 10 % dla każdej osi priorytetowej (w stosownych przypadkach według funduszu i kategorii regionu). Kwota „finansowana krzyżowo” powinna być odnotowana i monitorowana indywidualnie dla każdej operacji na podstawie danych wykorzystanych do określenia uproszczonych form kosztów.

Szczególnie w odniesieniu do finansowania według stawek zryczałtowanych w przypadku finansowania krzyżowego stosować należy oddzielne stawki zryczałtowane dla każdej części operacji, tej związanej z EFS i z EFRR. Stawki zryczałtowane EFS i EFRR dotyczące podobnych operacji będą miały zastosowanie, odpowiednio, do części EFS i części EFRR. Zastosowanie średniej z tych dwóch stawek nie jest możliwe, ponieważ wydatki muszą być identyfikowalne, aby zapewnić przestrzeganie ogólnego 10 % pułapu dla finansowania krzyżowego. W przypadku gdy nie istnieje żadna stawka dla drugiego z funduszy w odniesieniu do podobnego rodzaju operacji (na przykład ponieważ dana zasada nie ma zastosowania do tego funduszu⁽²⁵⁾) lub ponieważ nie istnieją podobne operacje finansowane z tego funduszu) instytucja zarządzająca musi podjąć decyzję w sprawie stosowanej stawki zgodnie z ogólnymi zasadami prawnymi ustanowionymi w art. 67 ust. 5 i art. 68 akapit pierwszy RWP.

2.7.2. Przykłady

Przykład finansowania krzyżowego z EFS i EFRR przy stawkach jednostkowych lub kwotach ryczałtowych

Jeżeli, w przypadku operacji w ramach EFS, standardowa stawka wynosząca 6 EUR/ osobogodzinę obejmuje zakup infrastruktury za kwotę 0,50 EUR/godz. kwalifikowalnej w ramach EFRR, kwota finansowana krzyżowo będzie stanowiła iloczyn 0,50 EUR i liczby zrealizowanych osobogodzin.

Ta sama zasada ma zastosowanie do kwot ryczałtowych: jeżeli projekt szczegółowego budżetu obejmuje niektóre „wydatki finansowane krzyżowo”, będą one rozliczane i monitorowane oddzielnie. Na przykład w ramach kwoty ryczałtowej 20 000 EUR finansowanej z programu EFS wydatki odnoszące się do EFRR stanowią 5 000 EUR. Po zakończeniu operacji kwota finansowana krzyżowo będzie kwotą określoną *ex ante* (5 000 EUR z 20 000 EUR) lub wyniesie zero, jeżeli dotacja nie zostanie wypłacona, gdyż określony wstępnie produkt nie został zrealizowany. Binarność kwot ryczałtowych, jeśli nie zostanie ograniczona ustaleniem celów pośrednich, będzie mieć również zastosowanie do wydatków finansowanych krzyżowo.

⁽²⁴⁾ Art. 98 ust. 2 RWP został zmieniony rozporządzeniem zbiorczym w celu wyjaśnienia, że wszystkie przepisy mające zastosowanie do drugiego funduszu mają zastosowanie do EFS lub EFRR w przypadku stosowania finansowania krzyżowego.

⁽²⁵⁾ Było to szczególnie istotne przed wejściem w życie rozporządzenia zbiorczego, ponieważ w art. 14 ust. 2 i 3 EFS przewidziano przepisy szczegółowe dotyczące uproszczonych form kosztów, które miały zastosowanie wyłącznie do EFS (i które mogły mieć również zastosowanie do części operacji wspieranej z EFRR zgodnie z art. 98 ust. 2 RWP, tj. gdy EFRR zapewniał wsparcie dla działań podobnych do tych podejmowanych w ramach EFS). Rozporządzeniem zbiorczym przepisy te transponowano do RWP i mają obecnie zastosowanie również do EFRR.

Przykład finansowania krzyżowego z EFS i EFRR przy finansowaniu według stawek zryczałtowanych

W przypadku stawki zryczałtowanej dla kosztów pośrednich kwota finansowana krzyżowo będzie kwotą „kosztów bezpośrednich finansowanych krzyżowo”, dodaną do kosztów pośrednich wyliczonych na podstawie stawki zryczałtowanej mającej zastosowanie do tych „kosztów bezpośrednich finansowanych krzyżowo”.

Na przykład w ramach operacji o wartości 15 000 EUR finansowanej z programu EFRR koszty bezpośrednie odnoszące się do EFS stanowią 3 000 EUR, a koszty pośrednie są obliczane jako 10 % kosztów bezpośrednich (300 EUR). Kwota finansowana krzyżowo wyniesie zatem 3 300 EUR. Jeżeli po zakończeniu operacji koszty bezpośrednie zostaną zmniejszone, kwota finansowana krzyżowo (obejmująca koszty pośrednie) zostanie zmniejszona według tego samego wzoru.

2.8. Szczegółowe zasady dotyczące EFRROW i EWT**Szczegółowe zasady dotyczące EFRROW**

Wykaz środków w ramach EFRROW, które wchodzą w zakres stosowania uproszczonych form kosztów, znajduje się w załączniku III do niniejszych wytycznych.

Szczegółowe zasady dotyczące EWT

Szczegółowe zasady dotyczące kwalifikowalności wydatków na potrzeby programów współpracy w odniesieniu do kosztów personelu, wydatków biurowych i administracyjnych, kosztów podróży i zakwaterowania, kosztów pomocy zewnętrznych ekspertów i kosztów usług oraz wydatków na sprzęt są ustanowione na poziomie UE.

Nie naruszając zasad kwalifikowalności określonych w RWP, rozporządzeniu w sprawie EWT oraz w szczegółowych zasadach kwalifikowalności na potrzeby programu współpracy, komitet monitorujący ustanawia dodatkowe zasady kwalifikowalności wydatków w odniesieniu do programu współpracy jako całości.

W sprawach nieobjętych wyżej wymienionymi zasadami stosuje się przepisy krajowe państwa członkowskiego, w którym wydatki są ponoszone.

ROZDZIAŁ 3**Rodzaje uproszczonych form kosztów****3.1. Finansowanie według stawek zryczałtowanych**

W przypadku finansowania według stawek zryczałtowanych określone kategorie kosztów kwalifikowalnych, które są jasno sprecyzowane z wyprzedzeniem, oblicza się przez zastosowanie odsetka – ustalonego *ex ante* – do jednej lub do kilku **innych** kategorii kosztów kwalifikowalnych.

3.1.1. Określanie kategorii kosztów

W systemie finansowania według stawek zryczałtowanych istnieją maksymalnie trzy rodzaje kategorii kosztów:

- rodzaj 1: kategorie kosztów kwalifikowalnych, na podstawie których stawka zryczałtowana ma być stosowana w celu obliczenia kwot kwalifikowalnych,
- rodzaj 2: kategorie kosztów kwalifikowalnych, które zostaną obliczone w oparciu o stawkę zryczałtowaną,
- rodzaj 3: w stosownych przypadkach, inne kategorie kosztów kwalifikowalnych: nie stosuje się do nich stawki i nie są one obliczane w oparciu o stawkę zryczałtowaną.

Stosując system finansowania według stawek zryczałtowanych, instytucja zarządzająca musi określić kategorie kosztów należących do każdego z wymienionych rodzajów: każda kategoria wydatków wyraźnie zalicza się do jednego – i tylko jednego – z tych trzech rodzajów. Należy zwrócić uwagę, że w niektórych przypadkach jeden rodzaj może być określony poprzez przeciwstawienie innemu rodzajowi lub innym rodzajom (na przykład w systemie, w którym istnieją tylko koszty bezpośrednie (rodzaj 1) oraz koszty pośrednie (rodzaj 2), za koszty pośrednie można uznać wszystkie koszty kwalifikowalne, które nie są bezpośrednimi kosztami kwalifikowalnymi).

W RWP nie wprowadzono ograniczeń co do kategorii kosztów kwalifikowalnych, które można stosować w odniesieniu do finansowania według stawek zryczałtowanych. Głównym celem stosowania stawek zryczałtowanych powinno jednak być uproszczenie oraz obniżenie poziomu błędów. Stąd stawki zryczałtowane są najstosowniejsze w przypadku kosztów, które są stosunkowo niskie i których weryfikacja jest kosztowna.

W przypadku gdy operacja⁽²⁶⁾ obejmuje więcej niż jeden projekt, stawka zryczałtowana może być stosowana na poziomie projektu, pod warunkiem że działania i koszty pomiędzy poszczególnymi projektami są wyraźnie rozgraniczone.

3.1.2. *Specjalne systemy finansowania w oparciu o stawki zryczałtowane służące obliczaniu kategorii kosztów wyszczególnionych w RWP i w rozporządzeniach dotyczących poszczególnych funduszy*

Określone specjalne systemy finansowania w oparciu o stawki zryczałtowane zdefiniowano na szczeblu legislacyjnym. **Większość z nich może być stosowana bez konieczności ustanawiania przez instytucję zarządzającą metody obliczania służącej do określenia mającej zastosowanie stawki.** Te stawki zryczałtowane określono w art. 68 (z wyjątkiem lit. a), gdzie dla podobnych operacji nie udostępniono metody krajowej), 68a i 68b. Na mocy tych przepisów do określonej kategorii kosztów (koszty bezpośrednie, koszty pośrednie inne niż koszty personelu lub bezpośrednie koszty personelu) stosuje się stawkę zryczałtowaną w celu obliczenia innych kategorii kosztów (odpowiednio: koszty pośrednie, bezpośrednie koszty personelu i pozostałe koszty kwalifikowalne operacji).

Korzystanie z któregośkolwiek z określonych powyżej systemów wymaga od instytucji zarządzającej (lub komitetu monitorującego dla programu EWT) **zdefiniowania kategorii kosztów objętych stawką zryczałtowaną**, tj. kosztów bezpośrednich i pośrednich oraz bezpośrednich kosztów personelu. Za zdefiniowanie w sposób spójny, jednoznaczny i niedyskryminacyjny różnych kategorii kosztów odpowiada wyłącznie dane państwo członkowskie. Jest to szczególnie istotne w przypadku definicji bezpośrednich kosztów personelu, do których stosuje się stawkę zryczałtowaną dla innych kosztów.

Powinno to być wyraźnie określone w krajowych zasadach kwalifikowalności lub zasadach programu w programach EWT.

Jako ogólne wytyczne poniżej podano następujące definicje:

- **Koszty bezpośrednie** to koszty, które są bezpośrednio powiązane z realizacją operacji lub projektu, przy czym bezpośrednie powiązanie z taką pojedynczą operacją lub projektem można udokumentować.
- **Koszty pośrednie** to natomiast zazwyczaj koszty, które nie są lub nie mogą być bezpośrednio powiązane z realizacją danej operacji. Koszty takie obejmują koszty administracyjne, w przypadku których trudno jest dokładnie określić kwotę, którą można przypisać konkretnej operacji lub projektowi (typowe wydatki administracyjne/wydatki na personel, takie jak: koszty zarządzania, wydatki związane z rekrutacją, koszty obsługi księgowej lub sprzętania itp.; wydatki na telefon, wodę, energię elektryczną itd.).
- **Koszty personelu**⁽²⁷⁾ są określone przepisami krajowymi i wynikają zazwyczaj z umowy zawartej między pracodawcą a pracownikiem lub umów o świadczenie usług w przypadku personelu zewnętrznego (pod warunkiem że koszty te są łatwe do zidentyfikowania). Na przykład jeżeli beneficjent zawiera z zewnętrzną osobą prowadzącą szkolenie umowę o świadczenie usług polegających na prowadzeniu szkoleń wewnątrzskładowych u beneficjenta, na fakturze trzeba wskazać różne rodzaje kosztów. Wynagrodzenie osoby prowadzącej szkolenie będzie traktowane jako koszt personelu zewnętrznego. Jeżeli kosztów personelu osoby prowadzącej szkolenie nie da się zidentyfikować jako kategorii osobnej od innych kategorii kosztów, na przykład materiałów dydaktycznych, nie można ich wykorzystywać jako podstawy stawek zryczałtowanych, na przykład stawki zryczałtowanej w wysokości 40 % określonej w art. 68b ust. 1 RWP. Koszty personelu są określone przepisami krajowymi i zazwyczaj obejmują wynagrodzenie ogółem, w tym świadczenia rzeczowe zgodnie z układami zbiorowymi, wypłacane personelowi w zamian za prace związane z operacją. Obejmują one także podatki i składki na ubezpieczenie społeczne pracowników (pierwszy i drugi filar, trzeci filar tylko wtedy, gdy jest to określone w układzie zbiorowym lub w umowie o pracę), jak również obowiązkowe i dobrowolne składki pracodawcy na ubezpieczenie społeczne. Koszty personelu mogą stanowić koszty bezpośrednie lub pośrednie, w zależności od analizy każdego przypadku.

W związku z tym do celów stosowania stawek zryczałtowanych określonych w art. 68 akapit pierwszy lit. b) RWP i art. 68b ust. 1 RWP (lub innej stawki zryczałtowanej ustanowionej przez instytucję zarządzającą na podstawie art. 67 ust. 5 RWP, która ma być stosowana do bezpośrednich kosztów personelu), całkowitą wartość wynagrodzenia określoną w przepisach krajowych można uznać za koszty personelu, ponieważ stanowią one rzeczywiste wynagrodzenie za pracę tej osoby w ramach operacji, a zatem należy je uwzględnić przy określaniu innych rodzajów kosztów operacji (które oblicza się przez zastosowanie stawki zryczałtowanej do bezpośrednich kosztów personelu). Dotyczy to również przypadków, w których wynagrodzenie jest (częściowo) zwracane lub finansowane przez strony trzecie (np. bezpośredni personel został zatrudniony w ramach dotacji na rekrutację; stawka zryczałtowana jest stosowana do całkowitej wartości wynagrodzenia, nawet jeśli jego część jest wypłacana przez osobę trzecią).

⁽²⁶⁾ Zgodnie z art. 2 pkt 9 RWP operacja oznacza projekt, umowę, przedsięwzięcie lub grupę projektów wybrane przez instytucję zarządzającą.

⁽²⁷⁾ Definicja ta nie ma zastosowania do EWT. Aby zapoznać się z definicją kosztów personelu w kontekście EWT, zob. rozporządzenie delegowane Komisji (UE) nr 481/2014.

Kosztów podróży nie uznaje się jednak za koszty personelu, z wyjątkiem wydatków na dojazd do miejsca pracy, jeżeli w przepisach krajowych określono, że koszty te stanowiły część kosztów zatrudnienia brutto. Dodatków lub wynagrodzeń wypłacanych uczestnikom operacji EFS również nie uznaje się za koszty personelu.

3.1.2.1. Metody obliczania kosztów pośrednich

W art. 68 RWP akapit pierwszy określono, że w przypadku gdy wdrażanie operacji prowadzi do powstania kosztów pośrednich, **mogą one być obliczone według jednej ze stawek zryczałtowanych podanych w lit. a), lit. b) i lit. c)**. Stosowanie tych stawek zryczałtowanych do obliczania kosztów pośrednich jest nieobowiązkowe, tj. to do instytucji zarządzającej należy decydować, czy stosować te stawki zryczałtowane, rzeczywiste koszty, czy inne uproszczone formy kosztów ustalone na podstawie art. 67 ust. 5 RWP (np. koszty pośrednie mogą być ujęte w kwocie ryczałtowej lub stawce jednostkowej ustalonych na podstawie jednej z metod określonych w art. 67 ust. 5 RWP).

- W lit. a) określono ogólny system finansowania w oparciu o stawki zryczałtowane w przypadku kosztów pośrednich, w którym stawka wynosi **do 25 % kwalifikowalnych kosztów bezpośrednich**. Celem tego przepisu jest wprowadzenie **górnego limitu kwoty kosztów pośrednich**, które mogą być obliczane na podstawie stawki zryczałtowanej. Inaczej niż w przypadku art. 68 akapit pierwszy lit. b) RWP, stawka, którą należy zastosować, musi być uzasadniona zgodnie z jedną z metod obliczania na mocy art. 67 ust. 5 lit. a) lub c) RWP (tj. rzetelną, weryfikowalną i sprawiedliwą metodą obliczania lub metodą stosowaną w ramach systemów dotacji w całości finansowanych przez państwo członkowskie w odniesieniu do podobnego rodzaju operacji). System ten jest elastyczny. Może być oparty:
  - wyłącznie na dwóch rodzajach kosztów – rodzaj 1: koszty bezpośrednie, rodzaj 2: koszty pośrednie, lub
  - na trzech rodzajach kosztów: rodzaj 1: „ograniczone” koszty bezpośrednie (tj. podkategoria kosztów bezpośrednich), rodzaj 2: koszty pośrednie obliczone na podstawie rodzaju 1 i rodzaju 3: koszty bezpośrednie inne niż „ograniczone” (rodzaj 1).

Możliwe jest na przykład ustanowienie stawki zryczałtowanej, która będzie stosowana do kwalifikowalnych **bezpośrednich kosztów personelu** (które stanowią podkategorię kwalifikowalnych kosztów bezpośrednich). Ta stawka zryczałtowana stosowana do kwalifikowalnych bezpośrednich kosztów personelu może być wyższa niż 15 % przewidziane w art. 68 lit. b) RWP, pod warunkiem że ta stawka zryczałtowana nie przekracza 25 % kwalifikowalnych **kosztów bezpośrednich** (w celu przestrzegania górnego limitu określonego w art. 68 lit. a) RWP). W związku z tym, niezależnie od podkategorii kosztów bezpośrednich, które instytucja zarządzająca wykorzystuje do ustalenia stawki zryczałtowanej na potrzeby obliczenia kosztów pośrednich, instytucja zarządzająca będzie zawsze musiała zweryfikować, czy kwota ta (tj. kwota obliczona na podstawie tej stawki zryczałtowanej) nie przekracza 25 % kwalifikowalnych **kosztów bezpośrednich**.

- W lit. b) wprowadzono stawkę zryczałtowaną w wysokości **do 15 % bezpośrednich kosztów personelu** na potrzeby obliczenia kosztów pośrednich. Instytucja zarządzająca może bezpośrednio stosować stawkę zryczałtowaną, bez żadnego uzasadnienia.

Jest to przykład systemu, w którym będą istniały trzy kategorie kosztów: (rodzaj 1) bezpośrednie koszty personelu, (rodzaj 2) koszty pośrednie, (rodzaj 3) koszty bezpośrednie inne niż koszty personelu (zob. przykład w załączniku I).

- Zgodnie z lit. c) możliwe jest stosowanie stawki zryczałtowanej dla systemów kosztów pośrednich istniejących w polityce Unii, takich jak systemy stosowane w ramach programu „Horyzont 2020”, programu LIFE itp. W art. 20 i 21 rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) nr 480/2014 z dnia 3 marca 2014 r. ⁽²⁸⁾ przewiduje się przepisy uzupełniające w odniesieniu do stawek zryczałtowanych mających zastosowanie do metod kosztów pośrednich stosowanych w innych obszarach polityki Unii oraz zakres ich stosowania do funduszy ESI (zob. sekcja 4.4).

3.1.2.2. Stawka zryczałtowana stosowana do ustalenia bezpośrednich kosztów personelu

Art. 68a ust. 1 RWP stanowi, że bezpośrednie koszty personelu danej operacji można obliczać według stawki zryczałtowanej w wysokości **do 20 %** kosztów bezpośrednich innych niż koszty personelu tej operacji. Oznacza to, że jedynie bezpośrednie koszty personelu można obliczać według stawki zryczałtowanej (stosowanej do kosztów bezpośrednich innych niż koszty personelu) bez wymogu dokonywania przez państwo członkowskie obliczeń w celu ustalenia stawki mającej zastosowanie.

W przypadku gdy koszty bezpośrednie tej operacji obejmują jednak zamówienia na roboty budowlane, których wartość przekracza próg określony w art. 4 lit. a) dyrektywy 2014/24/UE, zastosowanie powyższej stawki zryczałtowanej wymaga przeprowadzenia obliczeń w celu określenia stawki mającej zastosowanie.

⁽²⁸⁾ Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) nr 480/2014 z dnia 3 marca 2014 r. uzupełniające rozporządzenie (UE) nr 1303/2013 (Dz.U. L 138 z 13.5.2014, s. 5).

Bezpośrednie koszty personelu określone w taki sposób mogą stanowić podstawę do zastosowania stawki zryczałtowanej na mocy art. 68 akapit pierwszy lit. b) RWP (stawka zryczałtowana w wysokości do 15 % kwalifikowalnych bezpośrednich kosztów personelu w celu obliczenia kosztów pośrednich). Natomiast bezpośrednie koszty personelu obliczone na podstawie tej stawki zryczałtowanej nie mogą służyć za podstawę stawki zryczałtowanej na mocy art. 68b ust. 1 RWP (stawka zryczałtowana w wysokości do 40 % kwalifikowalnych bezpośrednich kosztów personelu w celu obliczenia pozostałych kosztów kwalifikowalnych operacji), zob. art. 68b ust. 2 RWP.

Stosowanie tej stawki zryczałtowanej do obliczania bezpośrednich kosztów personelu jest fakultatywne, tj. to do instytucji zarządzającej należy decyzja, czy zastosować tę stawkę zryczałtowaną, czy też wykorzystać rzeczywiste koszty lub inne uproszczone formy kosztów ustalone na podstawie art. 67 ust. 5 RWP.

3.1.2.3. Stawka zryczałtowana stosowana do ustalenia wszystkich innych kosztów operacji, niestanowiących bezpośrednich kosztów personelu

W art. 68b ust. 1 RWP dopuszcza się sytuację, w której bezpośrednie koszty personelu można wykorzystać do obliczenia wszystkich innych pozostałych kosztów kwalifikowalnych operacji na podstawie stawki zryczałtowanej w wysokości do 40 % kwalifikowalnych bezpośrednich kosztów personelu. „Wszystkie inne pozostałe koszty kwalifikowalne” operacji obejmują wszystkie inne kwalifikowalne koszty pośrednie (z wyjątkiem bezpośrednich kosztów personelu), koszty pośrednie oraz, w przypadku EFRR, EFS i EFRROW, koszty wymienione w art. 68b ust. 1 akapit drugi RWP.

— Pozostałe koszty kwalifikowane oraz dodatki i wynagrodzenia wypłacane uczestnikom

Art. 68b, wprowadzony rozporządzeniem zbiorczym, jest wzorowany na art. 14 ust. 2 rozporządzenia w sprawie EFS (przed zmianą wprowadzoną rozporządzeniem zbiorczym), w którym przewidziano już tę stawkę zryczałtowaną dla operacji wspieranych z EFS. Rozporządzeniem zbiorczym rozszerza się stosowanie tej stawki zryczałtowanej na wszystkie fundusze ESI. Istnieje jednak istotna różnica między tymi dwoma przepisami.

W art. 14 ust. 2 rozporządzenia w sprawie EFS nie uwzględniono wyjątku dotyczącego wynagrodzeń i dodatków wypłacanych uczestnikom. Dlatego też uznano je za część „pozostałych kosztów kwalifikowalnych operacji”. Oznacza to, że art. 14 ust. 2 rozporządzenia w sprawie EFS nie zezwala beneficjentom na deklarowanie wynagrodzeń i dodatków wypłacanych uczestnikom oprócz kosztów obliczanych na podstawie stawki zryczałtowanej i bezpośrednich kosztów personelu. Dlatego brak było zachęty do stosowania art. 14 ust. 2 rozporządzenia w sprawie EFS, jako że zastosowanie stawki zryczałtowanej w wysokości 40 % do kwalifikowalnych bezpośrednich kosztów personelu byłoby często niewystarczające do pokrycia kosztów dodatków i wynagrodzeń wypłacanych uczestnikom.

W związku z tym rozporządzenie zbiorcze, oprócz rozszerzenia tej stawki zryczałtowanej na wszystkie fundusze ESI, dopuszcza również, w przypadku operacji realizowanych w ramach EFS, EFRR lub EFRROW, aby wynagrodzenia i dodatki wypłacane uczestnikom były uznawane za dodatkowe koszty kwalifikowalne nieuwzględnione w stawce zryczałtowanej (art. 68b ust. 1 akapit drugi RWP). Oznacza to, że po wejściu w życie rozporządzenia zbiorczego można ubiegać się o pokrycie takich wynagrodzeń, (tj. miesięcznego) wynagrodzenia brutto pracowników) oraz dodatków (takich jak zasiłki dla bezrobotnych; dietyienne czy diety za czas podróży) oprócz bezpośrednich kosztów personelu oraz stawki zryczałtowanej stosowanej do operacji na podstawie art. 68b ust. 1 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.

Należy zwrócić uwagę, że „wynagrodzenia i dodatki wypłacane uczestnikom” obejmują nie tylko przypadek wynagrodzeń i dodatków wypłacanych przez beneficjenta, lecz również przypadki, gdy wynagrodzenia lub dodatki te wypłaca strona trzecia, jeżeli są one uznawane za koszt kwalifikowalny. Tak jest na przykład w przypadku EFS, gdy spełniają one warunki określone w art. 13 ust. 5 rozporządzenia w sprawie EFS (29).

— Stosowanie stawki zryczałtowanej 40 %

Przepis ten pozwala instytucji zarządzającej na stosowanie stawki zryczałtowanej w wysokości do 40 % bez obowiązku dokonania jakichkolwiek obliczeń w celu ustalenia stawki mającej zastosowanie. Oznacza to, że instytucja zarządzająca może stosować każdą stawkę **nie wyższą niż 40 % bez jakiegokolwiek wymogu jej uzasadnienia**. Pozostaje to bez uszczerbku dla konieczności zapewnienia równego traktowania beneficjentów. Instytucja zarządzająca może jednak ustalić stawkę wyższą niż 40 % na podstawie jednej z metod określonych w art. 67 ust. 5 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów (tzn. poza zakresem art. 68b).

Ponadto, jak wyjaśniono w sekcji 3.1.2.2., zgodnie z art. 68b ust. 2 ta stawka zryczałtowana w wysokości do 40 % nie może być stosowana do operacji, w której przypadku całkowite bezpośrednie koszty personelu obliczane są na podstawie stawki zryczałtowanej (np. stawki zryczałtowanej określonej w art. 68a ust. 1 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów).

(29) Wkłady niepieniężne w formie dodatków bądź wynagrodzeń wypłacanych przez stronę trzecią (uczestnikom danej operacji) mogą być kwalifikowalne w ramach EFS, o ile spełnione są wymogi określone w tym przepisie, tj. wkłady niepieniężne są wnoszone zgodnie z przepisami krajowymi, w tym z zasadami rachunkowości, a wartość wkładu ESI nie przekracza kosztów poniesionych przez stronę trzecią.

Przykład

Szacowane koszty szkolenia przedstawiają się następująco:

Koszty bezpośrednie ogółem	55 000	Koszty pośrednie ogółem	5 000
Bezpośrednie koszty personelu	30 000	Pośrednie koszty personelu	4 000
Koszty pomieszczeń	4 000	Energia elektryczna, telefon	1 000
Koszty podróży	5 000		
Wyżywienie	1 000		
Rozpowszechnianie informacji / promocja	5 000		
Dodatki wypłacane uczestnikom szkolenia przez publiczne służby zatrudnienia	10 000		

Instytucja zarządzająca może podjąć decyzję o zastosowaniu przepisów art. 68b ust. 1 RWP w odniesieniu do tego projektu. W takim przypadku maksymalne przyznane środki w umowie o udzielenie dotacji wynosiłyby:

Bezpośrednie koszty personelu: 30 000 EUR

Pozostałe koszty: $30\,000 \times 40\% = 12\,000$ EUR

Dodatki wypłacane uczestnikowi szkolenia przez publiczne służby zatrudnienia można zgłaszać oprócz bezpośrednich kosztów personelu oraz stawki zryczałtowanej, a zatem koszty kwalifikowalne ogółem wynosiłyby:

Koszty ogółem: $30\,000 + 12\,000 + 10\,000 = 52\,000$ EUR

3.1.2.4. Uzasadnienie stawek zryczałtowanych określonych w rozporządzeniu w sprawie wspólnych przepisów

Stawki zryczałtowane, o których mowa w art. 68 akapit pierwszy lit. b), art. 68b ust. 1 i art. 68a ust. 1 RWP pozwalają na stosowanie stawki „do wysokości” stawki określonej w danym artykule bez konieczności dokonywania przez państwo członkowskie obliczenia w celu ustalenia tej stawki. Oznacza to, że instytucja zarządzająca może stosować każdą stawkę, do wysokości stawki wymienionej w odpowiednim artykule, i nie będzie musiała uzasadniać wyboru takiej stawki nawet jeśli stawka ta jest niższa niż stawka określona w rozporządzeniu. W przypadku wyboru niższej stawki nie ma wymogu dokonania jakiegokolwiek obliczenia.

Przy podejmowaniu decyzji, jaka stawka zryczałtowana ma być stosowana, należy przestrzegać zasady **równego traktowania beneficjentów**.

3.1.2.5. Stosowanie w czasie

Zmiany wprowadzone rozporządzeniem zbiorczym do art. 68 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów, a także nowy art. 68a i nowy art. 68b rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów mają zastosowanie od daty wejścia w życie rozporządzenia, tj. od dnia 2 sierpnia 2018 r. ⁽³⁰⁾.

Przepisy te mogą być stosowane w przypadku operacji, w których nie wybrano jeszcze potencjalnych beneficjentów (tzn. zaproszenie do składania wniosków jest nadal otwarte albo ogłoszono nowe zaproszenie). Przepisy te zapewniają beneficjentom więcej korzyści, mogą zatem być stosowane w przypadku operacji, które są już realizowane, z zastrzeżeniem spełnienia łącznie następujących warunków:

- warunki wsparcia (na podstawie nowych przepisów) są wprowadzane na przyszłość, tj. w odniesieniu do realizacji operacji w przyszłości,
- przestrzegana jest zasada równego traktowania beneficjentów,
- w przypadku operacji będących w trakcie realizacji beneficjent zgadza się na zmianę warunków oraz na to, że refundacja nastąpi na podstawie uproszczonej formy kosztów,

⁽³⁰⁾ Art. 282 ust. 1 i 2 rozporządzenia (UE, Euratom) 2018/1046.

- występuje wyraźnie rozgraniczenie pomiędzy okresem refundacji na podstawie rzeczywistych kosztów (lub poprzednich przepisów związanych z uproszczonymi formami kosztów) a okresem opartym na uproszczonych formach kosztów wprowadzonym rozporządzeniem zbiorczym. Jeżeli na przykład wprowadzono stawkę zryczałtowaną w wysokości 15 % w odniesieniu do kosztów pośrednich w oparciu o kwalifikowalne bezpośrednie koszty personelu (art. 68 akapit pierwszy litera b) RWP) należy ustalić, że począwszy od określonej daty („data x”, nie wcześniej niż dnia 2 sierpnia 2018 r.) koszty pośrednie będą obliczane i refundowane na podstawie tej stawki zryczałtowanej, tzn. ta stawka zryczałtowana w odniesieniu do kosztów pośrednich będzie stosowana do wszystkich kosztów personelu ponoszonych począwszy od tej daty („data x”). Ta sama zasada ma zastosowanie do stawki zryczałtowanej w wysokości 40 % określonej w art. 68b ust. 1 RWP, w tym do możliwości deklarowania dodatków i wynagrodzeń wypłacanych uczestnikom. Na przykład w przypadku operacji w ramach EFS, które otrzymały wsparcie na podstawie art. 14 ust. 2 rozporządzenia w sprawie EFS przed wejściem w życie rozporządzenia zbiorczego, tylko dodatki i wynagrodzenia wypłacane uczestnikom począwszy od „daty x” mogłyby być deklarowane jako dodatkowe koszty kwalifikowalne).

Przykład

Instytucja zarządzająca chce obliczyć wszystkie pozostałe koszty kwalifikowalne operacji stosując stawkę zryczałtowaną do kwalifikowalnych bezpośrednich kosztów personelu w ramach operacji opiewającej na kwotę 150 000 EUR. Zgodnie z art. 68b ust. 1 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów instytucja zarządzająca postanawia zastosować stawkę 35 %. Oznacza to, że całkowite koszty kwalifikowalne operacji będą wynosiły $150\,000\text{ EUR} + (150\,000\text{ EUR} \times 0,35) = 202\,500\text{ EUR}$.

Przykład (fundusze ESI): Rozwój lokalny kierowany przez społeczność (RLKS)

Instytucja zarządzająca oceniła na podstawie dotychczasowych doświadczeń typowy udział kosztów bieżących i kosztów animowania danej lokalnej grupy działania w porównaniu z wydatkami poniesionymi na realizację operacji lokalnych w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność oraz przygotowanie i realizację przedsięwzięć lokalnej grupy działania w zakresie współpracy. Mimo że wsparcie z funduszy ESI na koszty bieżące i koszty animowania nie może przekraczać pułapu 25 % całkowitych wydatków publicznych poniesionych w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność zgodnie z art. 35 ust. 2 RWP, doświadczenie pokazuje, że w większości przypadków odsetek ten jest w rzeczywistości niższy.

Instytucja zarządzająca ustanawia stawkę zryczałtowaną w wysokości 17 % kosztów realizacji (w oparciu o rzetelną, sprawiedliwą i weryfikowalną metodykę zgodnie z art. 67 ust. 1 lit. d) i art. 67 ust. 5 lit. a) RWP, ale nie zgodnie z art. 68 lit. a) RWP, gdyż stawka zryczałtowana na podstawie art. 35 ust. 2 RWP nie obejmuje wyłącznie kosztów pośrednich) wydatków poniesionych na realizację operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność oraz na przygotowanie i realizację przedsięwzięć lokalnej grupy działania w zakresie współpracy, w celu pokrycia następujących kosztów:

- kosztów bieżących (koszty operacyjne, koszty personelu, koszty szkolenia, koszty związane z public relations, koszty finansowe, koszty związane z monitorowaniem i oceną strategii, zob. art. 35 ust. 1 lit. d) RWP),
- kosztów związanych z animowaniem realizacji strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność, aby ułatwić wymianę między zainteresowanymi stronami w celu dostarczania informacji i aby promować strategię oraz wspierać potencjalnych beneficjentów, mając na celu opracowywanie operacji i przygotowywanie wniosków, zob. art. 35 ust. 1 lit. e) RWP.

Dlatego jeżeli budżet przydzielony lokalnej grupie działania na lata 2014–2020 na realizację operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność oraz na przygotowanie i realizację przedsięwzięć tej grupy w zakresie współpracy wynosi 1,5 mln EUR (rodzaj 1), maksymalny budżet odpowiadający kosztom bieżącym i kosztom animowania będzie wynosił $1,5\text{ mln EUR} \times 17\% = 255\,000\text{ EUR}$ (rodzaj 2). W związku z tym łączny przydział środków budżetowych dla lokalnej grupy działania wynosi 1,755 mln EUR.

Na etapie realizacji oznacza to, że ilekroć beneficjent wnioskuje o refundację wydatków poniesionych na projekt, lokalna grupa działania będzie również mogła ubiegać się o 17 % tej kwoty na pokrycie swoich kosztów bieżących i kosztów animowania.

Na przykład jeżeli wydatki poniesione w ramach projektu wynoszą 1 000 EUR (rodzaj 1), lokalna grupa działania może zadeklarować instytucji zarządzającej $1\,000\text{ EUR} \times 17\% = \text{EUR } 170$ (rodzaj 2) na pokrycie swoich kosztów bieżących i kosztów animowania.

Lokalna grupa działania nie będzie musiała dostarczać dokumentów potwierdzających w odniesieniu do swoich kosztów bieżących i kosztów animowania zadeklarowanych na podstawie stawki zryczałtowanej, ale metodyka, w oparciu o którą ustalono stawkę 17 %, musi być weryfikowalna.

Należy zauważyć, że stawka zryczałtowana może być ustalona odrębnie wyłącznie w odniesieniu do kosztów bieżących i kosztów animowania.

Uwaga: Należy pamiętać, że podobnie jak w powyższym przykładzie metodyka ustalenia stawki zryczałtowanej niekoniecznie musi być zgodna z metodyką zastosowaną w celu określenia maksymalnego pułapu wynoszącego 25 %. Bez względu na metodykę zastosowaną w celu ustalenia stawki zryczałtowanej przepisy dotyczące maksymalnego pułapu kosztów bieżących i kosztów animowania określonego w art. 35 ust. 2 RWP muszą być przestrzegane.

3.2. Standardowe stawki jednostkowe

3.2.1. Zasady ogólne

W przypadku standardowych stawek jednostkowych całość lub część kosztów kwalifikowalnych operacji będzie **obliczana** na podstawie ujętych ilościowo czynności, nakładów, produktów lub rezultatów przemnożonych przez wcześniej ustalone standardowe stawki jednostkowe. Opcja ta może zostać zastosowana w odniesieniu do każdego rodzaju operacji bądź projektu lub części operacji bądź projektu, gdy możliwe jest określenie ilości odnoszących się do czynności i standardowych stawek jednostkowych. Standardowe stawki jednostkowe mają zazwyczaj zastosowanie do wielkości, które łatwo określić.

Koszty jednostkowe mogą **odnosić się do procesu**, tj. mieć na celu ujęcie, dzięki jak najlepszemu przybliżeniu, rzeczywistych kosztów realizacji operacji. Mogą być również **oparte na wynikach** (produkcie lub rezultacie/wyniku) lub zdefiniowane pod względem zarówno procesu, jak i wyników. Różne stawki jednostkowe można ponadto określać w odniesieniu do różnych działań w ramach operacji.

Dokonując wyboru między stawkami jednostkowymi opartymi na procesie, a tymi opartymi na produkcie, instytucje zarządzające powinny wziąć pod uwagę ścieżkę audytu.

Przykład (EFS)

a) Stawki jednostkowe oparte na procesie: W przypadku zaawansowanego szkolenia informatycznego w wymiarze 1 000 godzin zorganizowanego dla 20 osób koszty kwalifikowalne można obliczyć na podstawie iloczynu kosztu godziny szkolenia i liczby osobogodzin. Koszt godziny szkolenia został ustalony z góry przez instytucję zarządzającą i jest podany w dokumencie określającym warunki wsparcia.

Zakładając na przykład, że instytucja zarządzająca ustaliła koszty szkolenia na 7 EUR za godzinę szkolenia na osobę, maksymalna dotacja przeznaczona na ten projekt wyniesie: 1 000 godzin × 20 uczestników szkolenia × 7 EUR/godz. na osobę = 140 000 EUR.

Po zakończeniu operacji ostateczne koszty kwalifikowalne zostaną określone na podstawie rzeczywistej liczby godzin przeznaczonych na każdego uczestnika szkolenia (która może uwzględniać usprawiedliwione nieobecności) według faktycznego udziału uczestników szkolenia i przeprowadzonych kursów. **W dalszym ciągu będzie istniała potrzeba stosowania dokładnych list obecności opisujących czynności szkoleniowe i poświadczających faktyczną obecność uczestników szkolenia.**

Jeżeli ostatecznie w szkoleniu uczestniczyło tylko 18 osób, przy czym 6 z nich przez 900 godzin, 5 przez 950 godzin, 5 przez 980 godzin, a pozostałe 2 osoby przez 1 000 godzin, całkowita liczba osobogodzin wyniesie:

$$900 \times 6 + 950 \times 5 + 980 \times 5 + 1\,000 \times 2 = 17\,050 \text{ osobogodzin ogółem.}$$

Wydatki kwalifikowalne będą wynosiły: 17 050 godzin szkolenia × 7 EUR = 119 350 EUR.

b) Stawki jednostkowe oparte na rezultacie: Zaawansowane szkolenie informatyczne trwa 1 000 godzin i składa się z 5 modułów po 200 godzin. Do ustalenia całkowitych kosztów przeprowadzenia tego szkolenia informatycznego dla 25 uczestników zastosowano rzetelną, sprawiedliwą i weryfikowalną metodę obliczeń, zgodnie z art. 67 ust. 5 lit. a) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów. Całkowite koszty w wysokości 140 000 EUR przypisuje się następnie do uczestników, którzy z powodzeniem ukończyli moduł szkolenia. Biorąc pod uwagę historyczną stopę niepowodzenia wynoszącą 20 % (tzn. 5 uczestników) stawka jednostkowa na jednego uczestnika i pomyślnie ukończony moduł wynosiłaby 140 000 EUR/20 uczestników/5 modułów = 1 400 EUR (stawka jednostkowa na jednego uczestnika na jeden pomyślnie ukończony moduł).

Ścieżka audytu obejmowałaby dokument wykazujący kwalifikowalność uczestnika oraz certyfikaty potwierdzające pomyślnie ukończenie każdego modułu lub całego kursu. Karty ewidencji czasu szkolenia nie byłyby wymagane.

Przykład (w oparciu o produkty EFRR): Beneficjent, którym jest izba regionalna, organizuje usługę doradczą dla MŚP z regionu. Usługa będzie świadczona przez doradców izby regionalnej. W oparciu o dane księgowe działu „doradczego” izby z przeszłości wartość doradztwa jest szacowana na 350 EUR za dzień. Kwota wsparcia zostanie wyliczona na podstawie następującego wzoru: liczba dni × 350 EUR **W dalszym ciągu będzie istniała potrzeba stosowania dokładnych kart ewidencji czasu pracy zawierających szczegóły czynności doradczych oraz dokumentujących obecność doradców.**

Przykład (w oparciu o rezultaty EFS): 6-miesięczny program pomocy w szukaniu pracy („operacja”) może być finansowany na podstawie standardowych stawek jednostkowych (na przykład 2 000 EUR na osobę) w odniesieniu do każdego z 20 uczestników operacji, który znajdzie pracę i utrzyma ją przez z góry ustalony okres, na przykład przez sześć miesięcy. Stawkę jednostkową w wysokości 2 000 EUR na każdego uczestnika, który ukończy program z powodzeniem, ustalono uwzględniając koszty związane ze wszystkimi uczestnikami. Kwota ta obejmuje zatem również koszty związane z uczestnikami, którzy nie ukończyli programu z powodzeniem.

Wyliczenie maksymalnej kwoty dotacji przyznanej na tę operację: 20 osób × 2 000 EUR/staż = 40 000 EUR.

Ostateczne koszty kwalifikowalne oblicza się na podstawie rzeczywistego produktu operacji: jeżeli jedynie 17 osób znajdzie pracę na rynku pracy i utrzyma ją przez wymagany okres, ostateczne koszty kwalifikowalne, na podstawie których dotacja zostanie wypłacona beneficjentowi, wyniosą 17 × 2 000 EUR = 34 000 EUR.

Przykład (w oparciu o produkty EFRROW): „Inwestycje w rozwój obszarów leśnych i poprawę żywotności lasów” (art. 21 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013)

Posiadacz lasów będzie otrzymywał wsparcie na zalesianie i utrzymanie 3 hektarów lasu przez 7 lat. Koszty (zalesiania i utrzymania) zostały ustalone z góry przez instytucję zarządzającą w zależności od rodzaju lasu. Metodyka ta zostanie włączona do programu rozwoju obszarów wiejskich. Koszty jednostkowe są następujące: 2 000 EUR/ha na zalesianie, a na utrzymanie – 600 EUR/ha w pierwszym roku i 500 EUR/ha w kolejnych latach.

Koszty kwalifikowalne ogółem wynoszą zatem:

$$3 \text{ ha} \times 2\,000 \text{ EUR/ha} + 3 \text{ ha} \times 600 \text{ EUR/ha} + (3 \text{ ha} \times 500 \text{ EUR/ha}) \times 6 \text{ lat} = 16\,800 \text{ EUR}$$

Przykład (w oparciu o proces EFMR): Gromadzenie danych (koszty statku)

Stawki dzienne za używanie statku obliczane są na podstawie danych historycznych (średnie wartości z zeszłych lat). Liczba dni wyasygnowanych na projekt jest następnie ewidencjonowana w rejestrach.

3.2.2. Koszty personelu obliczane według stawki godzinowej (art. 68a ust. 2–4 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów)

Obliczenie stawki godzinowej

W art. 68a ust. 2–4 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów określono szczegółową metodę obliczania kosztów personelu⁽³¹⁾. Zgodnie z tym artykułem koszty personelu można określać poprzez obliczenie stawki godzinowej w następujący sposób:

$$\text{stawka godzinowa kosztów personelu} = \frac{\text{ostatnie udokumentowane roczne koszty zatrudnienia brutto}}{1\,720}$$

Przed wejściem w życie rozporządzenia zbiorczego ta metoda obliczania kosztów personelu była już określona w art. 68 ust. 2 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów. W rozporządzeniu zbiorczym wprowadzono jednak dalsze zmiany do tego przepisu (obecnie przeniesione do nowego art. 68a ust. 2–4 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów), aby wyjaśnić jego stosowanie i umożliwić wykorzystanie go w odniesieniu do osób pracujących w niepełnym wymiarze czasu pracy.

⁽³¹⁾ Koszty personelu można również ustalić za pomocą innej metodyki określonej w rozporządzeniu w sprawie wspólnych przepisów, np. można ustalić stawki jednostkowe o innym mianowniku niż 1 720 godzin na podstawie art. 67 ust. 1 lit. b) i art. 67 ust. 5 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.

Koszty personelu obliczane w powyższy sposób związane są z realizacją operacji. „Realizację operacji” należy rozumieć jako obejmującą wszystkie etapy operacji. Nie przewiduje się wykluczenia niektórych kosztów personelu związanych z określonymi etapami operacji.

Mianownik, tj. 1 720 godzin, to standardowy czas pracy w ciągu roku, który można stosować bezpośrednio, bez wymogu dokonywania przez państwo członkowskie jakichkolwiek obliczeń. Liczba ta opiera się na średniej tygodniowej liczbie godzin pracy w państwach członkowskich pomnożonej przez 52 tygodnie, pomniejszonej o coroczny płatny urlop oraz o średnią liczbę dni w roku ustawowo wolnych od pracy.

Wartość w liczniku należy jednak uzasadnić. W rozporządzeniu w sprawie wspólnych przepisów mowa jest o „najbardziej aktualnych udokumentowanych rocznych kosztach zatrudnienia brutto”. **Koszty zatrudnienia brutto nie są jednak zdefiniowane** w rozporządzeniu w sprawie wspólnych przepisów. Zgodnie z art. 65 ust. 1 RWP w ramach krajowych zasad kwalifikowalności konieczne będzie określenie, co obejmują roczne koszty zatrudnienia brutto, z uwzględnieniem zwykłych praktyk księgowych (zob. sekcja 4.2.2.)⁽³²⁾ oraz przepisów krajowych (np. przepisy krajowe mogą określać, że wydatki na dojazd do miejsca pracy należą do kosztów zatrudnienia brutto).

W rozporządzeniu mowa jest o obliczaniu stawki godzinowej przy użyciu „najbardziej aktualnych” udokumentowanych rocznych kosztów zatrudnienia brutto. Oznacza to, że wykorzystywane dane muszą być najnowszymi dostępnymi danymi. Metoda obliczeniowa oparta na danych historycznych beneficjenta jest zatem zazwyczaj nieadekwatna. Intencją zastosowania określenia „najbardziej aktualne” w art. 68a ust. 2 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów jest zapewnienie, aby użyte dane były dostatecznie aktualne, a zatem wskazywały rzeczywiste koszty personelu.

Roczne koszty zatrudnienia brutto **nie muszą odnosić się do roku kalendarzowego ani budżetowego** (na przykład mogłyby to być dane dotyczące okresu od października 2015 r. do września 2016 r.). Ważne jest natomiast, aby koszty zatrudnienia brutto obejmowały pełen 12-miesięczny okres. Może to być 12-miesięczny okres poprzedzający koniec okresu sprawozdawczego (dotyczącego operacji lub programu), okres 12 miesięcy przed umową o udzielenie dotacji albo 12 miesięcy poprzedniego roku kalendarzowego. Zgodnie z art. 68a rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów w przypadku gdy dane za pełen okres 12 miesięcy nie są dostępne,

- można je wyliczyć na podstawie dostępnych udokumentowanych kosztów zatrudnienia brutto (np. instytucja zarządzająca mogłaby wykorzystać dane dotyczące pracownika, w którego przypadku istnieją dane za okres 4 miesiące, i ekstrapolować je w celu uzyskania rocznego kosztu zatrudnienia brutto, uwzględniając w stosownych przypadkach kwestie takie jak ustawowe wynagrodzenie za czas urlopu lub tak zwane trzynaste wynagrodzenie),
- można je ekstrapolować na podstawie umowy o pracę, uwzględniając kwalifikowalne składki na ubezpieczenia społeczne płacone przez pracodawców oraz wszelkie inne obowiązkowe płatności,
- może je wyliczyć na podstawie układów zbiorowych.

Roczne koszty zatrudnienia brutto mogą być oparte na rzeczywistych kosztach zatrudnienia tej osoby. W przypadku miesięcy z niepełnymi danymi można przyjąć wartości ekstrapolowane i uzyskać dobry wskaźnik zastępczy rzeczywistych kosztów 12-miesięcznego okresu.

Roczne koszty zatrudnienia brutto mogą też być oparte na średniej kosztów zatrudnienia większej zbiorczej grupy pracowników, na przykład należących do tej samej grupy zaszerogowania lub których łączą inne podobne wskaźniki w przybliżeniu korelujące z poziomem kosztów zatrudnienia.

Najbardziej aktualne roczne koszty zatrudnienia brutto **należy udokumentować**: można to zrobić za pomocą sprawozdań finansowych, sprawozdań płacowych, odniesień do ogólnodostępnych umów lub dokumentów itp. Dokumenty te nie muszą być poddawane audytowi *ex ante*, lecz muszą być dostępne na potrzeby audytu.

W szczególnych sytuacjach kwotę stawki godzinowej można również ustalić po rozpoczęciu projektu. Można ją ustalić na przykład w chwili, gdy pracownik najemny zaangażuje się w projekt (podpisanie umowy o pracę lub zmiana zakresu obowiązków pracownika) lub w momencie gdy beneficjent przedkłada instytucji zarządzającej sprawozdanie z poniesionych kosztów. W takim przypadku w dokumencie określającym warunki wsparcia należy jednak również określić szczegółowo sposób wykorzystania tej metodyki.

3.2.3. Ustalanie kwalifikowalnych kosztów personelu na podstawie obliczonej stawki godzinowej

Liczbę przepracowanych godzin należy ustalić zgodnie z zasadami kwalifikowalności danego programu operacyjnego. Do obliczania i deklarowania kwalifikowalnych kosztów personelu należy wykorzystywać tylko godziny przepracowane. Na przykład coroczny urlop jest już uwzględniony w obliczeniu stawek godzinowych kosztów personelu. Zwolnienie chorobowe można zadeklarować jako koszty personelu, jeżeli związane z nim koszty obciążają beneficjenta (tzn. zostały poniesione przez beneficjenta). W przypadku pokrycia kosztów przez stronę trzecią (np. długoterminowe zwolnienie

⁽³²⁾ Na podstawie art. 18 ust. 1 rozporządzenia w sprawie EWT 1299/2013 w art. 3 rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 481/2014 ustanowiono przepisy szczegółowe dotyczące kwalifikowalności wydatków dotyczących kosztów personelu w celu wyrażenia określenia zakresu kosztów zatrudnienia brutto personelu zatrudnionego przez beneficjenta.

chorobowe, którego koszty pokrywa system zabezpieczenia społecznego) lub w przypadku urlopu bezpłatnego lub bezpłatnej nieobecności (np. nieusprawiedliwionych nieobecności), w związku z którymi beneficjent nie ponosi żadnych kosztów, **odpowiednie nieprzepracowane godziny/dni nie powinny być uwzględniane przy ustalaniu kwalifikowalnych kosztów personelu, które można zadeklarować.** Wynika to z faktu, że w tych przypadkach beneficjent nie ponosi żadnych kosztów. Jeżeli jednak występują koszty personelu związane z dodatkowym personelem zastępującym osobę na zwolnieniu chorobowym (lub nieobecną w innym trybie), są one kwalifikowalne (tzn. odpowiednie przepracowane godziny uwzględnia się przy obliczaniu kwalifikowalnych kosztów personelu w tym czasie).

Zgodnie z art. 68a ust. 3 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów zadeklarowana liczba faktycznie przepracowanych godzin nie może przekraczać liczby godzin użytej w ramach metody obliczeniowej opartej na art. 68a ust. 2 RWP. Oznacza to, że w przypadku wskazania w mianowniku liczby 1 720 liczba zadeklarowanych godzin nie może przekroczyć 1 720. 1 720 stanowi zatem maksymalną liczbę godzin, jaką można zadeklarować w odniesieniu do pracy w ramach operacji w okresie 12 miesięcy. W przypadku użycia w mianowniku proporcjonalnego odsetka 1 720 godzin obowiązuje ta sama zasada (np. dla personelu z umową o pracę w niepełnym wymiarze wynoszącym 50 % w mianowniku wskazano by 860 godzin; dlatego też maksymalna liczba godzin, jaką można zadeklarować w przypadku odnośnego personelu, wynosi 860. W przypadku personelu przypisanego do kilku operacji górną granicę stosuje się proporcjonalnie w odniesieniu do każdej z nich).

Jak szczegółowo stwierdzono w art. 68a ust. 3 akapit drugi, nie ma to zastosowania do EWT w odniesieniu do osób, które pracują w niepełnym wymiarze czasu pracy na rzecz operacji, w którym to przypadku stawkę godzinową można pomnożyć przez liczbę godzin faktycznie przepracowanych, a zatem można przekroczyć 1 720 godzin.

W przypadku zastosowania zasady 1 720 godzin uzyskany wynik stawki godzinowej należy uznać za stawkę jednostkową. Tę stawkę jednostkową można stosować w przypadku zwrotu wydatków na koszty personelu, można ją również stosować do obliczania wszystkich kosztów pośrednich (np. stosując stawkę zryczałtowaną w wysokości 15 % zgodnie z art. 68 akapit pierwszy lit. b)), albo nawet do obliczania wszystkich pozostałych kosztów kwalifikowalnych (stosując stawkę zryczałtowaną w wysokości 40 % zgodnie z art. 68b ust. 1). Całkowitą kwotę określoną po zastosowaniu takich stawek zryczałtowanych również uznaje się za stawkę jednostkową.

W przypadku projektu realizowanego w ciągu kilku lat instytucja zarządzająca może zdecydować się na **uaktualnienie stawki godzinowej kosztów personelu**, gdy pojawią się nowe dane, lub stosować tę samą stawkę przez cały okres realizacji. Jeżeli okres realizacji jest wyjątkowo długi, dobrą praktyką byłoby określenie etapów pośrednich, na których można byłoby zmieniać stawkę godzinową kosztów personelu i sposób jej ustalenia.

3.2.4. **Personel pracujący w niepełnym wymiarze czasu pracy na rzecz operacji przez określoną ilość czasu miesięcznie**

W przypadku gdy pracownicy pracują w niepełnym wymiarze czasu pracy, lecz przez stały odsetek godzin miesięcznie, art. 68a ust. 5 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów stanowi, że nie ma obowiązku ustanawiania systemu rejestracji czasu pracy w celu weryfikacji liczby przepracowanych godzin. Pracodawca powinien jednak wydać dokument określający stały odsetek godzin przepracowanych miesięcznie przy danej operacji i ten odsetek może być wykorzystany do obliczenia kwalifikowalnych kosztów personelu. Odsetek ten może również być ustalony w umowie o pracę. Na przykład jeżeli dana osoba spędza 60 % czasu przy pracy nad projektem, kwalifikowalne bezpośrednie koszty personelu w przypadku takiej osoby można obliczyć mnożąc koszty zatrudnienia brutto (oparte albo na rzeczywistych kosztach, albo na obliczonej stawce jednostkowej) przez 60 %.

3.2.5. **Stosowanie w czasie**

Zmiany wprowadzone rozporządzeniem zbiorczym do metodyki 1 720 godzin mają zastosowanie od daty wejścia w życie rozporządzenia, tj. od dnia 2 sierpnia 2018 r. Instytucja zarządzająca może jednak stosować je do operacji w toku pod rygorem przestrzegania pewnych warunków (zob. 3.1.2.5).

Przykład (EFRR): W przypadku niektórych rodzajów projektów skierowanych do MŚP w dziedzinie badań, rozwoju i innowacji kluczowym elementem są koszty personelu. Opcjonalne zastosowanie standardowych stawek jednostkowych jest mile widzianym uproszczeniem dla MŚP. Jednostkowy koszt czynności jest wyrażony w tym przypadku jako stawka godzinowa zastosowana do godzin faktycznie przepracowanych przez pracowników. Ustala się ją z wyprzedzeniem w dokumencie określającym warunki wsparcia, w którym określa się maksymalną kwotę pomocy finansowej wyrażoną jako maksymalna liczba przepracowanych godzin, na które przyzwolono, przemnożona przez koszt jednostkowy (wyliczone koszty zaangażowanych pracowników).

Mając na celu ujęcie, poprzez jak najlepsze przybliżenie, rzeczywistych kosztów oraz biorąc pod uwagę rozróżnienie między regionami i sektorami, koszt standardowej jednostki definiuje się jako stawkę godzinową kosztów personelu według następującego wzoru:

stawka godzinowa kosztów personelu = roczne wynagrodzenie brutto (w tym wynikające z przepisów obciążenia) podzielone przez średnią, zgodną z prawem liczbę godzin pracy (przy uwzględnieniu urlopu corocznego).

Na przykład: stawka godzinowa kosztów personelu = 60 000 EUR/(1 980 godzin – 190 godzin urlopu corocznego) = 60 000/1 790 = 33,52 EUR/godz.

Pomoc finansowa przeznaczona na operację jest wyliczana jako iloczyn stawki godzinowej i rzeczywistej i zweryfikowanej liczby przepracowanych godzin. W tym celu MSP mają obowiązek zachowywać wszystkie dokumenty potwierdzające liczbę godzin przepracowanych przez personel w ramach projektu, a instytucja zarządzająca musi zachowywać wszystkie dokumenty uzasadniające stawki godzinowe kosztów personelu. Zmniejszenie zweryfikowanej liczby przepracowanych godzin powoduje z zasady zmniejszenie ostatecznej kwoty do zapłaty.

Inny przykład: Sytuacja jak wyżej, ale stawka godzinowa kosztów personelu opiera się na art. 68a ust. 2 RWP.

Stawka godzinowa kosztów personelu = ostatnie udokumentowane roczne wynagrodzenie brutto (w tym wynikające z przepisów obciążenia) podzielone przez 1 720 godzin.

Na przykład: stawka godzinowa = 60 000 EUR/1 720 godzin = 60 000/1 720 = 34,88 EUR/godz.

3.3. Kwoty ryczałtowe

3.3.1. Zasady ogólne

W przypadku kwot ryczałtowych wszelkie koszty kwalifikowalne lub część kosztów kwalifikowalnych operacji lub projektu oblicza się na podstawie wcześniej ustalonej kwoty należycie uzasadnionej przez instytucję zarządzającą⁽³³⁾, która wypłacana jest, jeżeli zakończono realizację ustalonych wcześniej czynności lub produktów.

Kwoty ryczałtowe mogą być również stosowane w odniesieniu do dotacji, w przypadku których standardowe stawki jednostkowe nie są właściwym rozwiązaniem, na przykład w odniesieniu do opracowania zestawu narzędzi, organizacji małego lokalnego seminarium itd.

W niektórych przypadkach instytucje zarządzające mogą być zniechęcone do stosowania kwot ryczałtowych ze względu na fakt, że wynik zazwyczaj uznaje się za osiągnięty bądź nieosiągnięty, co prowadzi do zerojedynkowej sytuacji – wypłaty bądź braku wypłaty – w zależności od pełnego osiągnięcia wyniku. Tę sytuację można jednak łagodzić, wprowadzając płatności etapowe związane z osiągnięciem pewnych ustalonych wcześniej celów pośrednich.

3.3.2. Zmiany wprowadzone rozporządzeniem zbiorczym i stosowanie w czasie

Przed rozporządzeniem zbiorczym stosowanie kwot ryczałtowych było ograniczone do kwot wkładu publicznego poniżej 100 000 EUR. Aby ułatwić stosowanie kwot ryczałtowych, w rozporządzeniu zbiorczym usunięto to ograniczenie. Oznacza to, że od dnia wejścia w życie rozporządzenia zbiorczego instytucja zarządzająca może ustanawiać kwoty ryczałtowe w przypadkach, gdy wsparcie publiczne przewyższa kwotę 100 000 EUR.

3.3.3. Przykłady kwot ryczałtowych

Przykład (EFRR): W celu promowania produktów lokalnych grupa małych przedsiębiorstw chce wspólnie uczestniczyć w targach handlowych.

Ze względu na niski koszt operacji instytucja zarządzająca podejmuje decyzję o zastosowaniu kwoty ryczałtowej do wyliczenia pomocy publicznej. W tym celu wzywa się tę grupę przedsiębiorstw do przedłożenia propozycji budżetu obejmującego koszty wynajmu, zbudowania i prowadzenia stoiska. Na podstawie tej propozycji ustala się kwotę ryczałtową w wysokości 20 000 EUR. Wpłata na rzecz beneficjenta zostanie dokonana na podstawie dowodu uczestnictwa w targach. Uzgodniony budżet w wysokości 20 000 EUR powinien zostać zachowany na potrzeby audytów (weryfikacji wyliczenia *ex ante* kwoty ryczałtowej).

Przykład (EFS): Organizacja pozarządowa oferująca usługi opieki nad dziećmi potrzebuje wsparcia, aby uruchomić nowe działanie. W swoim wniosku proponuje ona kwotę ryczałtową, przedkładając projekt szczegółowego budżetu, aby rozpocząć działanie i prowadzić je przez okres jednego roku. Po pierwszym roku działanie będzie utrzymywane samodzielnie. Przykładowo, kwota ryczałtowa pokryłaby wydatki związane z pensją jednej osoby odpowiedzialnej za opiekę nad dziećmi w ciągu jednego roku, amortyzacją nowego sprzętu, kosztami promocji nowego działania i kosztami pośrednimi związanymi z zarządzaniem, kosztami obsługi księgowej, wody, energii elektrycznej, ogrzewania, kosztami najmu itp.).

Na podstawie projektu szczegółowego budżetu instytucja zarządzająca przyznaje kwotę ryczałtową w wysokości 47 500 EUR na pokrycie wszystkich tych kosztów. Po zakończeniu operacji kwota zostanie wypłacona organizacji pozarządowej na podstawie produktu, jeżeli opieką została objęta uzgodniona dodatkowa liczba (10) dzieci. Nie jest więc konieczne udokumentowanie rzeczywistych kosztów poniesionych w związku z tym działaniem.

⁽³³⁾ Komitet monitorujący ds. EWT.

Oznacza to jednak, że jeżeli opieką objętych będzie tylko 9 dzieci, koszty kwalifikowalne wyniosą zero, a kwota ryczałtowa nie zostanie wypłacona. Aby złagodzić tę sytuację można w dokumencie określającym warunki wsparcia wskazać cel pośredni stwierdzający, że w przypadku objęcia opieką 5 dzieci wypłacona będzie połowa całkowitej kwoty (23 750 EUR).

Przykład (EFS): Organizacja pozarządowa wnioskuje o organizację lokalnego seminarium i opracowanie zestawu narzędzi dotyczących społeczno-gospodarczej sytuacji społeczności romskiej w danym regionie państwa członkowskiego. Dokument określający warunki wsparcia będzie zawierać projekt szczegółowego budżetu i cele dotacji: 1) organizacja seminarium i 2) opracowanie zestawu narzędzi w celu wyczerpania pracodawców w regionie na specyficzne problemy Romów.

Ze względu na wielkość i cel operacji (mała operacja z kosztami, które trudno jest określić ilościowo za pomocą standardowych stawek jednostkowych) i rodzaj beneficjenta (lokalna organizacja pozarządowa) instytucja zarządzająca decyduje się na zastosowanie opcji kwoty ryczałtowej.

W celu wyliczenia kwoty ryczałtowej instytucja zarządzająca zażąda projektu szczegółowego budżetu dla każdej z operacji: po negocjacjach dotyczących projektu szczegółowego budżetu kwotę ryczałtową ustala się na: 45 000 EUR w rozbięciu na dwa projekty – 25 000 EUR na seminarium i 20 000 EUR na zestaw narzędzi.

Jeśli warunki zawarte w dokumencie określającym warunki wsparcia są spełnione (zorganizowanie seminarium, opracowanie zestawu narzędzi), po zamknięciu projektu kwota 45 000 EUR zostanie uznana za koszty kwalifikowalne. Dokumentem potwierdzającym, wymaganym do wypłaty dotacji (który następnie należy zarchiwizować), będzie dowód, że zorganizowano seminarium, i ostateczny, kompletny zestaw opracowanych narzędzi.

Jeśli zrealizowany zostanie tylko jeden z dwóch projektów (na przykład seminarium), dotacja zostanie ograniczona do danej części (25 000 EUR), w zależności od warunków uzgodnionych w dokumencie określającym warunki wsparcia.

Przykład (EFRROW): „Systemy jakości produktów rolnych i środków spożywczych” (art. 16 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013)

Grupa rolników, którzy otrzymali wsparcie na pokrycie kosztów przystąpienia do uznanego systemu jakości, chce zorganizować działanie służące promocji ich produktów. Instytucja zarządzająca obliczyła koszt działania jako kwotę ryczałtową (np. 15 000 EUR na seminarium dla min. 50 uczestników). Grupa rolników musi przedstawić dowód przeprowadzenia działania oraz liczby uczestników (co najmniej 50).

Przykład (EFMR): Wsparcie na rzecz przygotowywania przez organizacje producentów planów produkcji i wprowadzania do obrotu

Kwota ryczałtowa (wypłacana po zatwierdzeniu planu) oparta jest na danych historycznych (godziny i inne koszty zgłaszane w ostatnim czasie przez organizacje producentów). Przygotowanie programu podzielone jest na różne działania, na których podstawie określa się średni koszt, który następnie mnoży się przez mającą zastosowanie intensywność pomocy.

3.4. Szczególny przypadek stawek ryczałtowych dotyczących pomocy technicznej

3.4.1. Zakres

Po wejściu w życie rozporządzenia zbiorczego Komisja wykorzystwała nowe uprawnienie, przyznane jej na mocy art. 67 ust. 5a rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów, do określania finansowania według stawek ryczałtowych w przypadku zwrotu przez instytucje zarządzające jednemu lub większej liczbie beneficjentów kosztów operacji finansowanych w ramach osi priorytetowej „pomoc techniczna”. Odpowiednie **rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2019/1867** ⁽³⁴⁾ weszło w życie w dniu 9 listopada 2019 r.

⁽³⁴⁾ Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2019/1867 z dnia 28 sierpnia 2019 r. uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 w odniesieniu do ustanowienia finansowania w oparciu o stawki ryczałtowe – http://data.europa.eu/eli/reg_del/2019/1867/oj.

W odniesieniu do EFS, EFRR, Funduszu Spójności i EFRROW stawkę zryczałtowaną do obliczania wydatków dotyczących pomocy technicznej określono jako 4 % pozostałych rodzajów wydatków. W przypadku programów EFRR w ramach EWT i EFMR stawkę zryczałtowaną ustalono na 6 %. Te stawki zryczałtowane można stosować tylko do wydatków na operacje w ramach osi priorytetowych programu innych niż pomoc techniczna, które to wydatki były przedmiotem kontroli zarządczych lub, w przypadku EFRROW, na podstawie wydatków na operacje w ramach działań dotyczących rozwoju obszarów wiejskich innych niż pomoc techniczna, które to działania były przedmiotem odpowiednich kontroli administracyjnych i które zgłoszono od początku rolniczego roku budżetowego, począwszy od dnia 16 października 2019 r. lub każdego kolejnego rolniczego roku budżetowego. Programy operacyjne obejmujące wyłącznie pomoc techniczną są zatem wyłączone z zakresu tego rozporządzenia delegowanego.

Należy odnotować, że wydatki, które mogą być włączone do podstawy obliczania stawki zryczałtowanej, odnoszą się do wartości ogółem kwalifikowalnych wniosków o płatność, nawet w przypadku, gdy nie wszystkie faktury były przedmiotem kontroli administracyjnych, zgodnie z pkt 1.7 Wytycznych dla państw członkowskich dotyczących kontroli zarządczych (EGESIF 14-0012_02), które pozwalają na kontrolę wniosku beneficjenta o refundację na podstawie próby pozycji wydatków.

Stawkę zryczałtowaną można stosować od początku roku obrachunkowego rozpoczynającego się dnia 1 lipca 2019 r. albo, w przypadku EFRROW, w rolniczym roku budżetowym rozpoczynającym się w dniu 16 października 2019 r. lub w każdym kolejnym rolniczym roku budżetowym. Stosowanie stawki zryczałtowanej nie wymaga zmiany programu, z wyjątkiem EFRROW, w którego przypadku informację tę należy zawrzeć we wszelkich późniejszych zmianach programu.

Wybór stosowania finansowania według stawek zryczałtowanych należy do państwa członkowskiego. Aby jednak uniknąć ryzyka podwójnego finansowania tego samego wydatku, w przypadku zastosowania tej metody będzie ona jedyną formą refundacji pomocy technicznej aż do zamknięcia programu⁽³⁵⁾. Państwa członkowskie powinny zatem powiadomić Komisję o wyborze tej formy refundacji, dołączając w stosownych przypadkach swój pierwszy wniosek o płatność z zastosowaniem tej stawki zryczałtowanej.

3.4.2. **Wnioski o płatność i refundacje**

Podstawą do ubiegania się o stosowanie stawki zryczałtowanej są wydatki, które były przedmiotem kontroli zarządczych po wejściu w życie rozporządzenia delegowanego (UE) 2019/1867 (tj. po dniu 9 listopada 2019 r.) i począwszy od roku obrachunkowego rozpoczynającego się w dniu 1 lipca 2019 r. Wydatki, w odniesieniu do których kontrole zarządcze zakończono przed dniem 9 listopada 2019 r., są wyłączone z tej podstawy. Ta data graniczna (9 listopada 2019 r.) nie odnosi się do daty przedłożenia Komisji wniosku o płatność. W przypadku EFRROW podstawą do ubiegania się o stosowanie stawki zryczałtowanej stanowią wydatki, które były przedmiotem kontroli administracyjnych i zostały zgłoszone Komisji począwszy od dnia 16 października 2019 r. (początek rolniczego roku budżetowego) lub począwszy od każdego kolejnego rolniczego roku budżetowego.

Jeżeli kwoty wykluczono z zestawienia wydatków z uwagi na trwającą ocenę zgodnie z art. 137 ust. 2 RWP, mogą one zostać ujęte w kolejnym wniosku o płatność i włączone do podstawy obliczania stawki zryczałtowanej, jeżeli ocena jest pozytywna i przeprowadzono (dodatkowe) kontrole zarządcze po dniu 9 listopada 2019 r.

Państwa członkowskie muszą być w stanie wykazać, że stawka zryczałtowana stosowana jest tylko do wydatków spełniających te warunki. Można to zrobić w ramach systemu informatycznego instytucji zarządzającej lub agencji płatniczej.

Może się zdarzyć, że jeden wniosek o płatność zawiera wydatki, które były przedmiotem kontroli zarządczych po dniu 9 listopada 2019 r. (podstawa stosowania stawki zryczałtowanej w odniesieniu do pomocy technicznej), i wydatki, w których przypadku kontrole zarządcze były już zakończone do tej daty. W systemie SFC wydatki te nie są rozróżniane. Państwo członkowskie odpowiada za zapewnienie stosowania stawki zryczałtowanej wyłącznie do prawidłowo ustalonej podstawy, monitorowanie kwot pomocy technicznej zawartych we wniosku o płatność oraz zapewnienie braku podwójnego finansowania. Możliwym rozwiązaniem byłoby przedłożenie dwóch oddzielnych wniosków o płatność, aby zapewnić wyraźną ścieżkę audytu.

Komisja dokona refundacji związanych z wnioskami o płatność obejmującymi kwoty obliczone przez instytucję zarządzającą lub agencję płatniczą z zastosowaniem ustalonej stawki (odpowiednio 4 % albo 6 %) w taki sam sposób, jak w przypadku wszelkich innych wniosków o płatność.

Kwota ogółem może być wypłacona pojedynczemu beneficjentowi albo podzielona między kilku beneficjentów w zależności od uzgodnień na szczeblu krajowym. Nie może ona jednak przekroczyć progu 4 % (lub, odpowiednio, 6 %). Zgodnie z przepisami unijnymi nie ma wymogu uzasadniania podziału kwoty.

Metodę refundacji można również stosować w programach wielofunduszowych, nawet jeżeli priorytet lub priorytety stanowiące podstawę wydatku są objęte wsparciem z innego funduszu niż fundusz wspierający priorytet dotyczący pomocy technicznej.

⁽³⁵⁾ W przypadku EFRROW metodykę tę należy stosować w ciągu odpowiedniego roku budżetowego.

3.4.3. **Wpływ stawki zryczałtowanej na przyznawanie pomocy technicznej w ramach programu operacyjnego/programu rozwoju obszarów wiejskich**

Stawka ustanowiona w rozporządzeniu delegowanym (UE) 2019/1867 będzie stosowana w granicach alokacji środków na pomoc techniczną w ramach programu. Oznacza to, że korzystanie z refundacji pomocy technicznej na podstawie stawki zryczałtowanej nie ma wpływu na alokacje środków na pomoc techniczną ustanowione w programach. W tym względzie przy podejmowaniu decyzji o adekwatności refundacji pomocy technicznej na rzecz programu w oparciu o stawki zryczałtowane instytucje odpowiedzialne za program powinny należycie uwzględnić zarówno dostępną alokację środków na rzecz priorytetów innych niż pomoc techniczna stanowiących podstawę stosowania stawki zryczałtowanej, jak i dostępną alokację środków na rzecz priorytetu dotyczącego pomocy technicznej. Jeżeli zatem:

- kwota środków dotyczących pomocy technicznej alokowana, lecz jeszcze nieujęta we wniosku o płatność w ramach programu, stanowi mniej niż 4 % (odpowiednio 6 %) pozostałej alokacji środków programu nie dotyczącej pomocy technicznej:
  - wydatki na pomoc techniczną byłyby refundowane aż do osiągnięcia całkowitej kwoty na pomoc techniczną alokowanej do danego programu operacyjnego. Nie byłoby refundacji dotyczących pomocy technicznej przekraczających kwotę tej alokacji;
- kwota środków dotyczących pomocy technicznej alokowana, lecz jeszcze nieujęta we wniosku o płatność w ramach programu, stanowi ponad 4 % (odpowiednio 6 %) pozostałej alokacji środków programu nie dotyczącej pomocy technicznej:
  - refundacja w oparciu o stawkę zryczałtowaną nie zapewniłaby pełnej absorpcji alokowanych środków dotyczących pomocy technicznej, gdyż do refundacji wydatków dotyczących pomocy technicznej używano by tylko stawki zryczałtowanej ustanowionej w rozporządzeniu delegowanym (UE) 2019/1867 (ta forma refundacji w oparciu o stawkę zryczałtowaną nie może być łączona z refundacją pomocy technicznej w ramach kosztów rzeczywistych).

3.4.4. **Ścieżka audytu i skutki korekt**

Stosuje się art. 125 ust. 4 lit. a) RWP oraz art. 59 rozporządzenia (UE) nr 1306/2013. Instytucja zarządzająca lub agencja płatnicza (w przypadku EFRROW) musi:

- zapewnić, aby wszelkie wydatki nie dotyczące pomocy technicznej uwzględniane w celu stosowania stawki zryczałtowanej były przedmiotem kontroli zarządczych po dniu 9 listopada 2019 r., a w przypadku EFRROW – aby wydatki były przedmiotem kontroli administracyjnych i nie były wcześniej deklarowane Komisji,
- oraz zapewnić prawidłowe stosowanie stawki zryczałtowanej.

W przypadku EFRROW należy zawsze poddawać kontroli kwalifikowalność beneficjenta pomocy technicznej na podstawie art. 48 ust. 2 lit. a) rozporządzenia (UE) 809/2014, aby zapewnić również zgodność z art. 51 ust. 2 akapit drugi rozporządzenia (UE) nr 1305/2013.

W ramach kontroli zarządczych i audytów nie będą weryfikowane wydatki poniesione lub zapłacone przez beneficjentów podczas wdrażania operacji refundowanych według tej metody.

Aby umożliwić instytucjom zarządzającym monitorowanie wdrażania pomocy technicznej zgodnie z zasadami programu i osiągania określonych w programie wskaźników informacja na temat wdrażania pomocy technicznej będzie nadal włączana do rocznych sprawozdań z realizacji i może być omawiana na zebraniach komitetów monitorujących.

Zmniejszenia wydatków stanowiących podstawę obliczenia stawki zryczałtowanej po zastosowaniu korekt finansowych będą miały wpływ na obliczenie stawki zryczałtowanej prowadząc do proporcjonalnego zmniejszenia wsparcia dotyczącego pomocy technicznej.

ROZDZIAŁ 4

Ustalanie uproszczonych form kosztów

W art. 67 ust. 5 RWP wprowadza się kilka metod obliczania kosztów uproszczonych: niektóre z nich opierają się na danych statystycznych lub historycznych, inne na danych beneficjentów lub elementach ujętych w rozporządzeniu. Po zmianie RWP wprowadzonej rozporządzeniem zbiorczym przewiduje się nowy sposób ustalania uproszczonych form kosztów dla funduszy ESI: projekt budżetu. Metoda ta oparta jest na art. 14 ust. 3 rozporządzenia w sprawie EFS, które, przed wejściem w życie rozporządzenia zbiorczego, pozwalało już instytucjom zarządzającym ustalać uproszczone formy kosztów w poszczególnych przypadkach (dla pojedynczych operacji objętych wsparciem EFS) poprzez odniesienie do projektu budżetu⁽³⁶⁾.

Przy ustalaniu uproszczonej formy kosztów ważne jest zapewnienie należytej dokumentacji stosowanej metodyki.

⁽³⁶⁾ Ten wariant był możliwy w przypadku operacji objętych wsparciem publicznym nieprzekraczającym 100 000 EUR.

4.1. Uproszczone formy kosztów należy ustalać z wyprzedzeniem ⁽³⁷⁾

Zgodnie z art. 125 ust. 3 lit. c) RWP instytucja zarządzająca zapewnia, aby beneficjent otrzymał dokument zawierający warunki wsparcia dla każdej operacji. W dokumencie tym zasadnicze znaczenie ma informowanie beneficjentów o szczegółowych wymogach dotyczących uzasadnienia zadeklarowanych wydatków i konkretnych produktów lub wyników, które mają zostać osiągnięte.

Uproszczone formy kosztów należy zatem ustalać *ex ante*. Jak stwierdzono w art. 67 ust. 6 RWP metoda, którą należy stosować do określania kosztów uproszczonych, musi zostać uwzględniona **najpóźniej w dokumencie określającym warunki wsparcia**. Odpowiednie metody i warunki należy ująć w zasadach kwalifikowalności mających zastosowanie do programu.

Uproszczone formy kosztów muszą być określone z wyprzedzeniem, a ich stosowanie powinno być wymienione w zaproszeniach do składania wniosków kierowanych do potencjalnych beneficjentów, aby zapewnić poszanowanie zasady przejrzystości i równego traktowania. Należy ponadto unikać stosowania ich z mocą wsteczną w przypadku operacji, które są już realizowane na podstawie rzeczywistych kosztów, gdyż w takim przypadku równe traktowanie beneficjentów może nie być zapewnione.

Po ustaleniu standardowej stawki jednostkowej oraz stawki zryczałtowanej albo kwoty ryczałtowej (w przypadku kwot ryczałtowych) kwoty nie można zmienić w trakcie lub po realizacji operacji w celu zrekompensowania wzrostu kosztów lub niedostatecznego wykorzystania dostępnego budżetu, jeżeli w zaproszeniu do składania wniosków nie przewidziano wyraźnie korekty na przestrzeni czasu ⁽³⁸⁾ (np. w operacjach wieloletnich może być przewidziana korekta na przestrzeni czasu powiązana z inflacją).

W przypadku operacji wieloletnich wyjątkowo możliwe jest rozliczenie rachunków i odpowiednich działań w ramach operacji po wykonaniu pierwszej części operacji, a następnie wprowadzenie opcji finansowania według stawek zryczałtowanych, standardowych stawek jednostkowych lub kwot ryczałtowych na pozostałą część / pozostały czas trwania operacji. W takich przypadkach okres, za który deklarowane są rzeczywiste koszty, powinien być wyraźnie oddzielony od okresu, za który koszty są deklarowane na podstawie uproszczonych form kosztów, tak aby unikać podwójnego deklarowania kosztów projektu.

4.2. Rzetelna, sprawiedliwa i weryfikowalna metoda obliczania ⁽³⁹⁾

4.2.1. Zasady ogólne

4.2.1.1. Wyliczenie musi być rzetelne:

Wyliczenie musi być zasadne, tj. oparte na rzeczywistości, a nie przesadne ani skrajne. Jeśli dana standardowa stawka jednostkowa funkcjonowała w przeszłości na poziomie między 1 EUR a 2 EUR, Komisja nie spodziewa się stawki na poziomie 7 EUR. Z tego punktu widzenia zasadnicze znaczenie będzie miała metoda wykorzystana do ustalenia stawki jednostkowej, stawki zryczałtowanej lub kwoty ryczałtowej. Instytucja zarządzająca musi być w stanie wyjaśnić i uzasadnić swój wybór. „Idealna” rzetelna metoda obliczania pozwala na dostosowanie stawek do konkretnych warunków lub potrzeb. Na przykład realizacja projektu może kosztować więcej w odległym regionie niż w regionie centralnym ze względu na wyższe koszty transportu; element ten należy wziąć pod uwagę przy podejmowaniu decyzji o kwocie ryczałtowej lub stawce zryczałtowanej w odniesieniu do rozliczania podobnych projektów w obu regionach.

4.2.1.2. Wyliczenie musi być sprawiedliwe:

Przez pojęcie „sprawiedliwego” wyliczenia rozumie się, że nie faworyzuje ono niektórych beneficjentów lub operacji kosztem innych. Wyliczenie standardowych stawek jednostkowych, kwoty ryczałtowej lub stawki zryczałtowanej musi gwarantować równe traktowanie beneficjentów lub operacji. Wszelkie różnice w kwotach lub stawkach powinny opierać się na obiektywnym uzasadnieniu tj. obiektywnych cechach beneficjentów lub operacji.

4.2.1.3. Wyliczenie musi być weryfikowalne:

Ustalenie stawek zryczałtowanych, standardowych stawek jednostkowych lub kwot ryczałtowych powinno opierać się na dokumentacji, którą można zweryfikować ⁽⁴⁰⁾. Instytucja zarządzająca musi być w stanie wykazać, na jakiej podstawie ustalono uproszczone formy kosztów. Zasadniczą kwestią jest zapewnienie zgodności z zasadą należytego zarządzania finansami.

Organ ustalający metodę uproszczonych form kosztów powinien udokumentować przynajmniej:

- opis metody obliczania, z uwzględnieniem kluczowych etapów obliczeń,
- źródła danych wykorzystywanych do analizy i obliczeń, w tym ocenę znaczenia danych dla przewidywanych operacji i ocenę jakości danych,

⁽³⁷⁾ Art. 67 ust. 6 RWP.

⁽³⁸⁾ Jeżeli wsparcie nie jest przyznawane w drodze zaproszenia do składania wniosków, fakt ten powinien być stwierdzony w ogólnym dokumencie określającym metodykę wsparcia.

⁽³⁹⁾ Art. 67 ust. 5 lit. a) RWP.

⁽⁴⁰⁾ Nie ma znaczenia, kiedy metodyka została ustanowiona zgodnie z art. 67 ust. 5 lit. a) RWP – jeżeli jest stosowana, musi istnieć możliwość poddania jej audytowi.

— samo wyliczenie służące określeniu wartości uproszczonych form kosztów.

4.2.2. *Metodyka w praktyce*

W RWP określono kilka możliwości spełniających kryteria rzetelności, sprawiedliwości i weryfikowalności.

4.2.2.1. Używanie danych „statystycznych”, oceny eksperckiej lub innych obiektywnych informacji (art. 67 ust. 5 lit. a) ppkt (i))

- Dane statystyczne mogą pochodzić z krajowych urzędów statystycznych, Eurostatu lub innych wiarygodnych źródeł.
- Innym powszechnym źródłem danych statystycznych jest analiza statystyczna danych historycznych (dotyczących zarówno projektów lub operacji finansowanych z funduszu ESI, jak i pochodzących z innych źródeł).
- Inne obiektywne informacje mogą przybierać na przykład formę:
  - ankiet, badania rynku itp. (konieczność zapewnienia odpowiedniej dokumentacji),
  - stawek refundacji kosztów podróży stosowanych w państwach członkowskich,
  - stawek ustalonych na szczeblu krajowym/regionalnym (np. cena obiadu szkolnego),
  - stawek godzinowych ustalonych w krajowej umowie o pracę,
  - danych dotyczących wynagrodzenia za pracę równorzędną.
- Ocena ekspercka: będzie ona oparta na określonym zbiorze kryteriów lub wiedzy specjalistycznej uzyskanej w specyficznym obszarze wiedzy, zastosowania lub produktu, konkretnej dyscypliny, gałęzi przemysłu itp. Musi być dobrze udokumentowana i odnosić się konkretnie do szczególnych okoliczności każdej sprawy. RWP nie zawiera definicji oceny eksperckiej. Do instytucji zarządzających będzie należało szczegółowe określenie wymogów pozwalających klasyfikować ocenę jako ocenę ekspercką oraz zapewnienie braku konfliktu interesów.
- Co do zasady przy ustalaniu metody opartej na art. 67 ust. 5 lit. a) RWP (lub przy ustalaniu projektu budżetu – zob. rozdział 4.3) nie mogą być użyte maksymalne wartości, takie jak progi lub pułapy określone w przepisach krajowych, chyba że możliwe jest wykazanie, że odzwierciedlają one wartość godziwą.

Rezultat tych metod może być stosowany w odniesieniu do grupy operacji i beneficjentów.

4.2.2.2. Stosowanie danych specyficznych dla poszczególnych beneficjentów⁽⁴¹⁾ (art. 67 ust. 5 lit. a) ppkt (ii) i (iii) RWP)

Metodyka przedstawiona poniżej będzie stosowana do poszczególnych beneficjentów. Biorąc pod uwagę wymogi związane ze stosowaniem danych specyficznych dla beneficjenta, metodyka ta stanowi jednak uproszczenie w przypadku beneficjentów, którzy będą realizować wiele projektów w trakcie okresu programowania.

a) Zweryfikowane dane historyczne poszczególnych beneficjentów:

Metoda ta polega na gromadzeniu historycznych danych księgowych beneficjenta dotyczących faktycznych kosztów poniesionych w odniesieniu do kategorii kosztów kwalifikowalnych objętych uproszczonymi formami kosztów. W stosownych przypadkach dane te powinny obejmować jedynie centrum kosztów lub dział beneficjenta, które są związane z daną operacją. W praktyce oznacza to istnienie analitycznego systemu rachunkowości na poziomie beneficjenta. Ponadto oznacza to, że wszelkie wydatki niekwalifikowalne zostaną wyeliminowane z obliczeń dotyczących uproszczonych form kosztów.

Jeżeli instytucja zarządzająca decyduje się stosować tę metodę, powinna opisać:

- uwzględnione kategorie kosztów,
- zastosowaną metodę obliczania,
- długość szeregów danych, które należy uzyskać: trzeba uzyskać dane księgowe za okres **co najmniej trzech lat**, aby zidentyfikować wszelkie potencjalne szczególne przypadki, które wpłynęłyby na koszty rzeczywiste w określonym roku, jak też tendencje w zakresie kwot kosztów. Trzyletni okres odniesienia stosuje się w celu uwzględnienia wahań rocznych. Jeżeli jednak instytucja zarządzająca jest w stanie wykazać, że użycie danych za okres krótszy niż trzy lata jest uzasadnione, może to być dopuszczalne. Jeżeli na przykład ustanowiono nowy program i dostępne są dane tylko za dwa lata, byłoby to wystarczające; w przypadku gdy nie istnieją dane za okres trzech lat, w zależności od specyfiki sprawy, dane za okres dwóch lat mogą zostać zaakceptowane. Należy jednak oceniać to indywidualnie w każdym przypadku,

⁽⁴¹⁾ Metody omówione w niniejszym punkcie obejmują metody określone w art. 67 ust. 5 lit. a) ppkt (ii) i (iii) RWP. Projekt budżetu, o którym mowa w art. 14 ust. 3 EFS (przed rozporządzeniem zbiorczym), oraz art. 67 ust. 5 lit. aa) RWP nie podlegają tym wymogom.

- stosowaną kwotę referencyjną, na przykład średnie koszty w okresie odniesienia lub koszty zarejestrowane w minionych latach,
- ewentualne dostosowania, które są konieczne w celu zaktualizowania kwoty referencyjnej. W celu aktualizacji kosztów z poprzednich lat do cen bieżących można zastosować korektę.

b) Zastosowanie zwykłych praktyk księgowania kosztów poszczególnych beneficjentów:

Zwykłe praktyki księgowe są praktykami, które beneficjent stosuje do rozliczania całej swojej bieżącej działalności i finansów (również tych, które nie są powiązane ze wsparciem UE). Metody te muszą być zgodne z krajowymi regulacjami i standardami rachunkowości. Okres stosowania nie ma decydującego znaczenia. Praktyki księgowej nie uznaje się za „zwykłą”, jeżeli została dostosowana na potrzeby określonej operacji lub zbioru operacji, na przykład operacji objętych wsparciem UE, i różni się od praktyki księgowej (praktyk księgowych) stosowanej/stosowanych w innych przypadkach.

Ważne jest dokonanie rozróżnienia pomiędzy kosztami rzeczywistymi a kosztami ustalonymi zgodnie ze zwykłą praktyką księgowania kosztów stosowaną przez poszczególnych beneficjentów.

Koszty rzeczywiste oznaczają zatem koszty obliczone możliwie jak najdokładniej („Koszty rzeczywiście poniesione przez beneficjenta”) w okresie operacji. Na przykład w przypadku stawek godzinowych kosztów personelu dopuszcza się stosowanie standardowej liczby godzin jako mianownika (zob. np. 1 720 godzin w pkt 3.2.2), ale licznikiem do celów obliczenia „kosztów rzeczywistych” są całkowite kwalifikowalne koszty personelu dla każdej określonej osoby przypisanej do działania.

Godzinowy koszt w oparciu o praktyki księgowania kosztów beneficjenta można obliczyć na podstawie średniej kosztów wynagrodzenia większej zbiorczej grupy pracowników. Średnią tą jest zwykle grupa zaszerogowania lub podobny wskaźnik, który zasadniczo odpowiada poziomowi kosztów zatrudnienia brutto, ale komparatorem może być również centrum kosztów lub dział (związany z operacją), w przypadku gdy poziom kosztów zatrudnienia brutto może się znacznie różnić w zbiorczej grupie pracowników.

Dlatego w celu zapewnienia równego traktowania beneficjentów oraz aby dotacja nie obejmowała kosztów niekwalifikowalnych, w dokumencie określającym warunki wsparcia, w którym zezwala się beneficjentom na stosowanie własnych praktyk księgowania kosztów, trzeba przewidzieć warunki minimalne. Te warunki minimalne gwarantują, że wynikiem zastosowania praktyk księgowania kosztów będzie rzetelny i sprawiedliwy system zarówno w teorii, jak i w praktyce. Oznacza to istnienie akceptowalnego analitycznego systemu rachunkowości na poziomie beneficjenta. Ponadto oznacza to, że wszelkie wydatki niekwalifikowalne zostaną wyeliminowane z obliczeń.

c) Wspólne wymogi dotyczące stosowania danych specyficznych dla poszczególnych beneficjentów:

Instytucja zarządzająca będzie musiała zweryfikować dane specyficzne dla poszczególnych beneficjentów, stosując indywidualne podejście. Należy to zrobić najpóźniej przy opracowywaniu dokumentu określającego warunki wsparcia beneficjenta. W zależności od pewności uzyskanej przez instytucję zarządzającą na podstawie wewnętrznego systemu zarządzania i kontroli beneficjenta konieczne może być poświadczenie danych specyficznych dla poszczególnych beneficjentów przez audytora zewnętrznego lub, w przypadku organów publicznych, przez kompetentnego i niezależnego księgowego, tak aby zapewnić wiarygodność danych referencyjnych stosowanych przez instytucję zarządzającą. Poświadczenie danych historycznych może nastąpić w ramach badań ustawowych lub umownych. Wszelkie poświadczenia przeprowadzane w ten sposób wymagają posiadania przez audytora zewnętrznego lub niezależnego księgowego dogłębnej wiedzy o rozporządzeniach w sprawie europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych w odniesieniu do np. ścieżki audytu, kwalifikowalności kosztów leżących u podstaw wydatków oraz prawa właściwego. Instytucja audytowa może zatem zostać poproszona o wsparcie tego procesu.

W przypadku gdy ryzyko błędu lub nieprawidłowości w wykorzystanych historycznych danych księgowych uznano za niskie, metoda obliczania może przykładowo opierać się również na danych niepoświadczonych przez audytora *ex ante*. Może okazać się konieczne, aby instytucja zarządzająca była w stanie wykazać w sposób obiektywny, że ryzyko jest rzeczywiście niskie i dlatego uważa, że system księgowy beneficjenta jest rzetelny, kompletny i dokładny.

4.3. Projekt budżetu

Jak określono w art. 67 ust. 5 lit. aa) RWP od czasu wejścia w życie rozporządzenia zbiorczego oraz w art. 14 ust. 3 rozporządzenia w sprawie EFS w wersji mającej zastosowanie do czasu wejścia w życie rozporządzenia zbiorczego, alternatywnym sposobem ustalania uproszczonych form kosztów jest projekt budżetu. **Instytucja zarządzająca lub komitet monitorujący programy EWT może stosować projekt budżetu do ustalenia stawek jednostkowych, kwot ryczałtowych lub stawek zryczałtowanych używanych w celu dokonywania zwrotów na rzecz beneficjentów.**

Projekt budżetu sporządzany jest oddzielnie dla każdego przypadku i uzgodniony *ex ante* przez instytucję zarządzającą, gdy wsparcie publiczne nie przekracza 100 000 EUR. Kwotę tę należy traktować jako maksymalne wsparcie publiczne, które ma zostać wypłacone na rzecz beneficjenta z tytułu całej operacji, jak ustalono w dokumencie określającym warunki wsparcia na rzecz beneficjenta.

Ta możliwość ma ułatwić wdrażanie obowiązkowego stosowania uproszczonych form kosztów w przypadku małych operacji (zob. również art. 67 ust. 2a RWP). W praktyce metoda ta pozwala na obliczanie niektórych kosztów uproszczonych, jeżeli operacja jest bardzo specyficzna. Do obliczenia konkretnych uproszczonych form kosztów odnoszących się do tej operacji lub projektu zostanie wykorzystany projekt budżetu. Instytucja zarządzająca zarchiwizuje ten budżet jako dokument potwierdzający na potrzeby uzasadnienia zastosowanych uproszczonych form kosztów. Kontrola zarządcza dotycząca operacji lub projektu będzie opierać się wyłącznie na uproszczonych formach kosztów, a nie na samym budżecie.

Instytucja zarządzająca powinna ocenić *ex ante* budżet na takiej samej podstawie, na jakiej jest on oceniany w przypadku stosowania rzeczywistych kosztów. W związku z tym zdecydowanie zaleca się, aby instytucje zarządzające określiły parametry lub maksymalne poziomy kosztów stosowane do porównania z tymi parametrami przynajmniej najważniejszych kosztów zawartych w budżecie. Brak takich parametrów lub maksymalnych poziomów kosztów spowodowałby, że instytucjom zarządzającym trudno byłoby zapewnić równe traktowanie i należyte zarządzanie finansami. Nawet jeżeli jest to zalecane, przy ocenie budżetu instytucja zarządzająca nie będzie musiała porównywać projektu szczegółowego budżetu zaproponowanego przez potencjalnego beneficjenta z porównywalnymi operacjami.

Instytucja zarządzająca może również ustalać minimalne poziomy referencyjne dotyczące jakości oczekiwanych wyników bądź rezultatów.

Instytucja zarządzająca powinna przedstawić oraz zarchiwizować swoją ocenę projektu budżetu i odnośnych dokumentów potwierdzających. Projekt budżetu nie jest częścią dokumentu sporządzonego przez instytucję zarządzającą i beneficjenta, w którym określa się warunki otrzymania wsparcia (umowa o udzielenie dotacji).

W przypadku wielokrotnego udzielania wsparcia temu samemu beneficjentowi zaleca się porównanie projektu szczegółowego budżetu z operacjami wcześniej objętymi wsparciem.

Przykład zastosowania projektu budżetu: Beneficjent zamierza zorganizować seminarium dla 50 uczestników w celu przedstawienia nowych narzędzi wdrażania.

Personel poświęca czas na zaplanowanie i zorganizowanie tego wydarzenia, zostaje wynajęte pomieszczenie, niektórzy prelegenci przyjeżdżają z zagranicy, trzeba będzie także opublikować protokół wydarzenia. Istnieją również koszty pośrednie związane z personelem (koszty obsługi księgowej, wynagrodzenie dyrektora itp.) oraz z energią elektryczną, rachunkami telefonicznymi, wsparciem informatycznym itd.

Projekt budżetu przedstawia się następująco ⁽⁴²⁾:

Koszty bezpośrednie ogółem	45 000	Koszty pośrednie ogółem	7 000
Bezpośrednie koszty personelu	30 000	Pośrednie koszty personelu	4 000
Koszty pomieszczeń	4 000	Energia elektryczna, telefon	3 000
Koszty podróży	5 000		
Wyżywienie	1 000		
Rozpowszechnianie informacji / promocja	5 000		

Instytucja zarządzająca i beneficjent omawiają i uzgadniają ten projekt budżetu. Uproszczona forma kosztów zostanie obliczona na podstawie tych danych.

Instytucja zarządzająca może podjąć decyzję o obliczeniu dotacji w oparciu o stawkę jednostkową na podstawie liczby uczestników seminarium: stawka jednostkowa = 52 000 EUR/50 = 1 040 EUR na uczestnika.

Dokument opracowany przez instytucję zarządzającą i beneficjenta, w którym określa się warunki otrzymania wsparcia, musi zawierać definicję standardowych stawek jednostkowych (kim jest uczestnik), maksymalną (minimalną) liczbę uczestników, sposób uzasadnienia kosztów i stawkę jednostkową (1 040 EUR).

Do ustalenia odpowiednich kategorii kosztów w ramach projektu budżetu można również stosować stawki zryczałtowane określone w art. 68, 68a i 68b RWP.

⁽⁴²⁾ Ten projekt budżetu ma jedynie charakter poglądowy. Nie należy go uznawać za wystarczająco szczegółowy projekt budżetu.

Dokument określający warunki wsparcia zawiera odniesienie do art. 14 ust. 3 rozporządzenia w sprawie EFS (w przypadku umów o udzielenie dotacji podpisanych przed wejściem w życie rozporządzenia zbiorczego) lub do art. 67 ust. 5 lit. aa) RWP (w przypadku umów o udzielenie dotacji podpisanych po wejściu w życie tego rozporządzenia).

Przykład EFRROW: Stosowanie projektu budżetu w przypadku inicjatywy LEADER

Lokalna grupa działania wybiera projekt z dziedziny biogospodarki przedłożony przez organizację pozarządową mający na celu wykorzystanie odpadów drzewnych do wytwarzania energii w budynkach użyteczności publicznej. Dotacja obejmie następujące działania: 1) podnoszenie świadomości (np. spotkania, materiały promocyjne); 2) studium wykonalności; 3) projekt pilotażowy obejmujący m.in. inwestycję w urządzenia wytwarzające biogaz; oraz 4) koordynację projektu.

Ze względu na charakter operacji (projekt zintegrowany obejmujący szeroki zakres działalności, której koszt trudno jest określić ilościowo za pomocą standardowych stawek jednostkowych), lokalna grupa działania decyduje się na zastosowanie opcji kwoty ryczałtowej. Aby obliczyć wysokość kwoty ryczałtowej, lokalna grupa działania sprawdzi szczegółowy projekt budżetu, który organizacja pozarządowa przedłożyła wraz z wnioskiem. W projekcie budżetu będą wykazane szacunkowe koszty dotyczące wszystkich kategorii kosztów koniecznych do wdrożenia czterech działań w ramach projektu. Lokalna grupa działania oceni zasadność tych kwot (lub kwot zagregowanych) na podstawie dostępnych metod (np. porównanie z danymi historycznymi dotyczącymi programu lub beneficjenta, badanie rynku, ocena ekspercka przeprowadzona przez lokalną grupę działania) i dostosuje je w razie potrzeby przed ustaleniem kwoty ryczałtowej (w naszym przykładzie jest to 45 000 EUR). Lokalna grupa działania może zdecydować się na wprowadzenie celu pośredniego i będzie wówczas rozpatrywać dwie płatności: 25 000 EUR na działania służące podnoszeniu świadomości i studium wykonalności oraz 20 000 EUR na projekt pilotażowy.

Dokument określający warunki wsparcia powinien jasno wskazywać działania warunkujące otrzymanie każdej z płatności oraz dokumenty potwierdzające (np. wykazy uczestników, wyniki studium wykonalności, zdjęcie urządzenia do wytwarzania biogazu itp.). Jeżeli warunki będą spełnione, kwota 45 000 EUR zostanie uznana za koszt kwalifikowalny przy zamknięciu projektu. Dokumentem potwierdzającym wymaganym do wypłaty dotacji (który następnie należy zarchiwizować) będzie dowód, że zrealizowano działania służące podnoszeniu świadomości, studium wykonalności oraz projekt pilotażowy.

Jeśli zrealizowana zostanie tylko jedna faza projektu (na przykład działania służące podnoszeniu świadomości i studium wykonalności), dotacja zostanie ograniczona do danej części (25 000 EUR), w zależności od warunków uzgodnionych w dokumencie określającym warunki wsparcia.

4.3.1. Stosowanie projektu budżetu przez inne fundusze jako metody ustalania stawek jednostkowych, kwot ryczałtowych i stawek zryczałtowanych przed wejściem w życie rozporządzenia zbiorczego

Przed wejściem w życie rozporządzenia zbiorczego stosowanie projektu budżetu jako specyficznej metody było przewidziane w ramach EFS tylko w przypadku gdy wsparcie publiczne nie przekraczało 100 000 EUR (art. 14 ust. 3 rozporządzenia w sprawie EFS).

Inne fundusze ESI mogły jednak również stosować projekt budżetu do uzasadniania uproszczonych form kosztów, jeżeli projekt budżetu został uznany za obiektywną informację do celów art. 67 ust. 5 lit. a) ppkt (i) RWP, pod warunkiem przestrzegania odpowiednich przepisów dotyczących poszczególnych funduszy.

Wraz z wejściem w życie rozporządzenia zbiorczego stosowanie projektu budżetu jest obecnie określone w art. 67 ust. 5 lit. aa) jako metoda dla wszystkich funduszy ESI w odniesieniu do operacji objętych **wsparciem publicznym nieprzekraczającym 100 000 EUR**.

4.4. Stosowanie standardowych stawek jednostkowych, kwot ryczałtowych i stawek zryczałtowanych pochodzących z innych obszarów

Z innych obszarów polityki Unii

Art. 67 ust. 5 lit. b) RWP

Głównym celem tej metody jest harmonizacja zasad obowiązujących w różnych obszarach polityki Unii. Ma ona na celu wyjaśnienie, że w przypadku gdy Komisja już opracowała koszty uproszczone dla określonego rodzaju beneficjenta i operacji w ramach polityki UE, państwo członkowskie nie musi powielać tego wysiłku w ramach polityki europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych i może bezpośrednio ponownie wykorzystać daną metodę i jej rezultaty dotyczące uproszczonych form kosztów w ramach innych obszarów polityki Unii.

Wszystkie mające zastosowanie metody w ramach innych obszarów polityki Unii można wykorzystać w odniesieniu do podobnych operacji i beneficjentów. Metody wykorzystywane wcześniej, których stosowania zaprzestano, nie są akceptowalne. Jeżeli metoda mająca zastosowanie w ramach innych obszarów polityki Unii zostanie zmodyfikowana w trakcie okresu programowania, tę samą modyfikację należy zastosować do projektów w ramach funduszy ESI, które zostały wybrane po wprowadzeniu modyfikacji.

Przy wykorzystywaniu istniejącej metody UE instytucja zarządzająca powinna zapewnić i udokumentować:

- ponowne zastosowanie danej metody w całości (na przykład definicji kosztów bezpośrednich/pośrednich, wydatków kwalifikowalnych, zakresu, aktualizacji), a nie tylko jej rezultatów (stawka wynosząca X %),
- konieczność zastosowania metody do podobnych rodzajów operacji i beneficjentów,
- odniesienie do metody wykorzystywanej w innych obszarach polityki UE.

Art. 68 akapit pierwszy lit. c) RWP

W art. 20 i 21 rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) nr 480/2014⁽⁴³⁾ określa się dalsze zasady stosowania stawek zryczałtowanych do obliczania kosztów pośrednich na podstawie metod stosowanych w innych obszarach polityki Unii oraz zakres ich stosowania przez fundusze ESI, zgodnie z RWP:

- W przypadku operacji w dziedzinie badań naukowych i innowacji: W rozporządzeniu delegowanym określono operacje, do których można stosować stawkę zryczałtowaną wynoszącą 25 % dla kosztów pośrednich w programie „Horyzont 2020”.⁽⁴⁴⁾ Oznacza to, że wszystkie istotne elementy metodyki stosowania stawki zryczałtowanej w odniesieniu do programu „Horyzont 2020” muszą zostać zastosowane. Koszty bezpośrednie podwykonawstwa oraz koszty zasobów udostępnionych przez strony trzecie, których nie wykorzystuje się na terenie podmiotu należącego do beneficjenta, jak również wsparcie finansowe na rzecz stron trzecich trzeba wyłączyć z kosztów, na podstawie których stosuje się stawkę do obliczenia kosztów kwalifikowalnych (wyłączyć z kosztów rodzaju 1); Stawka zryczałtowana ustalona w odniesieniu do programu „Horyzont 2020” jest stawką zryczałtowaną wynoszącą 25 % (a nie do 25 %), instytucja zarządzająca nie może zatem stosować stawki zryczałtowanej poniżej (ani powyżej) 25 % na podstawie art. 68 akapit pierwszy lit. c) RWP.
- Rozporządzenie delegowane zawiera również wykaz operacji podobnych do operacji w ramach programu LIFE, w których można korzystać ze stawki zryczałtowanej wynoszącej 7 % kosztów bezpośrednich, określonej w art. 124 ust. 4 rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012⁽⁴⁵⁾.

W obu przypadkach należy podać odesłanie do rozporządzenia delegowanego i odpowiedniego artykułu dokumentu określającego warunki wsparcia. Ponadto inne obszary polityki Unii, niewymienione w rozporządzeniu delegowanym, mogą również stanowić podstawę do stosowania uproszczonych form kosztów na podstawie art. 68 lit. c) RWP.

Z systemów dotacji finansowanych w całości przez państwa członkowskie⁽⁴⁶⁾

Zasada jest taka sama, jak w przypadku form stosowanych w innych obszarach polityki Unii (zob. powyżej). Zamiast jednak stosować metody z obszarów polityki Unii stosowane są metody krajowe dotyczące uproszczonych form kosztów. Bez dodatkowych obliczeń można wykorzystywać uproszczone formy kosztów stosowane w krajowych systemach wsparcia (takie jak stypendia, diety dzienne). Wykorzystywane metody krajowe nie będą podlegać audytom; w ramach audytów oceni się tylko, czy wybrana metoda ma należyte uzasadnienie, oraz sposób jej stosowania.

Wszystkie mające zastosowanie metody krajowe można wykorzystywać w odniesieniu do podobnych operacji i beneficjentów otrzymujących wsparcie z europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych, **pod warunkiem że metody te stosuje się również w odniesieniu do operacji wspieranych całkowicie z funduszy krajowych**. Na przykład operacja wspierająca przygotowanie zawodowe, finansowana w całości z zasobów krajowych/regionalnych, może zostać uznana za system krajowy.

Jeżeli metoda zostanie zmodyfikowana w trakcie okresu programowania, należy zastosować tę samą modyfikację, lecz jedynie w projektach w ramach funduszy ESI **wybranych** na podstawie zaproszeń do składania wniosków ogłoszonych po wprowadzeniu modyfikacji.

Ponadto nie można korzystać z metod krajowych, których stosowania zaprzestano. Jeżeli metoda zostanie zmodyfikowana lub zaprzestanie się jej stosowania w trakcie okresu programowania, należy zastosować tę samą modyfikację, lecz jedynie w projektach w ramach funduszy ESI **wybranych** po zmodyfikowaniu / zaprzestaniu stosowania metody. Jeżeli jednak metoda zostanie zmodyfikowana lub zaprzestanie się jej stosowania w trakcie okresu programowania, można zastosować tę metodę jedynie w projektach w ramach funduszy ESI **wybranych** w ramach zaproszeń do składania wniosków ogłoszonych po zaprzestaniu jej stosowania.

Można również wykorzystywać regionalne lub inne lokalne metody obliczania, ale trzeba je stosować zazwyczaj do obszaru geograficznego, na którym są używane.

Przy ponownym zastosowaniu istniejącej metody krajowej instytucja zarządzająca powinna zapewnić i udokumentować takie same informacje, jakie są wymagane w przypadku ponownego wykorzystania metody UE:

- ponowne zastosowanie danej metody w całości (na przykład, w stosownych przypadkach, wydatków kwalifikowalnych, zakresu), a nie tylko jej rezultatów (kwota ryczałtowa wynosząca X EUR),

⁽⁴³⁾ Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) nr 480/2014 z dnia 3 marca 2014 r. uzupełniające rozporządzenie (UE) nr 1303/2013 (Dz.U. L 138 z 13.5.2014, s. 5).

⁽⁴⁴⁾ Art. 29 ust. 1 rozporządzenia (UE) nr 1290/2013 ustanawiającego zasady uczestnictwa i upowszechniania dla programu „Horyzont 2020” – programu ramowego w zakresie badań naukowych i innowacji (2014–2020).

⁽⁴⁵⁾ Art. 124 rozporządzenia nr 966/2012 zastąpiono art. 181 rozporządzenia zbiorczego:

6. Właściwy urzędnik zatwierdzający może zezwolić na finansowanie kosztów pośrednich beneficjenta na podstawie stawek zryczałtowanych maksymalnie do wysokości 7 % łącznych kwalifikowalnych kosztów bezpośrednich danego działania, lub nałożyć wymóg takiego finansowania. Komisja może zezwolić na stosowanie wyższej stawki zryczałtowanej w drodze uzasadnionej decyzji. (...)

⁽⁴⁶⁾ Art. 67 ust. 5 lit. c) RWP.

- zastosowanie jej zazwyczaj do tego samego lub mniejszego obszaru geograficznego (zatem jeżeli metodyka jest stosowana tylko w jednym regionie, można ją ponownie zastosować w danym regionie, lecz nie w innym regionie tego państwa członkowskiego, w przypadku gdy metodyka krajowa nie ma zastosowania),
- metoda musi być stosowana do podobnych rodzajów operacji i beneficjentów,
- odniesienie do metody i uzasadnienie, że metoda ta jest stosowana na potrzeby operacji wspieranych z funduszy krajowych.

Stawki zryczałtowane z okresu 2007–2013

Stawki zryczałtowane do obliczania kosztów pośrednich ustalone w okresie 2007–2013, które zostały ocenione i zatwierdzone przez służby Komisji, mogą nadal być stosowane w okresie 2014–2020. Jeżeli w ramach obecnych programów EFS lub EFRR stosowany jest ten sam system i nadal udzielane jest wsparcie dla tych samych rodzajów operacji na tym samym obszarze geograficznym, służby Komisji uznają zgodę *ex ante* wydaną dla okresu 2007–2013 w piśmie podpisanym przez właściwą dyrekcję generalną za ważną dla okresu 2014–2020. Za wszelkie zmiany zatwierdzonej metodyki byłoby odpowiedzialne państwo członkowskie.

Jak ocenić, czy rodzaje operacji i beneficjentów są podobne?

W art. 67 ust. 5 lit. b) i c) RWP przewiduje się możliwość ponownego wykorzystania przez państwo członkowskie istniejących metod obliczania i odpowiednich stawek jednostkowych, kwot ryczałtowych i stawek zryczałtowanych mających zastosowanie do podobnych rodzajów operacji i beneficjentów. W RWP nie wskazano, co rozumie się przez podobieństwo operacji lub beneficjentów. Dokonanie oceny, czy warunek podobieństwa jest spełniony w danym przypadku, należy do instytucji zarządzającej. Na przykład jeżeli operacja i jej beneficjent spełniają już kryteria kwalifikowalności w ramach jednego systemu, można to uznać za podobieństwo do rozważanej operacji i beneficjenta i można ponownie zastosować do rozważanej operacji metodę obliczania oraz odpowiednie stawki jednostkowe/kwoty ryczałtowe/stawki zryczałtowane z tego systemu. Zgodnie z ogólną zasadą należy uwzględnić wszystkie elementy metody, które mogą mieć wpływ na stawkę jednostkową / kwotę ryczałtową / stawkę zryczałtowaną. Konieczne jest rozpatrywanie każdego przypadku indywidualnie.

4.5. Stosowanie stawek ustanowionych w RWP lub w przepisach dotyczących poszczególnych funduszy

Art. 67 ust. 5 lit. d) RWP

W RWP i w rozporządzeniach dotyczących poszczególnych funduszy określono szereg stawek zryczałtowanych. Ma to na celu zapewnienie pewności prawa i zmniejszenie początkowego obciążenia pracą lub zapotrzebowania na dostępne dane do utworzenia systemu stawek zryczałtowanych, ponieważ nie ma wymogu przeprowadzania obliczeń, aby ustalić stawki mające zastosowanie. Metody te nie są jednak dopasowane do wszystkich rodzajów operacji.

Stawka zryczałtowana ustalona na podstawie art. 68 akapit pierwszy lit. b) RWP, która ma zastosowanie do pięciu funduszy ESI, jest stawką maksymalną. Państwa członkowskie mogą korzystać z tej stawki lub z niższych stawek bez konieczności przeprowadzania specjalnych obliczeń. Jeżeli jednak instytucja zarządzająca zdecyduje się nie stosować tej samej stawki wobec wszystkich beneficjentów zaproszenia do składania wniosków, powinna być w stanie udowodnić, że zasada równego traktowania i niedyskryminacji jest przestrzegana.

4.6. Dostosowanie w czasie stawki zryczałtowanej, kwot ryczałtowych i standardowych stawek jednostkowych

W art. 67 RWP nie określono żadnych przepisów dotyczących dostosowania uproszczonych form kosztów. Dostosowanie nie jest zatem obowiązkowe. Zaleca się jednak, aby instytucja zarządzająca dostosowała uproszczone formy kosztów przy ogłaszaniu nowego zaproszenia do składania wniosków lub aby robiła tak okresowo celem uwzględnienia indeksacji lub zmian gospodarczych, na przykład w odniesieniu do kosztów energii, poziomu płac itp. Komisja proponuje uwzględnienie w metodyce pewnych dostosowań automatycznych (na przykład w oparciu o inflację lub zmianę poziomu płac). Uproszczona forma kosztów pozostaje zatem wiarygodnym wskaźnikiem zastępczym rzeczywistych kosztów.

Dostosowane kwoty należy stosować jedynie do projektów lub do etapów projektów, które będą wdrażane w przyszłości – nie należy ich stosować z mocą wsteczną. W przypadku operacji wieloletnich w dokumencie określającym warunki wsparcia może być przewidziane coroczne dostosowanie.

W przypadku dokonywania jakichkolwiek zmian skorygowane stawki lub kwoty należy uzasadnić odpowiednią dokumentacją potwierdzającą będącą w dyspozycji instytucji zarządzającej.

4.7. Szczegółowe metody ustalania kwot ustanowionych zgodnie z przepisami dotyczącymi poszczególnych funduszy

Art. 67 ust. 5 lit. e) RWP

Dodatkowe metody mogą być ustanawiane w rozporządzeniach dotyczących poszczególnych funduszy. Przed wejściem w życie rozporządzenia zbiorczego w art. 14 ust. 2 EFS określona była stawka zryczałtowana w wysokości do 40 % kwalifikowalnych bezpośrednich kosztów personelu do pokrycia pozostałych kwalifikowalnych kosztów operacji. Artykuł ten usunięto rozporządzeniem zbiorczym i zastąpiono art. 68b RWP (zob. sekcja 3.1.2.3).

ROZDZIAŁ 5

Skutki dla audytu i kontroli**5.1. Potrzeba wspólnego podejścia do audytu i kontroli**

Uproszczone formy kosztów wymagają **szacunku kosztów ex ante**, na przykład na podstawie danych historycznych lub statystycznych. Ze względu na to, że są to kwoty średnie albo mediany, albo rezultat uzyskany za pomocą innych statystycznie solidnych metod, swoistą cechą uproszczonych form kosztów jest to, że mogą one w ograniczonym zakresie stanowić zawyżoną lub zaniżoną rekompensatę faktycznych kosztów poniesionych i zapłaconych przez beneficjentów. Jest to jednak uznawane za akceptowalne na mocy mających zastosowanie przepisów, gdyż uproszczone formy kosztów ustalone na podstawie prawidłowej metodyki uznaje się za wiarygodny wskaźnik zastępczy rzeczywistych kosztów; wszelka tego rodzaju zawyżona rekompensata nie stanowi zysku.

W przypadku stosowania uproszczonych form kosztów w ramach kontroli i audytów faktury i kwoty zapłacone przez beneficjentów nie będą weryfikowane ex post; przeprowadzana będzie weryfikacja ex ante zgodności metodyki ustalania uproszczonej formy kosztów z mającymi zastosowanie przepisami oraz prawidłowego jej stosowania.

W niniejszym rozdziale opisano podejście stosowane w ramach kontroli zarządczych i audytów w odniesieniu do uproszczonych form kosztów. Zachęca się również państwa członkowskie do uwzględniania kluczowych wymogów opracowanych wspólnie przez ETO i służby Komisji odpowiedzialne za fundusze ESI, które są istotne dla wszystkich organów stosujących i sprawdzających uproszczone formy kosztów ⁽⁴⁷⁾.

Zachęca się organy krajowe do zachowania wspólnego podejścia do weryfikacji i kontroli uproszczonych form kosztów, aby zapewnić **jednolite traktowanie** przy formułowaniu wniosków dotyczących legalności i prawidłowości deklarowanych wydatków.

5.2. Rola instytucji audytowej w projektowaniu uproszczonych form kosztów

Zdecydowanie zaleca się, aby **audytorzy krajowi przeprowadzili ocenę ex ante dotyczącą projektu uproszczonych form kosztów** i przekazali rezultat tej oceny przed ich wdrożeniem. Za określenie metodyki uproszczonej formy kosztów i jej parametrów odpowiada wyłącznie instytucja zarządzająca; **ocena ex ante i zatwierdzenie tej metodyki oraz jej obliczanie przez instytucję audytową lub jednostkę certyfikującą (w przypadku EFRROW)** znacząco zwiększa jednak jakość uproszczonych form kosztów, z zastrzeżeniem zgodności z zasadą rozdzielności funkcji ustanowioną w art. 72 lit. b) RWP.

Zapewniając taką ocenę, audytorzy świadczą usługę konsultingową, która nie stoi na przeszkodzie ich bezstronności przy kontroli kosztów zadeklarowanych w oparciu o uproszczone formy kosztów w trakcie późniejszej realizacji. Jeżeli ocena *ex ante* przeprowadzana jest wystarczająco wnikliwie i w obrębie ściśle zdefiniowanych ram i instytucja audytowa bądź jednostka certyfikująca dochodzą do pozytywnego wniosku (tj. formalnego zatwierdzenia metodyki uproszczonych form kosztów), instytucja audytowa lub jednostka certyfikująca mogą wykorzystać rezultat oceny do przyszłych audytów (na potrzeby uzyskania pewności) obejmujących badanie prób operacji, w których stosowano uproszczone formy kosztów.

Z tego podejścia wynika korzyść dla programu polegająca na zapewnieniu pożądanej pewności prawa i **przyczynianiu się do uniknięcia błędów systemowych**, które mogłyby mieć konsekwencje finansowe w przypadku ich wykrycia dopiero podczas wdrażania.

5.3. Ogólne kontrole zarządcze i podejście kontrolne

W przypadku stosowania kosztów uproszczonych do celów ustalania legalności i prawidłowości wydatków, prawidłowe opracowanie metodyki, obliczenie stawek lub kwot (w stosownych przypadkach) oraz ich prawidłowe stosowanie będą sprawdzane zarówno przez Komisję jak i w ramach krajowych audytów i kontroli.

W zmianach wprowadzonych do art. 125 ust. 4 lit. a) RWP rozporządzeniem zbiorczym wyjaśniono zakres weryfikacji przeprowadzanych przez instytucję zarządzającą w odniesieniu do kosztów zwracanych w oparciu o uproszczone formy kosztów. W związku z tym w art. 125 ust. 4 lit. a) RWP stwierdza się, że **instytucja zarządzająca weryfikuje, czy współfinansowane produkty i usługi zostały dostarczone, czy operacja spełnia obowiązujące przepisy prawa, wymagania programu operacyjnego i warunki wsparcia operacji.**

W art. 125 ust. 4 lit. a) ppkt (ii) RWP stwierdza się ponadto, że w przypadku kosztów zwracanych w oparciu o uproszczone formy kosztów **kontrole zarządcze (a w konsekwencji audyty) mają na celu weryfikację, czy warunki zwrotu wydatków beneficjentowi zostały spełnione** (np. zgodnie z postanowieniami umowy o udzielenie dotacji).

W przypadku wydatków zwracanych w oparciu o uproszczone formy kosztów wymóg określony w art. 125 ust. 4 RWP, aby współfinansowane produkty i usługi zostały dostarczone, nie oznacza, że w ramach audytu należy weryfikować koszty leżące u ich podstaw lub żądać ich udokumentowania.

⁽⁴⁷⁾ https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR18_11/SR_SCO_PL.pdf (załącznik II – 1. Uzyskanie pewności w kwestii uproszczonych form kosztów i 2. Kontrola wykonania zadań w kontekście uproszczonych form kosztów).

W przypadku EFRROW w art. 48 ust. 2 lit. d) rozporządzenia wykonawczego (UE) nr 809/2014 określono, że kontrole administracyjne obejmują weryfikację kwalifikowalności kosztów operacji, w tym zgodności z kategorią kosztów lub metodą obliczeń stosowaną w przypadku, gdy operacja lub jej część spełnia warunki art. 67 ust. 1 lit. b), c) i d) RWP. Ponadto zgodnie z ust. 3 lit. b) tego samego przepisu nie jest konieczna weryfikacja poniesionych kosztów i dokonanych płatności, w odniesieniu do których stosuje się formę lub metodę, o których mowa w art. 67 ust. 1 lit. b), c) lub d) RWP.

Zakres kontroli zarządczych i audytów dotyczących wydatków do refundacji w oparciu o metodykę uproszczonych form kosztów będzie zatem obejmować produkty/wyniki w przypadku stawek jednostkowych i kwot ryczałtowych, a w przypadku finansowania w oparciu o stawkę zryczałtowaną – koszty bazowe. Kontrole zarządcze i audyty nie będą obejmować poszczególnych faktur ani określonych procedur udzielania zamówień publicznych leżących u podstaw wydatku refundowanego w oparciu o uproszczone formy kosztów. Dokumenty finansowe lub dokumenty zamówienia leżące u podstaw wydatku nie będą zatem wymagane do celów weryfikacji kwot (wydatków) poniesionych i zapłaconych przez beneficjenta.

Audyt i kontrolę przeprowadza się na dwóch poziomach:

- 1) weryfikacji prawidłowego ustalenia metody obliczania uproszczonej formy kosztów oraz
- 2) weryfikacji właściwego stosowania ustalonych stawek i kwot.

5.3.1. Weryfikacja prawidłowego ustalenia metody obliczania uproszczonej formy kosztów

Weryfikację metody obliczania przeprowadza się **przeważnie** w odniesieniu do **programu (lub jego części) lub kilku programów należących do zakresu odpowiedzialności instytucji zarządzającej lub instytucji pośredniczącej**. W przypadku uproszczonych form kosztów opartych na własnych danych beneficjentów zgodnie z art. 67 ust. 5 lit. a) ppkt (ii) i (iii) oraz lit. aa) RWP weryfikację tę przeprowadza się dla poszczególnych beneficjentów.

W praktyce instytucja audytowa sprawdzi, czy uproszczoną formę kosztów ustalono zgodnie z wymogami dotyczącymi metod obliczania określonymi w art. 67 ust. 5 RWP oraz istotnymi przepisami określonymi przez instytucje programu dotyczącymi tej uproszczonej formy kosztów.

Ocena, czy metodyka opracowana przez instytucję zarządzającą wynikała z procesu analizy przeprowadzonej z należytą starannością, będzie obejmować:

- sprawdzenie, czy **informacja dotycząca metody obliczania** jest należycie udokumentowana, łatwo identyfikowalna i konsekwentnie stosowana,
- sprawdzenie, czy **koszty uwzględnione w obliczeniach są istotne i są kosztami kwalifikowalnymi**,
- sprawdzenie wiarygodności/dokładności danych,
- sprawdzenie, czy wszystkie **kategorie kosztów** objęte uproszczoną formą kosztów istnieją, oraz
- ocenę **szczegółowego opisu czynności** wykonanych przy ustalaniu uproszczonej formy kosztów.

Audyt dotyczący metody obliczania koncentruje się na weryfikacji, czy spełnione są warunki ustalenia metodyki i nie analizuje się w jego ramach powodów wybrania określonej metodyki. Za określenie metody odpowiada wyłącznie instytucja zarządzająca. Instytucja zarządzająca powinna prowadzić odpowiednią dokumentację dotyczącą ustanowionej metody obliczania i powinna być w stanie przedstawić podstawę przyjęcia stawek zryczałtowanych, standardowych stawek jednostkowych lub kwot ryczałtowych. Zapisy dokumentujące metodę obliczania podlegają wymogom określonym w obowiązujących rozporządzeniach (art. 82, 87 i 88 rozporządzenia (UE) nr 1306/2013 w przypadku EFRROW i art. 140 RWP w przypadku innych funduszy ESI).

W przypadku stawek zryczałtowanych, kwot ryczałtowych i stawek jednostkowych określonych w RWP lub w przepisach dotyczących poszczególnych funduszy, w których przypadku do ustalenia mającej zastosowanie stawki nie jest wymagane dokonanie obliczenia, audyty będą ukierunkowane na definicję kategorii kosztów (np. koszt bezpośredni, koszt pośredni, bezpośredni koszt personelu). Nie istnieje podstawa prawna do żądania dokumentów leżących u podstaw uproszczonych form kosztów określonych w RWP (np. audytorzy nie mogą wymagać od beneficjentów przedstawiania faktur dokumentujących rzeczywiste koszty w celu sprawdzenia, czy beneficjent faktycznie poniósł koszty pośrednie w wysokości 15 % przy zastosowaniu art. 68 akapit pierwszy lit. b) RWP).

5.3.2. Weryfikacja właściwego stosowania metody

- W przypadku stosowania stawki zryczałtowanej, stawek jednostkowych lub kwoty ryczałtowej **nie ma konieczności uzasadniania rzeczywistych kosztów kategorii wydatków objętych uproszczonymi formami kosztów**, w tym w stosownych przypadkach amortyzacji i wkładów rzeczowych. Co więcej, wkłady rzeczowe, o których mowa w art. 69 ust. 1 RWP, można uwzględnić przy obliczaniu wartości stawki zryczałtowanej, standardowej stawki jednostkowej lub kwoty ryczałtowej. Jeżeli jednak stosuje się uproszczoną formę kosztów, nie ma potrzeby weryfikowania istnienia wkładów rzeczowych, a więc sprawdzania, czy przepisy art. 69 ust. 1 RWP są przestrzegane.

- Jak wyjaśniono powyżej, weryfikacje metody obliczania będą na ogół przeprowadzane na poziomie instytucji zarządzającej (w zależności od zastosowanych metod) lub instytucji pośredniczącej, natomiast **sprawdzenie zastosowania stawki zryczałtowanej odbędzie się na poziomie beneficjenta.**

5.3.2.1. Weryfikacja właściwego stosowania stawek zryczałtowanych

Weryfikacja prawidłowego stosowania finansowania opartego o stawkę zryczałtowaną będzie obejmowała **weryfikację kategorii kosztów w ramach operacji, do których zastosowano stawkę zryczałtowaną, tj. tzw. „kosztów bazowych”, lub ich obliczenia w przypadku gdy w celu ich ustalenia użyto innych uproszczonych form kosztów.** W stosownych przypadkach obejmie to również weryfikację innych kategorii kosztów kwalifikowalnych nieuwzględnionych w systemie finansowania według stawek zryczałtowanych (tj. kosztów kwalifikowalnych, do których nie stosuje się stawki zryczałtowanej). Nie sprawdza się jednak kosztów rzeczywistych poniesionych przez beneficjenta ani powiązanych dokumentów potwierdzających (o charakterze finansowym) dotyczących kwot zwracanych na podstawie stawki zryczałtowanej.

Systemy krajowe powinny zawierać jasną i jednoznaczną definicję kategorii kosztów lub wcześniej ustalony wykaz wszystkich kategorii kosztów kwalifikowalnych, na których opiera się stawka zryczałtowana (oraz w stosownych przypadkach innych kategorii kosztów kwalifikowalnych).

Podczas weryfikacji właściwego stosowania stawek zryczałtowanych zadaniem audytorów jest:

- zbadanie **zasad programu** dotyczących tej formy oraz umów zawartych z beneficjentem, aby zweryfikować, czy:
  - w stawce zryczałtowanej uwzględniono właściwe kategorie kosztów, tj. czy dotyczy ona właściwej kategorii i wykorzystuje się w jej ramach właściwe kategorie kosztów kwalifikowalnych, na których oparto stawkę zryczałtowaną,
  - odsetek stawki zryczałtowanej zastosowano poprawnie;
- skontrolowanie „**kosztów bazowych**”, np. wydatków zadeklarowanych na podstawie rzeczywistych kosztów, wobec których zastosowano stawkę zryczałtowaną, aby zweryfikować, czy:
  - w „kosztach bazowych” nie zawarto żadnych wydatków niekwalifikowalnych,
  - nie doszło do podwójnego deklarowania tej samej pozycji kosztu, tj. czy „koszt bazowy” lub jakiegokolwiek inne rzeczywiste koszty nie zawierają żadnej pozycji kosztu, wobec której normalnie stosuje się stawkę zryczałtowaną. Na przykład kosztów administracyjnych objętych stawką zryczałtowaną dla kosztów pośrednich nie można włączyć do innej kategorii kosztów, takiej jak bezpośrednie rzeczywiste koszty ekspertów zewnętrznych, jeżeli zawierają one również pośrednie koszty administracyjne, aby uniknąć ryzyka podwójnego finansowania,
  - kwota obliczona dzięki zastosowaniu stawki zryczałtowanej jest proporcjonalnie dostosowana, jeżeli wartość kosztów bazowych, względem których stosuje się stawkę zryczałtowaną, została zmodyfikowana. Każde zmniejszenie kwoty kwalifikowanej „kosztów bazowych” przyjęte w następstwie weryfikacji kategorii kosztów kwalifikowalnych, w odniesieniu do których stosowana jest stawka zryczałtowana (tj. w związku z szacowanym budżetem lub w następstwie korekty finansowej) dotycząca „kosztów bazowych”, proporcjonalnie wpłynie na kwotę przyjętą dla kategorii kosztów obliczonych w drodze zastosowania stawki zryczałtowanej wobec „kosztów bazowych”.

5.3.2.2. Weryfikacja właściwego stosowania standardowych stawek jednostkowych

Weryfikacja właściwego stosowania standardowych stawek jednostkowych będzie obejmować ocenę przeprowadzoną celem ustalenia, **czy spełnione są warunki określone w odniesieniu do procesu, produktów lub wyników odpowiadających zwrotowi kosztów.**

Audytor będzie musiał m.in. sprawdzić:

- czy udokumentowano jednostki dostarczone w ramach projektu w postaci ujętych ilościowo nakładów, produktów lub rezultatów objętych stawką jednostkową, czy są one zatem weryfikowalne i czy faktycznie je dostarczono, oraz
- czy **zadeklarowana kwota jest równa ustalonej stawce jednostkowej pomnożonej przez jednostki rzeczywiście dostarczone** w ramach projektu,
- jeżeli w dokumencie określającym warunki wsparcia ustanowiono inne warunki, audytorzy zweryfikują również spełnienie tych warunków.

Audytorzy i kontrolerzy nie powinni akceptować stawek jednostkowych, które zostały z wyprzedzeniem wypłacone i zadeklarowane Komisji, bez uprzedniej realizacji odpowiedniej części projektu. Beneficjent ma obowiązek zgłoszenia i udokumentowania jedynie liczby dostarczonych jednostek, nie powiązanych kosztów rzeczywistych.

5.3.2.3. Weryfikacja właściwego stosowania kwot ryczałtowych

W przypadku kwot ryczałtowych kluczowe znaczenie dla uruchomienia wypłaty ma realizacja operacji. W związku z tym należy koniecznie upewnić się, że zgłoszone produkty/rezultaty są prawdziwe. Kontrola polega zatem na **sprawdzeniu, czy uzgodnione etapy (w stosownych przypadkach cele pośrednie) projektu zostały w pełni zrealizowane oraz czy produkty/rezultaty dostarczono** zgodnie z warunkami określonymi przez instytucje programu (produkty/wyniki muszą być udokumentowane). Nie sprawdza się rzeczywistych kosztów poniesionych przez beneficjenta w związku z dostarczonymi produktami/rezultatami.

5.3.2.4. Weryfikacja w przypadku łączenia form w ramach jednej operacji

W przypadku łączenia uproszczonych form kosztów oprócz weryfikacji wymaganej w odniesieniu do poszczególnych rodzajów kosztów uproszczonych opisanych powyżej, **w ramach audytu i kontroli należy potwierdzić, że wszystkie koszty operacji zadeklarowano tylko raz**. Obejmuje to sprawdzenie, czy stosowane metody zapewnają, aby żaden wydatek w ramach operacji nie mógł być rozliczany w ramach więcej niż jednego rodzaju uproszczonej formy kosztów oraz, w stosownych przypadkach, kosztów bezpośrednich (podwójne deklarowanie kosztów, na przykład zarówno jako kosztów bezpośrednich, jak i pośrednich).

5.3.3. Możliwe błędy lub nieprawidłowości związane z korzystaniem z uproszczonych form kosztów

Ustalenia, które można uznać za błędy lub nieprawidłowości, obejmują następujące przypadki:

- metodyka stosowana do obliczania uproszczonych form kosztów nie spełnia warunków regulacyjnych,
- przy wyznaczaniu i stosowaniu stawek nie przestrzegano wyników metody obliczania,
- beneficjent nie przestrzegał wyznaczonych stawek lub zadeklarował koszty niekwalifikowalne nieuwjęte w kategoriach kosztów kwalifikowalnych określonych przez instytucję zarządzającą,
- podwójne deklarowanie tej samej pozycji kosztu: jako kosztu „bazowego” (obliczonego na podstawie zasady rzeczywistych kosztów, kwoty ryczałtowej lub stawki jednostkowej) oraz jako kosztu „obliczonego” (ujętego w stawce ryczałtowanej),
- „koszty bazowe” zostały zmniejszone bez proporcjonalnego zmniejszenia „obliczonych” kosztów kwalifikowalnych (ujętych w stawce ryczałtowanej),
- brak dokumentów potwierdzających dokumentujących produkty lub produkty udokumentowane tylko częściowo, ale opłacone w całości.

W przypadku wykrycia w trakcie audytu lub kontroli zarządczej nieprawidłowości dotyczących kategorii kosztów kwalifikowalnych, do których stosuje się stawkę ryczałtową, konieczne będzie również zmniejszenie obliczonych kosztów kwalifikowalnych.

Przykład (EFRR): Gmina otrzymuje dotację w maksymalnej kwocie 1 000 000 EUR kosztów kwalifikowalnych na budowę drogi.

Wniosek o płatność na potrzeby projektu przedstawia się następująco:

Projekt 1: roboty (postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego)	700 000 EUR
Projekt 2: pozostałe koszty:	300 000 EUR
Bezpośrednie koszty personelu (rodzaj 1)	50 000 EUR
Pozostałe koszty bezpośrednie (rodzaj 3)	242 500 EUR
Koszty pośrednie (rodzaj 2)	Bezpośrednie koszty personelu × 15 % = 7 500 EUR
Koszty zadeklarowane ogółem	1 000 000 EUR

Instytucja zarządzająca sprawdza wydatki zadeklarowane przez beneficjenta. W zadeklarowanych bezpośrednich kosztach personelu wykryto wydatki niekwalifikowalne.

Przyjęty wniosek o płatność przedstawia się następująco:

Projekt 1: roboty (postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego)	700 000 EUR
Projekt 2: pozostałe koszty:	~~300 000~~ 288 500 EUR
Bezpośrednie koszty personelu (rodzaj 1)	~~50 000~~ 40 000 EUR
Pozostałe koszty bezpośrednie (rodzaj 3)	242 500 EUR
Koszty pośrednie (rodzaj 2)	Bezpośrednie koszty personelu × 15 % = ~~7 500~~ 6 000 EUR
Koszty kwalifikowalne ogółem po odliczeniu proporcjonalnym	~~1 000 000~~ 988 500 EUR

Przykład (EFS): Stawka jednostkowa wynosząca 5 000 EUR jest wypłacana za każdą osobę, która ukończy szkolenie.

Szkolenie rozpoczyna się w styczniu, a kończy w czerwcu. Oczekuje się, że udział w nim weźmie 20 osób. Kwota przewidywanych wydatków kwalifikowalnych wynosi $20 \times 5\,000\text{ EUR} = 100\,000\text{ EUR}$. Co miesiąc podmiot realizujący szkolenie przesyła fakturę na kwotę odpowiadającą 10 % dotacji: 10 000 EUR na koniec stycznia, 10 000 EUR na koniec lutego itd.

Ponieważ jednak żaden uczestnik nie ukończył szkolenia przed końcem czerwca, wszystkie te płatności są uznawane za zaliczki i nie można ich zadeklarować Komisji. **Dopiero po wykazaniu, że część osób ukończyła szkolenie, można daną kwotę poświadczyć Komisji:** na przykład jeżeli 15 osób ukończyło szkolenie, wówczas można poświadczyć Komisji kwotę $15 \times 5\,000\text{ EUR} = 75\,000\text{ EUR}$.

ZAŁĄCZNIK I

Przykłady uproszczonych form kosztów

Niniejszy załącznik zawiera przykład dotacji na rzecz beneficjenta, który zamierza **zorganizować seminarium dla 50 uczestników** w celu przedstawienia nowych narzędzi wdrażania. Personel poświęca czas na planowanie i organizowanie tego wydarzenia, miejsce wydarzenia jest wynajmowane, niektórzy prelegenci przyjeżdżają z zagranicy, trzeba będzie opublikować protokół wydarzenia. Istnieją również koszty pośrednie związane z personelem (koszty obsługi księgowej, wynagrodzenie dyrektora itp.) oraz z energią elektryczną, rachunkami telefonicznymi, wsparciem informatycznym itd.

Projekt budżetu w „rzeczywistych kosztach” przedstawia się następująco, a jego forma zostanie zachowana w odniesieniu do wszystkich możliwości i opcji, tak aby różnice były lepiej widoczne:

Koszty bezpośrednie ogółem	135 000	Koszty pośrednie ogółem	15 000
Bezpośrednie koszty personelu	90 000	Pośrednie koszty personelu	12 000
Koszty pomieszczeń	12 000	Energia elektryczna, telefon itd.	3 000
Koszty podróży	15 000		
Wyżywienie	3 000		
Rozpowszechnianie informacji / promocja	15 000		

Poniżej opisano różne sposoby traktowania tego projektu w zależności od wybranej uproszczonej formy kosztów.

Możliwość 1: Standardowe stawki jednostkowe (art. 67 ust. 1 lit. b) RWP)

Zasada: całość lub część kosztów kwalifikowalnych oblicza się na podstawie ujętych ilościowo nakładów, produktów lub wyników pomnożonych przez wcześniej ustalony koszt jednostkowy.

W przypadku seminarium można byłoby ustalić stawkę jednostkową wynoszącą 3 000 EUR na osobę uczestniczącą w seminarium (na podstawie jednej z metod obliczania określonych w art. 67 ust. 5 RWP).

Projekt budżetu przybrałby następującą postać:

Maksymalna liczba osób uczestniczących w seminarium = 50

Stawka jednostkowa/osoba uczestnicząca w seminarium = 3 000 EUR

Koszty kwalifikowalne ogółem = $50 \times 3\,000$ EUR = 150 000 EUR.

Jeżeli w seminarium weźmie udział 48 osób, koszt kwalifikowalny wynosi: $48 \times 3\,000$ EUR = 144 000 EUR

Ścieżka audytu:

- metodyka wykorzystywana do ustalenia wartości standardowej stawki jednostkowej powinna być udokumentowana i przechowywana;
- standardowa stawka jednostkowa i czynniki uruchamiające płatność muszą być jasno wskazane w dokumencie określającym warunki wsparcia;

— dowód uczestnictwa w seminarium (listy obecności).

Uwaga: W tym przypadku nie trzeba weryfikować, czy uczestnicy spełniają kryteria kwalifikowalności. Zawsze kiedy uczestnicy objęci projektem muszą odpowiadać określonemu profilowi, trzeba zweryfikować, czy spełniają kryteria kwalifikowalności.

Możliwość 2: Kwoty ryczałtowe (art. 67 ust. 1 lit. c) RWP)

Zasada: całość lub część kosztów kwalifikowalnych operacji podlega refundacji na podstawie jednej wcześniej ustalonej kwoty, zgodnie z wcześniej ustalonymi warunkami umowy dotyczącej działań lub produktów (kwota ta odpowiada 1 jednostce). Dotacja jest wypłacana, jeżeli wcześniej ustalone warunki umowy dotyczące działań lub produktów zostaną spełnione.

Można byłoby ustalić kwotę ryczałtową w wysokości 150 000 EUR na potrzeby *organizacji seminarium* (niezależnie od liczby uczestników) służącego przedstawieniu nowych narzędzi wdrażania, która to kwota obliczona jest na podstawie metod obliczania określonych w art. 67 ust. 5 RWP.

Projekt budżetu przybrałby następującą postać:

Cel kwoty ryczałtovej = zorganizowanie seminarium służącego przedstawieniu nowych narzędzi wdrażania

Koszt kwalifikowalny ogółem = 150 000 EUR

Jeżeli seminarium zostanie zorganizowane, a nowe narzędzia wdrażania zostaną przedstawione, kwota ryczałtowa w wysokości 150 000 EUR jest kwalifikowalna. Jeżeli seminarium nie zostanie zorganizowane lub nowe narzędzia wdrażania nie zostaną przedstawione, nie zostanie dokonana żadna płatność.

Ścieżka audytu:

- metodyka wykorzystywana do ustalenia wartości kwoty ryczałtovej powinna być udokumentowana i przechowywana,
- kwoty ryczałtowe i czynniki uruchamiające płatność muszą być jasno wskazane w dokumencie określającym warunki wsparcia,
- niezbędne są dowody potwierdzające odbycie się seminarium i jego treść (artykuły prasowe, zaproszenie i program, zdjęcia itp.).

Możliwość 3: Finansowanie w oparciu o stawki zryczałtowane (art. 67 ust. 1 lit. d) RWP)

Uwaga: Kwoty wynikające z obliczeń są zaokrąglone.

Zasada ogólna: poszczególne kategorie kosztów kwalifikowalnych, które są jasno sprecyzowane z wyprzedzeniem, oblicza się przez zastosowanie odsetka ustalonego *ex ante* do jednej lub do kilku innych kategorii kosztów kwalifikowalnych.

Porównując systemy finansowania według stawek zryczałtowanych, należy zawsze porównywać wszystkie niżej wymienione elementy metody, a nie tylko stawki:

- kategorie kosztów kwalifikowalnych, do których stosuje się stawkę zryczałtowaną („podstawa”),
- samą stawkę zryczałtowaną,
- kategorie kosztów kwalifikowalnych obliczonych w oparciu o stawkę zryczałtowaną,
- w stosownych przypadkach kategorie kosztów kwalifikowalnych, do których nie stosuje się stawki zryczałtovej i które nie są obliczane w oparciu o stawkę zryczałtowaną.

Forma 1: Zasada ogólna finansowania według stawek zryczałtowanych

Państwo członkowskie stosuje jedną z metod określonych w art. 67 ust. 5 RWP ⁽¹⁾ do ustalenia stawki zryczałtowanej na poziomie 47 %, która będzie stosowana do wszystkich kosztów personelu (zarówno bezpośrednich, jak i pośrednich) w celu obliczenia pozostałych kosztów ⁽²⁾ w ramach operacji:

Kategorie kosztów kwalifikowalnych, do których stawka ma być stosowana w celu obliczenia kwot pozostałych kosztów kwalifikowalnych (rodzaj 1)	Koszty personelu = 90 000 + 12 000 = 102 000 EUR
Sama stawka zryczałtowana	47 %
Pozostałe kategorie kosztów kwalifikowalnych, które zostaną obliczone w oparciu o stawkę zryczałtowaną (rodzaj 2)	Pozostałe koszty = 47 % kosztów personelu = 47 % × 102 000 = 47 940 EUR
Pozostałe kategorie kosztów kwalifikowalnych, do których nie stosuje się stawki zryczałtowanej i które nie są obliczane w oparciu o stawkę zryczałtowaną (rodzaj 3)	Nie dotyczy

=> Koszty kwalifikowalne ogółem = 102 000 + 47 940 = 149 940 EUR.

Projekt budżetu przybiera następującą formę:

Koszty personelu (rodzaj 1):	102 000	Pozostałe koszty (rodzaj 2) = 47 % kosztów personelu	47 940
Bezpośrednie koszty personelu	90 000	(obliczone)	
Pośrednie koszty personelu	12 000	Koszty kwalifikowalne ogółem	149 940

(Na ogół w oparciu o rzeczywiste koszty)

Ścieżka audytu:

Kategorie kosztów kwalifikowalnych, do których stawka ma być stosowana w celu obliczenia kwot pozostałych kosztów kwalifikowalnych	Koszty bezpośrednie = — jasne zdefiniowanie, co stanowi koszty personelu; — dowód poniesienia tych kosztów (odcinki wypłaty, w stosownych przypadkach karty czasu pracy itd.)
Stawka zryczałtowana	Odniesienie do wybranej metody ustalenia stawki zryczałtowanej oraz: — w przypadku lit. a) – na poziomie instytucji zarządzającej konieczność przechowywania dokumentu potwierdzającego metodę obliczania; — w przypadku lit. b) – prawidłowe stosowanie metodyki (która w momencie wyboru operacji nadal obowiązuje) oraz dowód na podobieństwo beneficjenta i rodzaju operacji; — w przypadku lit. c) – dowód, że metodyka jest stosowana do systemów dotacji całkowicie finansowanych przez państwo członkowskie i w momencie wyboru operacji nadal obowiązuje, oraz dowód na podobieństwo beneficjenta i rodzaju operacji; — w przypadku lit. d) – odniesienie do zastosowanej metody.
Pozostałe kategorie kosztów kwalifikowalnych, które zostaną obliczone w oparciu o stawkę zryczałtowaną	Uzasadnienie nie jest konieczne.

Forma 2: Finansowanie w oparciu o stawki zryczałtowane w przypadku kosztów pośrednich (art. 68 akapit pierwszy lit. a) RWP)

Zgodnie z art. 68 akapit pierwszy lit. a) RWP państwo członkowskie opracowuje system stawek zryczałtowanych, w którym stawka zryczałtowana wynosząca 11,1 % – obliczona zgodnie z jedną z metod określonych w art. 67 ust. 5 lit. a), lub c) RWP – jest stosowana do kwalifikowalnych kosztów bezpośrednich. Stawkę tę oblicza się na podstawie rzetelnej, sprawiedliwej i weryfikowalnej metody obliczeń lub metody stosowanej w ramach systemów dotacji finansowanych w całości przez państwo członkowskie w przypadku podobnego rodzaju operacji i beneficjenta:

⁽¹⁾ Zgodnie z lit. a), b), c) lub d).

⁽²⁾ Należy zwrócić uwagę, że gdyby kategorie kosztów kwalifikowalnych obliczonych na podstawie stawki zryczałtowanej były kosztami pośrednimi, wówczas zgodnie z art. 68 akapit pierwszy lit. a) RWP stawka zryczałtowana powinna być ograniczona do 25 %.

Kategorie kosztów kwalifikowalnych, do których stawka ma być stosowana w celu obliczenia kwot kwalifikowalnych kosztów pośrednich (rodzaj 1)	Kwalifikowalne koszty bezpośrednie = 135 000 EUR
Stawka zryczałtowana	11,1 % (nie może być wyższa niż 25 % i musi mieć uzasadnienie)
Kategorie kosztów kwalifikowalnych, które zostaną obliczone w oparciu o stawkę zryczałtowaną (rodzaj 2)	Koszty pośrednie (obliczone) = 11,1 % kwalifikowalnych kosztów bezpośrednich = 11,1 % × 135 000 = 14 500 EUR
Kategorie kosztów kwalifikowalnych, do których nie stosuje się stawki zryczałtowanej i które nie są obliczane w oparciu o stawkę zryczałtowaną (rodzaj 3)	Nie dotyczy, ponieważ nie ma innych kosztów kwalifikowalnych.

=> Koszty kwalifikowalne ogółem = 135 000 + 14 500 = 149 500 EUR

Projekt budżetu przybiera następującą formę:

Koszty bezpośrednie (rodzaj 1)	135 000	Koszty pośrednie (rodzaj 2) = 11,1 % kosztów bezpośrednich	14 500
Bezpośrednie koszty personelu	90 000	(obliczone)	
Koszty pomieszczeń	12 000		
Koszty podróży	15 000	Koszty kwalifikowalne ogółem	149 500
Wyżywienie	3 000		
Rozpowszechnianie informacji / promocja	15 000		

(Na ogół w oparciu o rzeczywiste koszty)

Ścieżka audytu:

Kategorie kosztów kwalifikowalnych, na podstawie których stawka zryczałtowana ma być stosowana w celu obliczenia kwot kwalifikowalnych	Koszty bezpośrednie = — jasne zdefiniowanie, co stanowi koszty bezpośrednie, — dowód poniesienia tych kosztów (odcinki wypłaty, w stosownych przypadkach karty czasu pracy, potwierdzenie podjęcia działań promocyjnych i faktura itd.)
Stawka zryczałtowana	Odniesienie do wybranej metody ustalenia stawki zryczałtowanej oraz: — w przypadku lit. a) – na poziomie instytucji zarządzającej konieczność przechowywania dokumentu potwierdzającego metodę obliczania, — w przypadku lit. b) – prawidłowe stosowanie metodyki oraz dowód na podobieństwo beneficjenta i rodzaju operacji, — w przypadku lit. c) – dowód, że stosuje się tę metodykę w odniesieniu do systemów dotacji finansowanych w całości przez państwo członkowskie, oraz dowód na podobieństwo beneficjenta i rodzaju operacji.
Kategorie kosztów kwalifikowalnych, które zostaną obliczone w oparciu o stawkę zryczałtowaną	Uzasadnienie nie jest konieczne.

Forma 3: Finansowanie w oparciu o stawki zryczałtowane w przypadku kosztów pośrednich (art. 68 akapit pierwszy lit. b) RWP)

Państwo członkowskie może zdecydować się na system stawek zryczałtowanych określony w art. 68 akapit pierwszy lit. b) RWP: stawka zryczałtowana wynosząca do 15 % stosowana do obliczania kosztów pośrednich ma zastosowanie wyłącznie do kwalifikowalnych bezpośrednich kosztów personelu. Nie ma potrzeby uzasadniania samej stawki, zważywszy że jest ona określona w rozporządzeniu.

Kategorie kosztów kwalifikowalnych, na podstawie których stawka zryczałtowana ma być stosowana w celu obliczenia kwot kwalifikowalnych (rodzaj 1)	Bezpośrednie koszty personelu = 90 000 EUR
Stawka zryczałtowana	15 % (uzasadnienie nie jest konieczne).
Kategorie kosztów kwalifikowalnych, które zostaną obliczone w oparciu o stawkę zryczałtowaną (rodzaj 2)	Koszty pośrednie (obliczone) = 15 % kosztów bezpośrednich = 15 % × 90 000 = 13 500 EUR
Kategorie kosztów kwalifikowalnych, do których nie stosuje się stawki zryczałtowanej i które nie są obliczane w oparciu o stawkę zryczałtowaną (rodzaj 3)	Pozostałe koszty bezpośrednie (koszty pomieszczeń, koszty podróży, wyżywienia, koszty działań w zakresie dostarczania i upowszechniania informacji) = 45 000 EUR

Koszty kwalifikowalne ogółem = bezpośrednie koszty personelu + obliczone koszty pośrednie + pozostałe koszty bezpośrednie = 90 000 + 13 500 + 45 000 = 148 500 EUR

Projekt budżetu przybiera następującą formę:

Bezpośrednie koszty personelu (rodzaj 1)	90 000	=>	Koszty pośrednie (rodzaj 2) = 15 % kosztów bezpośrednich kosztów personelu	13 500
(Obliczone)				
Pozostałe koszty bezpośrednie (rodzaj 3):				
Koszty pomieszczeń	12 000			
Koszty podróży	15 000			
Wyżywienie	3 000			
Rozpowszechnianie informacji / promocja	15 000			
			Koszty kwalifikowalne ogółem	148 500

(Na ogół w oparciu o rzeczywiste koszty)

Ścieżka audytu:

Kategorie kosztów kwalifikowalnych, na podstawie których stawka zryczałtowana ma być stosowana w celu obliczenia kwot kwalifikowalnych	Bezpośrednie koszty personelu = — jasne zdefiniowanie, co stanowi bezpośrednie koszty personelu, — dowód kosztów wynagrodzeń (odcinki wypłaty, w stosownych przypadkach karty czasu pracy, układy zbiorowe, aby uzasadnić świadczenia rzeczowe, szczegółowe faktury od dostawcy zewnętrznego)
Stawka zryczałtowana	W dokumencie określającym warunki wsparcia niezbędne jest odniesienie do art. 68 akapit pierwszy lit. b) RWP.
Kategorie kosztów kwalifikowalnych, które zostaną obliczone w oparciu o stawkę zryczałtowaną	Uzasadnienie nie jest konieczne.
Kategorie kosztów kwalifikowalnych, do których nie stosuje się stawki zryczałtowanej i które nie są obliczane w oparciu o stawkę zryczałtowaną	Pozostałe koszty bezpośrednie, takie jak: koszty pomieszczeń, koszty podróży, wyżywienia, koszty działań w zakresie rozpowszechniania informacji i promocji, powinny być uzasadnione za pomocą odpowiednich faktur i dowodów świadczenia usług, jeśli jest to wymagane.

Forma 4: finansowanie według stawek zryczałtowanych (art. 68b ust. 1 RWP)

Państwo członkowskie może zdecydować się na system stawek zryczałtowanych zgodnie z art. 68b ust. 1 RWP: stawka zryczałtowana wynosząca do 40 % ma zastosowanie wyłącznie do bezpośrednich kosztów personelu na potrzeby obliczenia wszystkich pozostałych kosztów operacji ⁽³⁾. Nie ma potrzeby uzasadniania samej stawki, zważywszy że jest ona określona w rozporządzeniu ⁽⁴⁾.

Kategorie kosztów kwalifikowalnych, na podstawie których stawka zryczałtowana ma być stosowana w celu obliczenia kwot kwalifikowalnych (rodzaj 1)	Bezpośrednie koszty personelu = 90 000 EUR
Stawka zryczałtowana	40 % (uzasadnienie nie jest konieczne).
Kategorie kosztów kwalifikowalnych, które zostaną obliczone w oparciu o stawkę zryczałtowaną (rodzaj 2)	Wszystkie pozostałe koszty = 40 % bezpośrednich kosztów personelu = 40 % × 90 000 = 36 000 EUR
Kategorie kosztów kwalifikowalnych, do których nie stosuje się stawki zryczałtowanej i które nie są obliczane w oparciu o stawkę zryczałtowaną (rodzaj 3)	Od chwili wejścia w życie rozporządzenia zbiorczego, oprócz 40 % stawki zryczałtowanej i bezpośrednich kosztów personelu można zadeklarować wynagrodzenia i dodatki dla uczestników (art. 68b ust. 2 RWP).

Koszty kwalifikowalne ogółem = bezpośrednie koszty personelu + wszystkie pozostałe obliczone koszty = 90 000 + 36 000 = 126 000 EUR

Projekt budżetu przybiera następującą formę:

Bezpośrednie koszty personelu (rodzaj 1)	90 000	=>	Wszystkie pozostałe koszty (rodzaj 2) = 40 % bezpośrednich kosztów personelu	36 000
			(Obliczone)	
			Koszty kwalifikowalne ogółem	126 000

Ścieżka audytu:

Kategorie kosztów kwalifikowalnych, na podstawie których stawka zryczałtowana ma być stosowana w celu obliczenia kwot kwalifikowalnych	Bezpośrednie koszty personelu = — jasne zdefiniowanie, co stanowi bezpośrednie koszty personelu, — dowód kosztów wynagrodzeń (odcinki wypłaty, w stosownych przypadkach karty czasu pracy, układy zbiorowe, aby uzasadnić świadczenia rzeczowe, szczegółowe faktury od dostawcy zewnętrznego)
Stawka zryczałtowana	W dokumencie określającym warunki wsparcia niezbędne jest odniesienie do art. 68b RWP.
Kategorie kosztów kwalifikowalnych, które zostaną obliczone w oparciu o stawkę zryczałtowaną (rodzaj 2)	Uzasadnienie nie jest konieczne. Zaleca się jednak określenie, jakie kategorie kosztów są objęte tą stawką zryczałtowaną, aby w stosownych przypadkach wykazać zgodność z zasadami pomocy państwa.
Kategorie kosztów kwalifikowalnych, do których nie stosuje się stawki zryczałtowanej i które nie są obliczane w oparciu o stawkę zryczałtowaną (rodzaj 3)	Dowód dotyczący wynagrodzeń i dodatków wypłacanych uczestnikom.

⁽³⁾ Z wyjątkiem wynagrodzeń i dodatków dla uczestników (art. 68b ust. 2 RWP).

⁽⁴⁾ Uzasadnienie byłoby potrzebne, gdyby stawka przekraczała 40 %. Stawka powyżej 40 % mogłaby jednak być stosowana tylko w ramach innych niż art. 14 ust. 2 rozporządzenia w sprawie EFS.

ZAŁĄCZNIK II

Przykład zgodności uproszczonych form kosztów z zasadami pomocy państwa

Przedsiębiorstwo otrzymuje dotację w ramach programu pomocy państwa na realizację projektu szkoleń dla swoich pracowników. Kwota wsparcia publicznego wynosi 387 000 EUR. Pomoc ta jest niższa od progu 2 mln EUR określonego w art. 4 ust. 1 lit. n) rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014⁽¹⁾, a zatem ogólne rozporządzenie w sprawie wyłączeń grupowych ma zastosowanie.

Beneficjent i instytucja zarządzająca zgadzają się stosować standardowe stawki jednostkowe w celu ustalenia kosztu kursu w przeliczeniu na uczestnika.

W odniesieniu do pomocy szkoleniowej art. 31 ogólnego rozporządzenia w sprawie wyłączeń grupowych stanowi, co następuje:

1. Pomoc szkoleniowa jest zgodna z rynkiem wewnętrznym w rozumieniu art. 107 ust. 3 Traktatu i wyłączona z obowiązku zgłoszenia, o którym mowa w art. 108 ust. 3 Traktatu, jeżeli spełnione są warunki ustanowione w niniejszym artykule i w rozdziale I.
2. Pomocy nie przyznaje się na szkolenia prowadzone przez przedsiębiorstwa w celu przestrzegania obowiązkowych norm krajowych w zakresie szkoleń.
3. Za koszty kwalifikowalne uznaje się:
  - a) koszty zatrudnienia wykładowców poniesione za godziny, podczas których wykładowcy uczestniczą w szkoleniu;
  - b) koszty operacyjne wykładowców i uczestników szkolenia bezpośrednio związane z projektem szkoleniowym, takie jak koszty podróży, koszty zakwaterowania, materiały bezpośrednio związane z projektem, amortyzacja narzędzi i wyposażenia w zakresie, w jakim są wykorzystywane wyłącznie na potrzeby projektu szkoleniowego.
  - c) koszty usług doradczych związanych z projektem szkoleniowym;
  - d) koszty zatrudnienia osób szkolonych i ogólne koszty pośrednie (koszty administracyjne, wynajem, koszty ogólne) poniesione za godziny, podczas których osoby szkolone biorą udział w szkoleniu.
4. Intensywność pomocy nie przekracza 50 % kosztów kwalifikowalnych. Intensywność pomocy można zwiększyć maksymalnie do 70 % kosztów kwalifikowalnych w następujący sposób:
  - a) o 10 punktów procentowych w przypadku szkoleń dla pracowników niepełnosprawnych lub znajdujących się w szczególnie niekorzystnej sytuacji;
  - b) o 10 punktów procentowych w przypadku pomocy na rzecz średniego przedsiębiorstwa i o 20 punktów procentowych w przypadku pomocy na rzecz małego przedsiębiorstwa.
5. W przypadku pomocy przyznawanej w sektorze transportu morskiego jej intensywność może zostać zwiększona do 100 % kosztów kwalifikowalnych, jeżeli spełnione są następujące warunki:
  - a) uczestnicy szkolenia nie są aktywnymi członkami załogi, lecz dodatkowymi członkami załogi oraz
  - b) szkolenie jest prowadzone na pokładzie statków zarejestrowanych w rejestrach Unii.

⁽¹⁾ Zmienione rozporządzeniem Komisji (UE) 2017/1084 z dnia 14 czerwca 2017 r. Przed wejściem w życie tego rozporządzenia zmieniającego ogólne rozporządzenie w sprawie wyłączeń grupowych do kosztów kwalifikowalnych nie zaliczano kosztów zakwaterowania, z wyjątkiem minimalnych niezbędnych kosztów zakwaterowania dla uczestników będących pracownikami z niepełnosprawnościami.

Instytucja zarządzająca postanawia określić standardowe stawki jednostkowe w celu ustalenia wydatków kwalifikowalnych w ramach projektów. Wykorzystuje dane statystyczne (zgodnie z art. 67 ust. 5 lit. a) ppkt (i) RWP) dotyczące podobnego rodzaju szkolenia na danym obszarze geograficznym.

Po odpowiedniej obróbce danych statystycznych otrzymane średnie koszty na pozycję wydatków dla tego rodzaju kursu z podobną liczbą uczestników są następujące:

(EUR)		(EUR)	
Koszty bezpośrednie		Koszty pośrednie	
Osoba prowadząca szkolenie – wynagrodzenie	100 000	Koszty administracyjne	17 500
Osoba prowadząca szkolenie – koszty podróży	10 000	Wynajem	15 000
Uczestnicy szkolenia – wynagrodzenie	140 000	Koszty ogólne	12 500
Uczestnicy szkolenia – zakwaterowanie	55 000	Koszty pośrednie ogółem	45 000
Uczestnicy szkolenia – koszty podróży	25 000		
Towary konsumpcyjne niepodlegające amortyzacji	5 000		
Promocja	2 000		
Koszty organizacji	5 000		
Koszty bezpośrednie ogółem	342 000		

Podczas przetwarzania danych instytucja zarządzająca odlicza wszystkie koszty niekwalifikowalne.

W art. 31 zmienionego ogólnego rozporządzenia w sprawie wyłączeń grupowych ⁽²⁾ zawarto następującą kategorię kosztów kwalifikowalnych:

— koszty zakwaterowania uczestników szkolenia z niepełnosprawnościami i bez.

Dlatego standardowa stawka jednostkowa może teraz obejmować koszty zakwaterowania uczestników szkolenia. Obliczenia dokonano w następujący sposób:

Koszty kwalifikowalne szkolenia ogółem (koszty całkowite – koszty niekwalifikowalne)	387 000 EUR – 0 = 387 000 EUR
Przewidywana liczba uczestników kończących szkolenie	300
Koszty na uczestnika kończącego szkolenie (standardowa stawka jednostkowa)	387 000 EUR/300 uczestników = 1 290 EUR na uczestnika

Wstępna pula środków finansowych na projekt szkolenia przedstawia się następująco:

Finansowanie publiczne (krajowe + z EFS)	193 500 EUR
Finansowanie prywatne (samofinansowanie)	193 500 EUR
Intensywność pomocy państwa	50 %

⁽²⁾ Rozporządzenie Komisji (UE) nr 651/2014.

W art. 31 ust. 4 rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 ogranicza się intensywność pomocy do 50 % kosztów kwalifikowalnych zdefiniowanych w dokumencie określającym warunki wsparcia dla projektu. Budżet tymczasowy jest zgodny z tym wymogiem.

Po realizacji projektu koszt kwalifikowalny będzie oparty na rzeczywistej liczbie uczestników, którzy ukończyli szkolenie. Jeżeli tylko 200 uczestników ukończy szkolenie, pomoc będzie miała następującą wysokość:

Koszty kwalifikowalne deklarowane Komisji ogółem	1 290 EUR × 200 = 258 000 EUR
Finansowanie publiczne (krajowe + z EFS)	129 000 EUR
Finansowanie prywatne (samofinansowanie)	129 000 EUR
Intensywność pomocy państwa	50 %

Uprozczone formy kosztów a szczególne działania EFRROW

Na podstawie przekazanych wytycznych poniżej przedstawiono wykaz działań, które mogłyby wchodzić w zakres stosowania uproszczonych form kosztów. Wykaz ten nie jest wyczerpujący, lecz stanowi jedynie orientacyjne podejście do odpowiedniego ukierunkowania programów rozwoju obszarów wiejskich. Nie uwzględniono płatności określonych w rozporządzeniu, w odniesieniu do których już stosuje się standardową stawkę jednostkową (tj. na hektar lub na dużą jednostkę przeliczeniową inwentarza).

Działanie na podstawie rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 lub rozporządzenia (UE) nr 1303/2013		Kod	Poddziałanie dla celów programowania (w stosownych przypadkach)	Uprozczone formy kosztów (tak/nie)	Uwagi
Art. 14	Transfer wiedzy i działalność informacyjna	1	Wsparcie szkolenia zawodowego i nabywania umiejętności	Tak	Niedozwolone, jeżeli działanie jest realizowane za pośrednictwem zamówień publicznych Dozwolone w ramach dostawcy wewnętrznego
			Wsparcie na demonstracje i działalność informacyjną	Tak	
			Wsparcie na krótkoterminową wymianę zarządzających gospodarstwami i lasami oraz wizyty w gospodarstwach i w lasach	Tak	
Art. 15	Usługi doradcze, usługi z zakresu zarządzania gospodarstwem i usługi z zakresu zastępstw	2	Wsparcie w korzystaniu z usług doradczych	Nie	
			Wsparcie tworzenia usług z zakresu zarządzania gospodarstwem oraz usług z zakresu zastępstw i doradztwa w zakresie prowadzenia gospodarstwa, jak również usług doradczych w zakresie leśnictwa	Nie	
			Wsparcie szkolenia doradców	Nie	
Art. 16	Systemy jakości produktów rolnych i środków spożywczych	3	Wsparcie na przystąpienie do systemów jakości	Tak	
			Wsparcie na działania informacyjne i promocyjne realizowane przez grupy producentów na rynku wewnętrznym	Tak	
Art. 17	Inwestycje w środki trwałe	4	Wsparcie na inwestycje w gospodarstwach rolnych	Tak	
			Wsparcie na inwestycje dotyczące przetwarzania, wprowadzania do obrotu lub rozwoju produktów rolnych	Tak	

Działanie na podstawie rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 lub rozporządzenia (UE) nr 1303/2013	Kod	Poddziałanie dla celów programowania (w stosownych przypadkach)	Uproszczone formy kosztów (tak/nie)	Uwagi
		Wsparcie na inwestycje dotyczące infrastruktury związanej z rozwojem, modernizacją lub dostosowaniem rolnictwa i leśnictwa	Tak	
		Wsparcie na inwestycje nieprodukcyjne związane z osiągnięciem celów rolno-środowiskowo-klimatycznych	Tak	
Art. 18	5	Wsparcie na inwestycje w środki zapobiegawcze, których celem jest ograniczanie skutków prawdopodobnych klęsk żywiołowych, niekorzystnych zjawisk klimatycznych i katastrof	Tak	
		Inwestycje w odtwarzanie gruntów rolnych i przywracanie potencjału produkcji rolnej zniszczonego w wyniku klęsk żywiołowych, niekorzystnych zjawisk klimatycznych i katastrof	Tak	
Art. 19	6	Pomoc na rozpoczęcie działalności gospodarczej na rzecz młodych rolników	Nie	
		Pomoc na rozpoczęcie działalności pozarolniczej na obszarach wiejskich	Nie	
		Pomoc na rozpoczęcie działalności gospodarczej na rzecz rozwoju małych gospodarstw	Nie	
		Wsparcie na inwestycje w tworzenie i rozwój działalności pozarolniczej	Tak	
		Płatności dla rolników kwalifikujących się do systemu dla małych gospodarstw, którzy trwale przekazali swoje gospodarstwo rolne innemu rolnikowi	Nie	
Art. 20	7	Wsparcie na sporządzanie i aktualizowanie planów rozwoju gmin i wsi na obszarach wiejskich i ich podstawowych usług oraz planów ochrony obszarów Natura 2000 i innych obszarów o wysokiej wartości przyrodniczej i planów zarządzania nimi	Tak	
		Wsparcie na inwestycje związane z tworzeniem, ulepszaniem lub rozbudową wszystkich rodzajów małej infrastruktury, w tym inwestycje w energię odnawialną i w oszczędzanie energii	Tak	

Działanie na podstawie rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 lub rozporządzenia (UE) nr 1303/2013	Kod	Poddziałanie dla celów programowania (w stosownych przypadkach)	Uproszczone formy kosztów (tak/nie)	Uwagi
		Wsparcie na infrastrukturę szerokopasmową, w tym w jej tworzenie, ulepszanie i rozbudowę, pasywną infrastrukturę szerokopasmową oraz zapewnianie dostępu do łączności szerokopasmowej i rozwiązań z zakresu publicznej e-administracji	Tak	
		Wsparcie na inwestycje w tworzenie, ulepszanie i rozwijanie podstawowych usług lokalnych dla ludności wiejskiej, w tym rekreacji i kultury, oraz powiązanej infrastruktury	Tak	
		Wsparcie na inwestycje w infrastrukturę rekreacyjną, informację turystyczną i infrastrukturę turystyczną o małej skali służącą publicznemu korzystaniu z tych usług	Tak	
		Wsparcie na badania i inwestycje związane z utrzymaniem, odbudową i poprawą stanu dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi, krajobrazu wiejskiego i miejsc o wysokiej wartości przyrodniczej, w tym dotyczące powiązanych aspektów społeczno-gospodarczych oraz środków w zakresie świadomości środowiskowej	Tak	
		Wsparcie na inwestycje ukierunkowane na przeniesienie działalności i przebudowę budynków lub innych obiektów położonych w osadach wiejskich lub w ich pobliżu, mające na celu poprawę jakości życia lub poprawę wyników osady w zakresie oddziaływania na środowisko	Tak	
		Pozostałe	Tak	
Art. 21	Inwestycje w rozwój obszarów leśnych i poprawę żywotności lasów	<p>8 Wsparcie na zalesianie i tworzenie terenu zalesionego oraz utrzymanie</p> <p>Wsparcie na zakładanie i utrzymanie systemów rolno-leśnych</p> <p>Wsparcie na zapobieganie zniszczeniom lasów wskutek pożarów lasów, klęsk żywiołowych i katastrof</p> <p>Wsparcie na odtwarzanie lasów zniszczonych wskutek pożarów lasów, klęsk żywiołowych i katastrof</p> <p>Wsparcie na inwestycje zwiększające odporność ekosystemów leśnych i ich wartość dla środowiska</p> <p>Wsparcie na inwestycje w technologie w dziedzinie leśnictwa oraz w przetwarzanie, transport i wprowadzanie do obrotu produktów leśnych</p>	<p>Tak</p> <p>Tak</p> <p>Tak</p> <p>Tak</p> <p>Tak</p> <p>Tak</p>	<p>Z wyjątkiem utrzymania</p>

Działanie na podstawie rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 lub rozporządzenia (UE) nr 1303/2013		Kod	Poddziałanie dla celów programowania (w stosownych przypadkach)	Uproszczone formy kosztów (tak/nie)	Uwagi
Art. 27	Tworzenie grup i organizacji producentów	9	Tworzenie grup i organizacji producentów w sektorach rolnictwa i leśnictwa	Nie	
Art. 28	Działanie rolno-środowiskowo-klimatyczne	10	Płatności z tytułu zobowiązań rolno-środowiskowo-klimatycznych	Nie	
			Wsparcie na zachowanie i zrównoważone wykorzystanie i rozwój zasobów genetycznych w rolnictwie	Tak	
Art. 29	Rolnictwo ekologiczne	11	Płatności na rzecz konwersji na praktyki i metody rolnictwa ekologicznego	Nie	
			Płatności na rzecz utrzymania praktyk i metod rolnictwa ekologicznego	Nie	
Art. 30	Płatności dla obszarów Natura 2000 i płatności związane z ramową dyrektywą wodną	12	Rekompensata dla obszarów rolnych sieci Natura 2000	Nie	
			Rekompensata dla obszarów leśnych sieci Natura 2000	Nie	
			Rekompensata dla użytków rolnych włączonych do planów gospodarowania wodami w dorzeczach	Nie	
Art. 31	Płatności dla obszarów z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami	13	Rekompensata dla obszarów górskich	Nie	
			Rekompensata dla innych obszarów charakteryzujących się znaczącymi ograniczeniami naturalnymi	Nie	
			Rekompensata dla innych obszarów charakteryzujących się szczególnymi ograniczeniami	Nie	
Art. 33	Dobrostan zwierząt	14	Płatności z tytułu dobrostanu zwierząt	Nie	
Art. 34	Usługi leśno-środowiskowe i klimatyczne oraz ochrona lasów	15	Płatności z tytułu zobowiązań leśno-środowiskowych	Nie	
			Wsparcie na ochronę i promowanie genetycznych zasobów leśnych	Tak	

Działanie na podstawie rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 lub rozporządzenia (UE) nr 1303/2013		Kod	Poddziałanie dla celów programowania (w stosownych przypadkach)	Uproszczone formy kosztów (tak/nie)	Uwagi
Art. 35	Współpraca	16	Wsparcie na ustanawianie i funkcjonowanie grup operacyjnych EPI na rzecz wydajnego i zrównoważonego rolnictwa	Tak	
			Wsparcie na projekty pilotażowe oraz rozwój nowych produktów, praktyk, procesów i technologii	Tak	
			Współpraca między małymi podmiotami przy organizowaniu wspólnych procedur pracy i wspólnym korzystaniu z pomieszczeń i zasobów oraz rozwoju lub marketingu usług turystycznych związanych z turystyką wiejską	Tak	
			Wsparcie na horyzontalną i wertykalną współpracę między podmiotami łańcucha dostaw na rzecz utworzenia i rozwoju krótkich łańcuchów dostaw i rynków lokalnych oraz wsparcie działalności promocyjnej w kontekście lokalnym, związanej z rozwojem krótkich łańcuchów dostaw i rynków lokalnych	Tak	
			Wsparcie dla wspólnych działań podejmowanych w celu łagodzenia zmiany klimatu lub przystosowania się do niej, a także na wspólne podejścia do projektów środowiskowych i bieżące praktyki środowiskowe	Tak	
			Wsparcie na horyzontalną i wertykalną współpracę między podmiotami łańcucha dostaw na rzecz zrównoważonego dostarczania biomasy do stosowania w produkcji żywności i energii oraz w procesach przemysłowych	Tak	
			Wsparcie na strategię niebędące strategiami rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność	Tak	
			Wsparcie na opracowanie planu urządzenia lasu lub równoważnych instrumentów	Tak	
			Wsparcie na zróżnicowanie działalności rolniczej na działania dotyczące opieki zdrowotnej, integracji społecznej, rolnictwa wspieranego przez społeczność lokalną oraz edukacji w dziedzinie środowiska i żywności	Tak	
			Pozostałe	Tak	

Działanie na podstawie rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 lub rozporządzenia (UE) nr 1303/2013		Kod	Poddziałanie dla celów programowania (w stosownych przypadkach)	Uproszczone formy kosztów (tak/nie)	Uwagi
Art. 36	Zarządzanie ryzykiem	17	Ubezpieczenie upraw, zwierząt i roślin	Nie	Brak uproszczenia (jedynie koszty administracyjne związane z ustanowieniem funduszu wspólnego inwestowania)
			Fundusze wspólnego inwestowania dotyczące niekorzystnych zjawisk klimatycznych, chorób zwierząt i roślin, inwazji szkodników i incydentów środowiskowych	Nie	
			Narzędzie stabilizacji dochodów	Nie	
Art. 40	Finansowanie uzupełniających krajowych płatności bezpośrednich dla Chorwacji	18	Finansowanie uzupełniających krajowych płatności bezpośrednich dla Chorwacji	Nie	
Art. 35	Wsparcie na rzecz lokalnego rozwoju LEADER (rozwój lokalny kierowany przez społeczność)	19	Wsparcie przygotowawcze	Tak	
			Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność	Tak	
			Przygotowanie i realizacja przedsięwzięć lokalnej grupy działania w zakresie współpracy	Tak	
			Wsparcie na koszty bieżące i animowanie	Tak	
Art. 51–54	Pomoc techniczna	20	Wsparcie na pomoc techniczną (inną niż krajowa sieć obszarów wiejskich)	Tak	
			Wsparcie na utworzenie i funkcjonowanie krajowej sieci obszarów wiejskich	Tak	

Uproszczone formy kosztów a szczególne działania EFMR

Poniżej przedstawiono wykaz środków kompensacyjnych EFMR, które wykazują podobieństwa do uproszczonych form kosztów, a tym samym mogą okazać się przydatne. Wykaz ten nie jest wyczerpujący. Wymienione artykuły to artykuły rozporządzenia (UE) nr 508/2014 (z późniejszymi zmianami).

Artykuł	System rekompensat	Możliwe rodzaje uproszczonych form kosztów
33 i 34 ust. 3	Tymczasowe i trwałe zaprzestanie działalności połowowej	Kwota ryczałtowa/stawki jednostkowe
40 ust. 1 lit. h)	Za szkody wyrządzone połowom przez ssaki i ptaki chronione	Stawki jednostkowe
53 ust. 3	Przejęcie na akwakulturę ekologiczną (rekompensata z tytułu dodatkowych kosztów/utruty dochodów)	Stawki jednostkowe
54 ust. 2	Wymogi szczegółowe dotyczące akwakultury w związku z siecią Natura 2000 (rekompensata z tytułu dodatkowych kosztów/utruty dochodów)	Stawki jednostkowe
55	Zdrowie publiczne – tymczasowe zawieszenie zbiorów hodowanych mięczaków	Stawka zryczałtowana (% obrotów zgodnie z art. 55 ust. 2 lit. b))
70-72	Rekompensata za dodatkowe koszty w regionach najbardziej oddalonych	Określana w planie rekompensat przyjętym przez Komisję (art. 72)

Poza środkami kompensacyjnymi EFMR zachęca się instytucje zarządzające do stosowania uproszczonych form kosztów w odniesieniu do wsparcia EFMR na rzecz gromadzenia danych (art. 77).